

Vantaa

Ympäristöterveyden valvontasuunnitelma 2025–2028

Päivitys vuodelle 2027

Lupajaosto 17.11.2026

Sisällysluettelo

1. Johdanto 7

2. Toimintaympäristön muutokset 7
   2.1 Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen 7

3. Ympäristöterveydenhuollon valvonnan TEEMA 2025-2028: vaikuttava valvonta ja ydintehtävät 8
   3.1 Tietoperusteinen valvonta 8
   3.2 Osaaminen 9
   3.3 Varautuminen 9

4. Vantaan kaupunkistrategia 2026–2029 11

5. Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö 11
   5.1 Toimialue 11
   5.2 Valvonnan henkilöresurssit 12
   5.3 Henkilöstön koulutus ja osaamisen varmistaminen 13
   5.4 Kohde- ja päätösrekisterit ja sähköinen asiointi 14
      5.4.1 Vati 14
      5.4.2 ELMO-järjestelmä 14
      5.4.3 ilppa -sähköinen ilmoituspalvelu 14
      5.4.4 ASTA-asianhallintajärjestelmä 15
   5.5 Laatutyö 15
   5.6 Viestintä 15

6. Ympäristöterveydenhuollon valvonta 16
   6.1. Riskinarviointi 16
   6.2 Tarkastuksen sisältö, tarkastustiheys ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika 17
   6.3 Valvonnan maksullisuus 18
   6.4 Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen 18

7. Häiriötilanteisiin varautuminen 20

8. Raportointi ja valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi 21

9. Terveydensuojeluvalvonta 24
   9.1 Kunnan terveydensuojelutehtävät 24

9.2 Ilmoituksen- ja hakemuksenvarainen toiminta 24
9.3 Koulujen ja päiväkotien valvonta 26
9.4 Sosiaalialan laitosten valvonta 26
9.5 Talousvesi 27
9.6 Uimarannat 28
9.7 Kylpylät, uimahallit ja vastaavat 29
9.8 Yleisötilaisuuksien valvonta 30
9.9 Sairaalat ja vuodeosastolliset terveyskeskukset 31
9.10 Valvonnan painopistealueet 31
9.11 Valvontahankkeet 33
9.12 Terveyshaittaepäilyyn perustuva asuntojen ja oleskelutilojen valvonta 33
9.13 Lausunnot 34
9.14 Tarkastusten sisältö, tarkastustiheys ja -aika 34
10. Tupakkalain ja nikotiinikorvausvalmisteiden valvonta 37
10.1 Tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyynti 37
10.2 Tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden tukkumyynti 39
10.3 Tupakkalain alaisten tuotteiden valvonta ja nikotiinikorvausvalmisteiden valvonta 39
10.4 Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonta 40
10.4.1 Tupakointitilat 40
10.4.2 Tupakointikiellot asuntoyhteisössä 41
10.5 Tupakkalain valvonnan painopisteet 42
10.6 Valvonnan riskiperusteisuus ja suunnitelmalliset tarkastukset 43
11. Elintarvikevalvonta 45
11.1 Valvontaviranomaisen tehtävät 45
11.2 Kohteiden riskiluokitus ja tarkastustiheys 45
11.3 Tarkastusten sisältö 46
11.4 Valvontakohteet 47
11.5 Vientivalvonta 49
11.6 Eläinperäisten elintarvikkeiden maahantuonti sisämarkkinoilta 49
11.7 Takaisinvedot 50
11.8 Pakkausmerkinnät 50
11.9 Kontaktimateriaalit 51

11.10 Ravintolisät 51
11.11 Näytteenotto 52
11.11.2 Näytteenotto ruokamyrkytysepäilyissä ja valituksissa 52
11.12 Projektit 53
11.12.1 Näytteenottoprojektit 53
11.12.2 Valvontaprojektit 54
11.13 Valvonnan painopistealueet 55
12. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta 57
12.1 Taustaa 57
12.2 Tehtävänjako kaupungineläinlääkärien välillä 57
12.3 Täydennyskoulutussuunnitelma 58
12.4 Tietojärjestelmäkuvaus 58
12.5 Viestintä 58
12.6 Painopistealueet 58
12.7 Eläinten terveydenhoito 59
12.7.1 Klinikkamaksut 59
12.7.2 Eläintenpitopaikat 60
12.7.3 Eläinlääkintäpalvelut virka-aikana 60
12.7.4 Eläinlääkintäpalvelut päivystysaikana 61
12.7.5 Yksityinen eläinlääkintäpalvelujen tarjonta 61
12.7.6 Tuotantoeläinten terveydenhuolto 62
12.8 Eläinten terveyden valvonta 62
12.8.1 Eläintautivalmius 62
12.8.2 Eläintautitapaus 62
12.8.3 Eläinten ja ihmisten välillä tarttuvat taudit 62
12.8.4 Valmiussuunnitelmien laadinta ja ylläpito 63
12.8.5 Valmiuskoulutus 63
12.8.6 Ilmoitusmenettelyt eläinlääkintä- ja terveydenhuoltoon 63
12.8.7 Terveysvalvontaohjelmat, kirjanpito 63

12.8.8 Eläintautikartoitukset 64
12.8.9 Vesiviljely 64
12.8.10 Kyyhkyslakat 64
12.8.11 Muu tautivalvonta ja näytteenotto 64
12.8.12 Keinollinen lisääntyminen 64
12.8.13 Sivutuotevalvonta 65
12.8.14 Tuonti- ja vientivalvonta 65
12.9 Eläinten hyvinvoinnin valvonta 66
12.9.1 Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus 67
12.9.2 Ilmoituksenvaraisten ja laajamittaisen toiminnan tarkastus 67
12.9.3 Epäkohtailmoitukset tukivalvontaan 68
12.9.4 Määräysten seuranta 68
12.9.5 Yhteistyötahot 68
12.10 Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta 69
12.11 Eläinten lääkinnän valvonta 69
12.11 Laatu 69
12.11.1 Valitusten käsittely 69
12.12 Raportointi 70
12.13 Eläinlääkintähuollon resurssitarvekartoitus 70
Liite 1. Terveydensuojelulain valvontasuunnitelma 2025–2028 74
Liite 2. Elintarvikelain valvontasuunnitelma 2027 94
Rekisteröitävä elintarviketoiminta 94
Hyväksyttävä elintarviketoiminta 98
Rekisteröitävä ja hyväksyttävä elintarviketoiminta yhteensä 100
Liite 3. Tupakkalain ja lääkelain valvontasuunnitelma 2027 101

Kannen kuva: Anni Haaparanta

Julkaisija
Vantaan kaupunki
11/2026
Ympäristökeskus / Ympäristöterveydenhuolto

1. Johdanto

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Ympäristöterveydenhuollon yhteisessä valtakunnallisessa valvontaohjelmassa määritetään yhteiset periaatteet valvonnalle. Yhteistä valtakunnallista valvontaohjelmaa laadittaessa kantavana ajatuksena on ollut tunnistaa ohjelmakauden haasteet ja tavoitteet. Ohjelmassa otetaan huomioon muun muassa hallitusohjelman sekä ministeriöiden ja keskusviranomaisten asettamat ympäristöterveydenhuoltoa koskevat linjaukset ja strategiset tavoitteet. Valtakunnalliset valvontaohjelmat ohjaavat kunnallisten valvontayksiköiden omien valvontasuunnitelmien sisältöä.

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon kaikki ympäristöterveydenhuollon osa-alueet valtakunnallisten ohjelmien mukaisesti paikalliset tarpeet huomioiden.

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan on oltava laadukasta, riskiperusteista sekä terveyshaittoja ja -vaaroja ehkäisevää. Valvontasuunnitelmalla varmistetaan valvonnan vaikuttavuus, tehokkuus ja kattavuus eri ympäristöterveydenhuollon toimialoilla.

2. Toimintaympäristön muutokset

2.1 Ympäristöterveydenhuollon järjestäminen

Ympäristöterveydenhuollon sijoittumista on selvitetty ja siirtoja valmisteltu sekä kaatuneessa maakuntauudistuksessa että hyvinvointialueita valmistaessa.

Hallitusohjelman mukaan ympäristöterveydenhuolto ei siirry hyvinvointialueille ainakaan nykyisellä hallituskaudella. Hallitusohjelmaan kuuluu valtion aluehallinnon uudistus, joka ensisijaisesti tarkoittaa lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokoamista uuteen perustettavaan monialaiseen virastoon, johon yhdistetään Valvira, aluehallintovirastot sekä ELY-keskusten Y-vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät. Uusi Lupa- ja valvontavirasto aloitti toimintansa 1.1.2026. Tämä tarkoitti rakenteellisia muutoksia myös ympäristöterveydenhuollon ohjaukseen, kun aluehallintovirastojen ja Valviran terveydensuojelun ja tupakkavalvonnan tehtävät koottiin uuteen virastoon.

Vastaavasti aluehallintovirastojen elintarvikevalvonnan sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin tehtävät siirtyivät Ruokavirastoon.

Vantaan ympäristöterveydenhuolto on jatkossakin mukana mahdollisiin muutoksiin liittyvissä selvitystöissä asian vaatimassa laajuudessa.

3. Ympäristöterveydenhuollon valvonnan TEEMA 2025–2028: vaikuttava valvonta ja ydintehtävät

Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisen valvontaohjelman teemaa vaikuttavasta valvonnasta ja ydintehtävistä voidaan edistää seuraavia tavoitteita toteuttamalla:

- tietoperusteinen valvonta
- osaaminen
- varautuminen

Toimialakohtaiset painopisteet kuvataan erikseen terveydensuojelun, tupakkalain valvonnan, elintarvikevalvonnan ja eläinlääkintähuollon suunnitelmissa.

3.1 Tietoperusteinen valvonta

Tallennettuun tietoon perustuva toiminta on keskeistä viranomaisten valvonnan vaikuttavuuden kannalta. Valtakunnallisen valvontaohjelman tavoitteella korostetaan valvontaa harjoittavien viranomaisten tehtävää huolehtia valvonnan tietopohjan luotettavuudesta ja valvonnan tietojärjestelmiin kuten Vatiin kirjatun valvontatiedon oikeellisuudesta. Henkilötietojen käsittelyssä on huomioitava, että tietojen on oltava täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä. Tavoitteella korostetaan myös valvonnassa syntyneiden tietojen oma-aloitteista hyödyntämistä valvontayksikön toiminnassa, toiminnan seurannassa ja sen jatkuvassa parantamisessa. Tämä tarkoittaa sitä, että valvonnan tiedoilla on vaikutusta valvontaan ja valvonnan toimintatapoihin. Esimerkiksi valvonnassa kertyneen tiedon hyödyntämistä riskiperusteisen valvonnan toteutuksessa ja painotuksissa.

Valvonnasta kerätyn tiedon avulla voidaan tunnistaa ne osa-alueet, joiden valvonta on vaikuttavinta ja tunnistaa alueita, joiden valvontaa voidaan keventää.

3.2 Osaaminen

Ympäristöterveydenhuollon toimintaympäristö on poikkeuksellisen laaja, monialainen ja alati muuttuva. Haasteellisessa toimintaympäristössä monipuolisen osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen on keskeisessä roolissa tehtävien toteuttamiseksi laadukkaasti ja tehokkaasti. Pelkästään niin kutsuttujen ydintehtävien, eli lakisääteisten tehtävien, hoitaminen edellyttää monenlaista osaamista sekä sen jatkuvaa ylläpitoa ja kehittämistä.

Ympäristöterveydenhuollon valvontaviranomaiset käyttävät toiminnassaan julkista valtaa, jonka käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia, ja viranomaisen tulee toimia lain määrittelemissä rajoissa. Jokaisella viranhaltijalla on velvollisuus osata muun muassa lainsäädännön soveltamiseen, viranomaisten tehtäviin ja hallinnollisiin prosesseihin liittyvät tiedot ja taidot.

Lainsäädännön ja sen tulkintaa ohjaavien soveltamisohjeiden lisäksi ympäristöterveydenhuollon jokapäiväisessä viranomaistyössä tulee hallita myös ammatillinen, substanssiin liittyvä tieto sekä toimintaympäristö. Näiden lisäksi keskeisenä osaamisalueena voidaan pitää esimerkiksi hyviä vuorovaikutustaitoja.

Jokaisen viranomaisen ja yksittäisen viranhaltijan on tunnistettava jo olemassa olevat tiedot ja taidot, ja pyrittävä hyödyntämään niitä mahdollisimman tehokkaasti. Organisaatioiden on panostettava perehdyttämiseen, mahdollistettava osaamisen kehittäminen sekä kannustettava viranhaltijoita omatoimiseen tiedon hakemiseen sekä uuden oppimiseen.

Osaamista voidaan kehittää monella eri tavalla, ja tietoa on saatavilla paljon. Ohjaustoimivaltansa nojalla keskusvirastot tukevat paikallisten valvontaviranomaisten työtä esimerkiksi järjestämällä erilaisia koulutuksia sekä laatimalla soveltamisohjeita laintulkinnan tueksi. Viranomaisten välinen yhteistyö on myös yksi muoto tukea uuden oppimista ja jakaa hyödyllistä tietoa. Tästä huolimatta jokainen toimivaltainen viranomainen ja myös yksittäinen viranhaltija on viime kädessä itsenäisesti vastuussa oman toimintansa sekä tehtävien hoitamisen asianmukaisuudesta.

3.3 Varautuminen

Varautuminen on ennakkovalmistautumista erilaisiin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin huomioiden toimintaympäristömuutokset kuten hyvinvointialueet. Tavoitteena on tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa tilanteissa. Varautumista on ylläpidettävä jatkuvasti ja

aiempien häiriötilanteiden oppeja on tärkeä hyödyntää. Kansallisen varautumisen periaatteet on kuvattu Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa. Tätä strategiaa täydennetään eri hallinnonalojen säädöksillä ja substanssikohtaisilla ohjeilla. Terveydensuojelu- ja elintarvikevalvontaviranomaisella on lainsäädännön perusteella velvollisuus toimia epäiltäessä terveyshaittaa ja vastaavasti eläinterveysviranomaisella epäiltäessä viranomaistoimin vastustettavaa eläintautia. Ympäristöterveydenhuollon lainsäädäntö velvoittaa viranomaisia ja toimijoita laatimaan suunnitelmia varautumisesta häiriötilanteisiin (EL 24 §, 27 §, EtL 18, 67–70 §, TsL 8 §, valvonta-asetus (EU) 2017/625 art 115).

Hallitusohjelmassa on useassa kohdassa painotettu häiriötilanteisiin varautumista. Sen mukaisesti hallinnossa toteutetaan kaikilla hallinnonaloilla häiriö- ja kriisitilanteiden sääntelyn kokonaistarkastelu. Sektorilainsäädännön päivitystyö toteutetaan samanaikaisesti valmiuslainsäädännön uudistamisen kanssa.

Valmiussuunnitelmaan on hyvä sisällyttää pohdintaa ennaltaehkäisevistä toimista ja varautumisesta laajemminkin varsinaisten häiriötilannekohtaisten toimintaohjeiden lisäksi. Myös eri tahojen ja viranomaisten vastuut sekä velvoitteet on selvitettävä ennakolta ja kuvattava suunnitelmassa. Suunnitelmaan on lisäksi kirjattava mm. seuraavat asiat:

- yksikön toiminnan varmistaminen häiriötilanteessa muiden tehtävien lisäksi
- organisointi tilanteen aikana
- viestinnän suunnittelu
- tilannekuvan ylläpitäminen ja jakaminen
- suunnitelma häiriötilanteesta normaalitoimintaan palautumisesta sekä
- tarpeen mukaan suunnitelman yhteensovittaminen toimialueen muiden sidosryhmien valmiussuunnitelman kanssa

Häiriötilanteen jälkeen on tehtävä arviointi toiminnan onnistumisesta ja havaituista haasteista, ja sen vaikutus valmiuden kehittämiseen on myös sisällytettävä suunnitelmaan. Eri toimijoiden ja viranomaisten toimivallan, tehtävien sekä vastuiden rajapinnat on syytä selvittää jo valmiussuunnitteluvaiheessa.

Häiriötilanteissa toimimista ja johtamista on harjoiteltava etukäteen niin, että myös kunnan johto on tarvittaessa mukana harjoituksissa. Valmiusharjoituksessa testataan valmiussuunnitelmia ja organisaatioiden toimintaa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Valvontayksikön on säännöllisesti

osallistuttava valmiusharjoituksiin niin toimialojen omiin, kuin alueen yleisiin valmiusharjoituksiin.

Kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen ja terveydensuojeluviranomaisen on ennalta varauduttava elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviäviin epidemioihin ja sovittava niitä koskevan selvitystyön järjestämisestä. Epidemiaselvitystyöryhmän perustamisesta ja toiminnasta sekä epidemioiden selvittämisestä ja muille viranomaisille ilmoittamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksessa (1365/2011, muutosasetus 978/2022).

Valvontayksikön on varmistettava eläinlääkintähuollon toimivuus eri häiriötilanteissa. Vaikka viranomaistoimin vastustettaviin eläintauteihin varautumisessa päävastuu on Ruokavirastolla, on valvontayksiköiden huomioitava omassa varautumisessaan näihin tehtäviin kuuluvat kunnaneläinlääkärin velvoitteet.

Ympäristöterveydenhuollon häiriötilanteisiin varautumisesta on kerrottu tarkemmin kappaleessa 7.

4. Vantaan kaupunkistrategia 2026–2029

Vantaan kaupunki on laatinut uuden strategian vuosille 2026–2029.

Kaupungin tavoitteet on tiivistetty kolmeen tärkeään päämäärään:

- Hyvän elämän Vantaa
- Vetovoimainen Vantaa
- Tasapainoisen kasvun Vantaa

Strategiakauden arvot ovat:

- Avoimuus, Rohkeus, Kestävyys ja Yhteisöllisyys

Ympäristöterveydenhuolto edistää omalla toiminnallaan strategian toteutumista oman tehtäväkenttänsä puitteissa.

5. Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö

5.1 Toimialue

Vantaan ympäristöterveydenhuollon valvonnan toimialueena on Vantaa, asukkaita Vantaalla on noin 250 000.

Valtioneuvoston periaatepäätös ympäristöterveydenhuollon seudullistamisesta edellyttää, että yksikön tulee olla henkilöstömäärältään riittävän suuri, vähintään 10 henkilötyövuotta. Vantaa täyttää tämän vaatimuksen, koska henkilöstöä on yhteensä 24.

5.2 Valvonnan henkilöresurssit

Vantaan ympäristöterveydenhuollossa työskentelee yhteensä 24 henkilöä ja he työskentelevät kolmessa tiimissä (elintarvikevalvonta, terveydensuojelu ja eläinlääkintähuolto). Terveydensuojelutarkastajia on 9, elintarviketarkastajia 4, terveysinsinöörejä 3, johtava terveydensuojelutarkastaja, kaupungineläinlääkäreitä 4, valvontaeläinlääkäreitä 2 ja eläintenhoitaja. Talous- ja hallintopalveluiden tukitoimintoja saadaan erilaisiin toimistotehtäviin. Ympäristöterveydenhuollon elintarvikevalvonnan resurssin vähenivät yhdellä henkilötyövuodella Vantaan kaupungin yt-neuvotteluiden vuoksi.

Kaupungin eläinlääkärinvastaanoton päivystystyöhön on vakituisten viranhaltijoiden lisäksi hankittu ulkopuolisia päivystyseläinlääkäreitä ja eläintenhoitajia. Päivystystyöhön osallistuvat ulkopuoliset työntekijät sekä talous- ja hallintopalveluiden henkilöstö eivät sisälly alla oleviin resursseihin.

Ympäristöterveydenhuollon resurssien jakautuminen on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Ympäristöterveydenhuollon resurssien jakautuminen

Toimiala	Kokonaistyöpanos (htv)	Suunnitelmallinen valvonta (htv)
Elintarvikevalvonta	9,50	3,00
Terveydensuojeluvalvonta	7,7	1,50
Tupakkavalvonta (sis. nikotiinivalmisteiden valvonnan)	1,2	0,50
Eläinlääkintähuolto	3,80	0,10
Ympäristöterveydenhuollon johtaminen	1,8	0
Yhteensä	24,00	5,1

Osa henkilöstöresursseista kuluu muuhun kuin suunnitelmalliseen valvontaan, mm. erilaisten uudistusten valmisteluun, kehitystyöhön sekä kouluttautumiseen. Toiminnan kehittäminen (laatujärjestelmä, sisäiset auditoinnit, tiimikokoukset), suunnitelmien laatiminen, seuranta, raportointi ja koulutus vievät myös osan kokonaisresurssista. Lisäksi noin 1,8 htv kuluu hallinnollisten tehtävien suorittamiseen.

Taulukossa esitettyyn suunnitelmalliseen valvontaan on otettu huomioon vain suunnitelmallisiin tarkastuksiin käytetty aika. Näiden ulkopuolelle jäävät yllä mainittujen lisäksi mm.:

- toimijoiden ja kuntalaisten neuvonta ja ohjaus
- valitusten ja valvontapyyntöjen käsittelyt
  ilmoitusten ja lupahakemusten käsittely n. 350–400 / vuosi
- terveydensuojelulain mukaiset terveyshaittaepäilyt ml.
  asunnontarkastukset n. 70 / vuosi
- ruokamyrkytys- ja talousvesiepidemiaepäilyjen selvittäminen ja muut erityistilanteet
- sairastumisilmoituksia n. 250–300 /vuosi
- häiriötilannesuunnitelmien laatiminen ja yhteensovittaminen mm. kuntien valmiussuunnitelmien kanssa sekä häiriötilanteiden harjoitteleminen
  toimiminen ympäristöterveydenhuollon asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana (esim. toimijoille suunnatut koulutukset, elintarvikevalvonnan uutiskirjeet)
- sidosryhmäyhteistyö ja erilaiset lausunnot (n. 80 vuosittain) muille viranomaisille
- toiminnan kehittäminen

5.3 Henkilöstön koulutus ja osaamisen varmistaminen

Henkilöstö osallistuu substanssialakohtaisiin koulutustilaisuuksiin, jotka koskevat elintarvikevalvontaa, tupakkavalvontaa, eläinlääkintähuoltoa, asumisterveyttä sekä muuta terveydensuojelua kuten talous- ja uimavesiasioita. Lisäksi osallistutaan työyksikön kehittämiseen, työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen liittyviin koulutuksiin ja työnohjaukseen.

Koulutuksiin osallistuminen suunnitellaan työyksikön ja viranhaltijoiden tarpeiden mukaan, joten esimerkiksi muutokset tehtävänkuvissa ja lainsäädäntömuutokset huomioidaan. Koulutussuunnitelma laaditaan Vantaan kaupungin ohjeiden mukaisesti. Henkilöstöä kannustetaan koulutuksiin osallistumiseen ja muuhun pätevyyden ylläpitämiseen. Koulutustarjontaa seurataan aktiivisesti. Koulutuksiin osallistujat sovitaan tiimipalavereissa ja lisäksi esihenkilö arvioi koulutuksen tarpeen. Koulutusten jälkeen koulutuksen antia esitellään muille tiimipalavereissa. Koulutusmäärärahoja on vähennetty vuodelle 2027 ja se voi vaikuttaa koulutusten määrään jatkossa.

Ruokavirasto ja aluehallintovirasto järjestävät paljon ilmaisia koulutuksia ja työnohjauspäiviä, joihin on pyritty osallistumaan. Lisäksi osallistutaan

mahdollisuuksien mukaan mm. EU:n tarjoamaan koulutukseen. Vuosittain koulutuksiin on käytetty yhteensä 70–130 henkilötyöpäivää (htpv).

Osaamista parannetaan myös mm. yksikön sisällä tehtävillä paritarkastuksilla, sisäisillä auditoinneilla, naapuriyksiköiden kanssa toteutettavilla ristiin auditoinneilla ja aihealueiden yhteisellä käsittelyllä tiimeissä.

Uusille henkilöille tehdään perehdytyssuunnitelma. Esihenkilön lisäksi perehdytykseen osallistuu tiimeistä henkilö/henkilöt, jotka huolehtivat substanssiasioiden perehdyttämisestä.

5.4 Kohde- ja päätösrekisterit ja sähköinen asiointi

5.4.1 Vati

Ympäristöterveydenhuollolla on käytössä ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä Vati. Vati on ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä, joka toimii myös terveydensuojelu-, tupakka- ja elintarvikelain mukaisen valvontatiedon tietovarastona. Vatista saadaan erilaisia tilastoja toiminnan suunnittelun, seurannan ja raportoinnin tueksi. Kunnan valvontayksikön syöttämät kohde- ja suoritetiedot ovat heti keskusviranomaisten käytettävissä.

Ympäristöterveydenhuollon tarkastusten, ilmoitusten ja hakemusten laskutus tehdään Vatin kautta.

5.4.2 ELMO-järjestelmä

Eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnalla on käytössä Digian Tarkastaja-järjestelmä vuoden 2026 loppuun asti. Valtakunnalliset järjestelmäsuunnitelmat ovat kaatuneet, joten uutta järjestelmää lähdettiin selvittämään itse. Käytössä ollut Tarkastaja-järjestelmä oli elinkaarensa päässä. Vuoden 2027 alusta alkaen käytössä on Digian Tarkastajan korvaavana Terakuu Oy:n ELMO-järjestelmä. Se toimii kohde- ja toimenpiderekisterinä Tarkastaja-järjestelmän tavoin.

5.4.3 ilppa -sähköinen ilmoituspalvelu

ilppa on valtakunnallinen ilmoituspalvelu, jossa voi tehdä elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan alaisia ilmoituksia, tiedotuksia ja hakemuksia ja tiedot tulevat suoraan Vati-järjestelmään valvontayksikön käsiteltäväksi. Lisäksi kuluttaja voi tehdä järjestelmässä ilmoituksen, jos epäilee sairastuneensa/kokeneensa haittaa elintarvikkeesta, talous- tai uimavedestä.

Jos ilmoituksen/hakemuksen tekeminen ilpan kautta ei onnistu, Vantaan verkkosivuilla on pdf-lomakkeita toimijoiden käytettäväksi.

5.4.4 ASTA-asianhallintajärjestelmä

Asta on Vantaan kaupungin asianhallintajärjestelmä, johon rekisteröidään kaupungille vireille tulevat asiat, niissä syntyvät toimenpiteet ja asiakirjat. Astassa voi laatia, käsitellä, jakaa ja säilyttää asiakirjat alusta saakka tai sinne voi myös tuoda muualla laadittuja tiedostoja.

Viranhaltijapäätökset valmistellaan Astaan integroidussa erillisessä sovelluksessa, Valmussa. Valmis päätös tallentuu automaattisesti Astaan.

ASTA-järjestelmä korvataan vastaavalla ASKO-järjestelmällä vuoden 2027 aikana.

5.5 Laatutyö

Vantaan ympäristöterveydenhuolto on laatinut ydintehtävien tukemiseksi ja valvontakäytäntöjen yhtenäistämiseksi eri toimialoille (elintarvike-, terveydensuojelu-, tupakkavalvonta ja eläinlääkintähuolto) erilaisia ohjeita, mallipohjia ja lomakkeita. Lisäksi valvontatyössä käytetään keskusvirastojen laatimia ohjeita ja lomakkeita. Valvonnan yhtenäistämiseksi tarkastuksia tehdään myös parityönä ja valvonnan linjauksia käsitellään valvontayksikön palavereissa. Myös kuntalaisille on laadittu ohjeistusta esimerkiksi uimavesiin ja lintujen ruokintaan liittyen.

Ympäristöterveydenhuolto kehittää toimintaansa mm. auditointien ja valvontasuunnitelmien arviointien perusteella. Sisäisiä auditointeja jatketaan toiminnan jatkuvaksi parantamiseksi. Lisäksi toteutetaan ristiin auditointeja Uudenmaan valvontayksiköiden kanssa mahdollisuuksien mukaan.

Yksikön käytössä olevien ohjeiden ja asiakirjapohjien systemaattinen päivitystyö on aloitettu vuonna 2024 ja sitä jatketaan edelleen vuoden 2026 aikana.

Ympäristöterveydenhuollolla on käytössä jatkuvatoiminen asiakastyytyväisyys-kysely ja kyselyn kautta saatuja palautteita hyödynnetään toimintaa kehitettäessä.

5.6 Viestintä

Ympäristöterveydenhuollon kaikessa toiminnassa noudatetaan Vantaan kaupungin avointa ja aktiivista viestintäpolitiikkaa.

Asiakaspalveluun osallistuvat koko henkilöstö. Valvontakohteita ja kuntalaisia ohjeistetaan ja neuvotaan tarkastuskäynneillä tai heidän ottaessa yhteyttä ympäristöterveydenhuoltoon. Lisäksi kaupungin verkkosivuilla annetaan tietoa ympäristöterveydenhuollon toiminnasta kattavasti. Henkilöstön yhteystiedot löytyvät ympäristöterveydenhuollon omilta verkkosivuilta. Ympäristökeskuksella on myös käytössään omat Facebook-sivut, jotka ovat ympäristönsuojeluyksikön kanssa yhteiset.

Elintarvikealan toimijoille on lähetetty kahdeksan kertaa vuodessa uutiskirje. Uutiskirjeen tarkoituksena on tiedottaa toimijoita ajankohtaisista asioista ja antaa ohjeistusta toiminnan tueksi.

Ympäristöterveydenhuollossa ensisijainen tiedotusvastuu on 1. kaupungineläinlääkärillä. Muut viranhaltijat voivat antaa tarvittaessa lausuntoja medialle valmistelemissaan asioissa. Viestinnässä huomioidaan, että ympäristöterveydenhuollossa käsitellään tietoja, joista osa on julkisuuslain mukaan salassa pidettäviä. Poikkeuksena on toiselle viranomaiselle virka-apuna annettavat tiedot. Viestinnästä on ohjeistettu tarkemmin ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmassa sekä ruokamyrkytys- ja vesiepidemiaohjeissa.

Yleisistä, koko maata tai laajoja alueita koskettavista tapauksista tiedottamisen hoitaa pääsääntöisesti paikallisen ympäristöterveydenhuollon sijasta valtion johtavat viranomaiset oman toimintakenttänsä mukaisesti. Näitä viranomaisia ovat Ruokavirasto, Lupa- ja valvontavirasto (LVV), sosiaali- ja terveysministeriö (STM) ja maa- ja metsätalousministeriö (MMM) sekä ELY-keskus.6.

6. Ympäristöterveydenhuollon valvonta

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön (elintarvikelaki 297/2021, terveydensuojelulaki 763/1994, tupakkalaki 549/2016 ja eläinlääkintähuoltolaki 285/2023) tavoitteena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia.

Yksityiskohtaisempi lainsäädäntö on esitetty tässä valvontasuunnitelmassa toimialakohtaisissa suunnitelmissa.

6.1. Riskinarviointi

Lainsäädännössä ja valtion viranomaisten toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa korostetaan kohdekohtaisen riskinarvioinnin merkitystä.

Merkittäviä tekijöitä riskinarvioinnin kannalta ovat:

- altistuvien ihmisten määrä ja (erityis-)ryhmä (lapset, nuoret, vanhukset, liikuntarajoitteiset, sairaat)
- altistavan tekijän määrittely (taudinaiheuttaja, myrkyllisyys)
- altistuksen kesto ja/tai toistuvuus (jatkuva tai tilapäinen)
- erityiskohde, johon ei ole olemassa valvonnan ohjetta tai käytäntöä
- toimijan asiantuntemus ja toimintatavat (hygieniatuntemus, omavalvonta tai käyttötarkkailu, yleinen asennoituminen, käytettävissä olevat resurssit ym.)
- aikaisemmat valvonnan tulokset
- onko toiminta ilmoitus- ja hyväksymispäätöksen mukaista
- huoneiston tai tilan olosuhteet, rakenteet ja kalusto (varustelutaso, rakenteiden kunto ym.)
- tiedottaminen ja varautuminen erityistilanteisiin

Vantaan ympäristöterveydenhuollon riskinarviointi pohjautuu keskusvirastojen ohjeisiin ja omaan riskinarviointiin. Tarkastustiheyksissä on huomioitu myös valvonnan aiempia tuloksia. Riskinarvioinnin perusteella kunnan valvontayksikön suunnitelmallisen valvonnan piiriin on mahdollista nostaa toimintoja, jotka eivät ole mukana valtakunnallisen valvontaohjelman suunnitelmallisessa valvonnassa. Kohdekohtaista riskinarviointia kehitetään valvontaohjelmakauden aikana.

6.2 Tarkastuksen sisältö, tarkastustiheys ja tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika

Ympäristöterveydenhuollossa tarkastustoiminta on oleellinen osa selvitettäessä valvottavan kohteen tai toiminnan vaatimuksenmukaisuutta. Tarkastus voi kohdistua tiloihin, toimintaan, olosuhteisiin, asiakirjoihin ja tuotteisiin. Yksittäinen tarkastus voi pitää sisällään koko kohteen tai jonkin osa-alueen tarkastuksen ja se voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaista valvontaa. Tarkastus voidaan tehdä kokonaan tai osin fyysisen tarkastuksen sijaan myös ns. etätarkastuksena erilaisia etäyhteyksiä, kuvia ja asiakirjoja hyödyntäen. Tarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus ja siinä esitetään, minkä lakiperusteiden mukaan tarkastus on tehty. Tarkastuskertomukset laaditaan pääasiassa keskusvirastojen laatimia ns. Vati-lomakkeita käyttäen.

Toiminnan luonne ja laajuus vaikuttavat tarkastukseen käytettävään aikaan. Tarkastusaikaan sisältyvät varsinaisen kohteeseen tehdyn tarkastuksen lisäksi tarkastukseen valmistautuminen ja tarkastuskertomuksen laatiminen.

Tarkastusten sisällöstä, tarkastustiheydestä ja tarkastukseen käytetystä ajasta on selostettu tarkemmin tämän suunnitelman toimialakohtaisissa osioissa.

6.3 Valvonnan maksullisuus

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan maksullisuus koskee ilmoitus- ja hyväksymiskäsittelyjen lisäksi valvontasuunnitelman mukaisia suunnitelmallisia tarkastuksia, seurantatarkastuksia, näytteenottoja ja näytteiden tutkimuksia. Vuodesta 2022 alkaen elintarvike- ja terveydensuojelulain mukaisilta toimijoilta on peritty lakisääteinen valvonnan vuosittainen perusmaksu. Maksullista on myös valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annetun määräyksen valvonta silloin, kun määräyksen antaminen perustuu säännösten noudattamatta jättämiseen. Myös valvontahankkeisiin liittyvät tarkastukset, mittaukset, näytteiden analysointi ovat maksullisia, kun ne on kirjattu valvontasuunnitelmaan. Valvontahenkilöstön matkoista aiheutuneet kustannukset peritään maksullisissa tarkastuksissa kaikilta kohteilta samansuuruisina, keskimääräisen 0,5 tunnin matka-ajan mukaisesti.

Ympäristöterveydenhuollolle ilmoitetut tai hyväksymishakemuksen tehneet uudet kohteet tulevat heti ilmoitus-/lupakäsittelyn yhteydessä suunnitelmallisen valvonnan piiriin, jolloin kohteeseen tehty ensimmäinenkin tarkastus on maksullinen.

Maksujen periminen edellyttää hyväksyttyä valvontasuunnitelmaa ja maksutaksaa. Valvontamaksut määritellään siten, että ne kattavat suunnitelmallisesta valvonnasta aiheutuneet kustannukset. Ympäristöterveydenhuollon päivitetyn maksutaksan on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2027 alusta. Taksa on nähtävillä Vantaan kaupungin verkkosivuilla.

Säännöllisen, toimijoille maksullisen tarkastustoiminnan lisäksi valvottaviin kohteisiin tehdään tarvittaessa tarkastus- ja näytteenottokäyntejä ruokamyrkytys- ja talousvesiepidemioiden ja asiakasreklamaatioiden takia. Näistä toimenpiteistä ja tutkimuksista valvontaviranomainen ei ole oikeutettu perimään toimijalta maksua. Määräysten vastaisen toiminnan seurantatarkastukset voivat kuitenkin olla maksullisia.

6.4 Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman tulee sisältää tiedot kunnan viranomaisnäytteenotosta ja näytteiden tutkimisesta. Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen ovat valvontamenetelmiä, joilla voidaan selvittää omavalvonnan toimivuutta sekä tuotteiden turvallisuutta ja määräystenmukaisuutta.

Näytteenotto on yksi valvontaviranomaisen valvontakeino, jolla voidaan varmistaa, että toimijat noudattavat heille asetettuja vaatimuksia, ja että esimerkiksi elintarvikkeet, talousvesi ja uimavedet ovat käyttäjille turvallisia. Valvontaviranomainen on velvollinen ottamaan tarvittavia näytteitä mm. ruokamyrkytys- ja talousvesiepidemioiden selvittämistä varten.

Valvontaa tukevat tutkimukset on tehty pääsääntöisesti sopimuslaboratoriossa (MetropoliLab Oy, Viikinkaari 4, 00790 Helsinki). Siltä osin, kun tarkastustoiminnan yhteydessä otettujen mikrobiologisten ja kemiallisten näytteiden analysointi ei sisälly laboratorion tutkimusvalikoimaan, käytetään tarvittaessa Ruokaviraston, Työterveyslaitoksen, Tullilaboratoriota tai muuta asiantuntijaa, joka täyttää viranomaisvalvonnan vaatimukset. Vesivälitteisten epidemioiden yhteydessä käytetään tarvittaessa myös muita kuin Ruokaviraston hyväksymiä laboratorioita, mm. virustutkimuksiin.

Ympäristöterveydenhuollon viranhaltijat huolehtivat pääosin elintarvikevalvontaan ja sisäilmaan liittyvästä näytteenotosta, mutta tarvittaessa näytteenotto voidaan ostaa myös laboratoriolta. Talous- ja uimavesien näytteenotosta on sopimus laboratorion kanssa ja säännöllinen näytteenotto toteutuu pääosin laboratorion toimesta. Talousveden osalta ulkopuolisten näytteenottajien (laboratorioiden ja toiminnanharjoittajien) luotettavuus tarkistetaan myös viranhaltijoiden itsensä tekemien näytteenottojen avulla. Laboratorion näytteenottajilla on pätevyys näytteiden ottamiseen. Häiriötilanteissa näytteenotosta sovitaan erikseen laboratorion kanssa.

MetropoliLab Oy toimii Vantaan ympäristöterveydenhuollon häiriötilanteiden laboratoriona (ml. poikkeusolot) virka-ajan ulkopuolella. Häiriötilanteissa laboratorio huolehtii näytteiden analysoinnista, mutta näytteenotosta sovitaan erikseen tapauskohtaisesti. Laboratoriolla on kuitenkin valmius näytteenottoon myös virka-ajan ulkopuolella.

Tarkemmat suunnitelmat näytteidenotosta on kuvattu toimialakohtaisissa valvontasuunnitelmissa.

Laboratoriopalveluiden kilpailuttaminen on kesken 11/2026 eli laboratoriopalveluihin voi tulla muutoksia vuoden 2027 aikana.

7. Häiriötilanteisiin varautuminen

Elintarvike- (24 ja 27 §), terveydensuojelu- (8 §) ja eläintautilaissa (67–70 §) on velvoitteet siitä, että kunnan on varauduttava häiriötilanteisiin. Ympäristöterveydenhuollolla on oma valmiussuunnitelma ja yksityiskohtaisia toimintaohjeita ja lomakkeita häiriötilanteita varten. Suunnitelma on osa kaupungin valmiussuunnitelmaa. Suunnitelmissa on määritelty mm. ympäristöterveydenhuollon kriittiset tehtävät ja kriittinen henkilöstö, häiriötilanteiden viestintä, tilannekuvan ylläpitäminen/jakaminen ja normaalitoimintaan palautuminen. Yksikkö osallistuu säännöllisesti noin vuosittain erilaisiin häiriötilanneharjoituksiin.

Ympäristöterveydenhuollon henkilöstö työskentelee eläinlääkäripäivystystä lukuun ottamatta virka-aikana. Poikkeuksellisen suurissa yleisötapahtumissa tai muissa poikkeuksellisissa tilanteissa voidaan resurssien niin salliessa järjestää valvontaa ja näytteenottoa myös iltaisin ja viikonloppuisin.

Vuoden 2022 aikana otettiin käyttöön ympäristöterveydenhuollon sähköisessä asiointipalvelussa (ilppa.fi) sairastumis- ja haittailmoitus, jonka kautta kansalaiset ja toiminnanharjoittajat voivat ilmoittaa mahdollisista sairastumisepäilyistä liittyen elintarvikkeisiin tai talous- ja uimavesiin. Esimerkiksi ruokamyrkytysepäilyjen määrä lisääntynyt huomattavasti ilppa-asiointipalvelun käyttöönoton jälkeen.

Todennäköisimpiä, useita kertoja vuodessa esiintyviä tilanteita ovat ruokamyrkytysepäilyt. Talous- ja uimavesiin liittyviä epidemiaepäilyjä on harvemmin. Epidemiat selvitetään yhteistyössä hyvinvointialueen terveydenhuollon kanssa.

Vantaalla lakisääteiseen epidemiaselvitystyöryhmään kuuluvat:

- 1. kaupungineläinlääkäri
- johtava terveydensuojelutarkastaja
- elintarviketarkastaja (ruokamyrkytykset)
- talousveden valvonnasta vastaava terveydensuojelutarkastaja
- kaupungineläinlääkäri (zoonoosit, eläintaudit)
- tartuntatautien terveydenhoitaja
- tartuntataudeista vastaava lääkäri
- vesilaitoksen edustaja

Luettelo selvitystyöryhmään kuuluvien henkilöiden ja heidän varahenkilöidensä yhteystiedoista päivitetään aina tarvittaessa ja toimitetaan yhteistyötahoille.

Kohdetta valvova tarkastaja tai kaupungineläinlääkäri osallistuu selvitystyöryhmän työhön.

Selvitysryhmää laajennetaan tarpeen mukaan muilla asiantuntijoilla, kuten viestinnän edustajalla, laboratoriokemistillä, ympäristötarkastajalla tai epäilykohteen työterveyshuollon edustajalla.

Ruokamyrkytysepäilyssä ja vastaavissa erityistilanteissa ryhdytään välittömästi selvittämään tartunnanaiheuttajaa ja tekemään epidemiologista tutkimusta. Epäilystä ilmoitetaan hyvinvointialueen tartuntatautiyksikköön ja tehdään epäilyilmoitus Ruokaviraston ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) yhteiseen ruokamyrkytysepidemiarekisteritietojärjestelmään (RYMY).

Epidemiaepäilyn selvittämisen jälkeen ympäristökeskuksen edustaja tekee selvitysilmoituksen RYMY-järjestelmään. Ruokamyrkytysepäilystä tai muusta poikkeavasta tilanteesta tehtävä selvitystyö ja näytteenotto tehdään kunnan kustannuksella. Hyvinvointialue huolehtii humaaninäytteiden ja ympäristökeskus elintarvike-, vesi- tai muun tarvittavan näytteenoton kustannuksista. Poikkeuksena ovat valtion kustantamat näytteiden tutkimukset (eläintauti).

Ympäristökeskuksella on näytteenottovälineistöä, yleiset haastattelu- ja näytteenottolomakkeet sekä kirjallinen ohjeistus, joka päivitetään tarvittaessa. Täydennystä näytteenottovälineistöön saadaan sopimuslaboratorioista, myös virka-ajan ulkopuolella.

Yksikön oma säteilytilanteisiin varautumiseen liittyvä ohjeistus on päivitetty vuonna 2026.

8. Raportointi ja valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Ympäristökeskus raportoi Vantaan kaupunkiympäristölautakunnan lupajaostolle valvontasuunnitelman toteutumisesta kerran vuodessa.

Raportointi- ja arviointivelvoite perustuu ympäristöterveydenhuollon lakeihin, joiden mukaan kunnan valvontaviranomainen on velvollinen pyydettäessä toimittamaan korvauksetta keskusvirastoille tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, maksuja ja valvontaa koskevia tietoja ao. lain valvonnan ohjausta, seurantaa, raportointia ja tilastointia varten.

Keskusviranomaisten valvontaohjelmissa edellytetään, että toiminnasta vastaava luottamuselin arvioi vuosittain kunnan valvontasuunnitelman

toteutumista. Keskusviranomaiset raportoivat edelleen vuosittain EU:n komissiolle, miten edellisen vuoden ympäristöterveydenhuollon valvontatehtävät ovat Suomessa toteutuneet. Kuntien on toimitettava kunnan valvontaviranomaisen, monijäsenisen toimielimen arvio edellisen vuoden valvontasuunnitelman toteutumisesta aluehallintoviranomaisille maaliskuun loppuun mennessä. Taulukossa 2 on esitetty pääpiirteissään arvioitavat asiat.

Taulukko 2. Kunnan valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi.

Arviointikohde	Tarkastelu ja selvitys
Suunnitellun toiminnan ja valvonnan tehokkuus ja kattavuus	• valtakunnallisten ja omien tavoitteiden toteutuminen • valvonnan tulokset ja seurattavien mittareiden tulokset • kaikkien toimialojen valvonnan kattavuus
Tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan ja valvontatarpeeseen)	• toteutuneiden tarkastusten lukumäärä • näytteenoton toteuttaminen • valvontahankkeiden ja –projektien toteuttaminen ja niihin osallistuminen • trendiseuranta esim. viiden vuoden aikajänteellä
Toiminnan laadullinen arviointi ja valvonnan vaikuttavuus	• ympäristöterveydenhuollon valvonnan tavoitteiden saavuttaminen • ympäristöterveydenhuollon yhteiset tavoitteet toimialakohtaiset tavoitteet • valvontayksikön omat tavoitteet • valvonnan vaikuttavuuden arviointi
Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen	• valvonnasta kertyvät maksutulot toimialoittain • valvonnasta saatujen tulojen kohdentuminen, tieto siitä onko valvonnasta saadut tulot kohdennettu ympäristöterveydenhuollon valvonnan kehittämiseen

Arviointikohde	Tarkastelu ja selvitys
Voimavarat	• voimavarojen määrä suhteessa lainsäädännön vaatimuksiin, valvontatarpeeseen ja suunniteltuun toimintaan • selvitys, paljonko voimavaroja on käytetty ennalta suunniteltuihin valvontatehtäviin ja kuinka paljon muihin tehtäviin • valvonnan tehokkuuden toteutuminen
Auditoinnit, AJO-käynnit ja muu saatu palaute	• eri palautteista saadut hyvät käytännöt sekä kehitettävät ja korjattavat asiat
Toiminnan kehittämistarpeet	• toiminnan kehittämistarpeiden analysointi • toiminnan kehittämisen toimenpiteet, joilla tilannetta parannetaan seuraavalla toimintavuodella
Arviointi- ja ohjauskäynnit	• havaitut hyvät toimintatavat, kehitettävää, korjattavaa

Lainsäädäntö ja ohjeet

Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta (616/2021)
Terveydenhuoltolaki (1326/2010)
Hallintolaki (434/2003)
Kuntalaki (410/2015)
Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)
Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma 2025–2028

9. Terveydensuojeluvalvonta

Terveydensuojelulain tavoitteena on suojella ihmisen terveyttä mm. huomioimalla terveydensuojelu yhteiskunnan eri toimintoja suunniteltaessa. Terveydensuojeluun kuuluu terveyshaittojen ennalta ehkäisy ja todettujen haittojen poistaminen tai vähentäminen. Terveyshaittoja voi syntyä esimerkiksi talousveden ja uimaveden laadusta, puutteellisesta hygieniasta sekä asuntojen, koulujen ja julkisten tilojen sisäilman laadun seurauksena. Kunnan tehtävänä on alueellaan edistää ja valvoa terveydensuojelua niin, että asukkaille turvataan terveellinen ympäristö.

Terveydensuojelulain kokonaisuudistustyö on käynnistynyt, mutta lain voimaantulo on lykkääntynyt seuraavalle hallituskaudelle. Vantaan terveydensuojeluvalvonta on ollut mukana lain kokonaisuudistuksen valmistelussa.

9.1 Kunnan terveydensuojelutehtävät

Kunnan terveydensuojelutehtävät jakautuvat terveyshaittoja ennaltaehkäisevään valvontaan ja terveyshaittoja poistavaan valvontaan. Ennaltaehkäisevä valvonta koostuu toiminnanharjoittajien ilmoitusten ja lupien käsittelystä sekä suunnitelman mukaisesta valvonnasta. Lisäksi annetaan erilaisia lausuntoja esimerkiksi rakennus- ja ympäristölupiin liittyen. Terveyshaittoja poistavalla valvonnalla selvitetään terveyshaittaepäilyjä ja puututaan todettuihin haittoihin. Kunnan terveydensuojelun yksi keskeinen tehtävä on kuntalaisten ja toiminnanharjoittajien neuvonta- ja ohjaustyö.

9.2 Ilmoituksen- ja hakemuksenvarainen toiminta

Terveydensuojelulain mukainen kirjallinen ilmoitusvelvollisuus koskee seuraavia toimintoja ja toimipaikkoja:

- majoitustoimintaan tarkoitettu tila
- yleisölle avoin kuntosali, liikuntatila, sauna, kylpylä, uimahalli, maauimala ja uimaranta
- päiväkoti ja lasten ja nuorten kokoontumiseen liittyvän toiminnan järjestämispaikka sekä esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta, lukiokoulutusta, korkeakoulutusta, taiteen perusopetusta tai vapaata sivistystyötä järjestävä oppilaitos tai sen opetuksen järjestämispaikka
- jatkuvaa hoitoa antava sosiaalihuollon toimintayksikkö

- solariumpalvelu, ihoa rikkova toiminta (esimerkiksi tatuointiliike) ja erityistä hygieniaa edellyttävä kauneushoitola
- sellainen muu kuin 1–5 kohdassa tarkoitettu huoneisto ja laitos sekä sellaiset toiminnot, joista voi aiheutua niiden käyttäjämäärä tai luonne huomioon ottaen terveyshaittaa
- talousvettä toimittava laitos
- muu talousveden otto ja käyttö
- terveydenhuollon toimintayksikkö (ilmoitus on tehtävä vesilaitteistojen riskienhallinnan valvontaa varten)
    - sairaala
    - terveyskeskus, jossa on vuodeosasto

Ilmoitus tehdään viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista. Vastaava ilmoitus tehdään myös toiminnan olennaisesta muuttamisesta.

Ilmoituksen käsittelystä ei tehdä päätöstä, vaan toiminnanharjoittajalle annetaan todistus ilmoituksen vastaanottamisesta. Jos ilmoitetulla toiminnalla voi olla vaikutuksia ympäröivään elinympäristöön, kuullaan asianosaisia ja mahdollinen päätös annetaan terveydensuojelulain § 51 perusteella.

Kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin perustettavasta terveydensuojelulain 13 §:n mukaisesta ilmoitusvelvollisesta toiminnasta on tehtävä ilmoitus, jolloin viranomainen saa tiedon toiminnanharjoittajasta ja voi antaa ohjausta ja neuvontaa. Kotirauhan piiriin ei tehdä fyysisiä tarkastuksia, ellei toiminnasta epäillä aiheutuvan vakavaa terveyshaittaa.

Valvontakohteet, jotka ovat nykyisen terveydensuojelulain tulkinnan mukaan ilmoitusvelvollisia, mutta eivät ole aina sitä olleet, kuuluvat valvonnan piiriin. Näiltä kohteilta vaaditaan terveydensuojelulain mukainen ilmoitus, mikäli esim. toiminnanharjoittaja vaihtuu tai tiloissa ja/tai toiminnoissa tapahtuu olennaisia muutoksia.

Hakemuksenvarainen toiminta

Talousvettä toimittavan laitoksen, jolla on omaa veden tuotantoa tai käsittelyä, on haettava toimintansa hyväksymistä terveydensuojeluviranomaiselta viimeistään 3 kuukautta ennen suunniteltua toiminnan aloittamista. Talousvettä ei saa toimittaa ennen kuin toiminta on hyväksytty. Toiminnan hyväksymistä on haettava myös, jos vedenottoa tai vedenkäsittelyä laajennetaan tai muutetaan olennaisesti tai jos veden laadussa tai jakelussa tapahtuu talousveden laadun kannalta olennaisia muutoksia. Muutosta koskeva hakemus on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan muuttamista. Toimintaa ei saa muuttaa ennen kuin hakemus on hyväksytty.

Suunnitelmallinen valvonta

Ilmoituksen- ja hakemuksenvaraisiin kohteisiin tehdään säännöllisiä tarkastuksia valvontasuunnitelman mukaisesti. Suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolelle jääviin kohteisiin tehdään valvontaa valitusten ja muiden yhteydenottojen perusteella. Riskinarvioinnin perusteella toimintoja/kohteita voidaan nostaa tarvittaessa suunnitelmallisen valvonnan piiriin.

9.3 Koulujen ja päiväkotien valvonta

Koulujen ja päiväkotien terveellisyyden ja turvallisuuden turvaaminen on ensiarvoisen tärkeää, koska lapsilla ja nuorilla on lain mukaan oikeus turvalliseen hoito- ja opiskeluympäristöön. Koulujen ja päiväkotien terveydellisten olojen säännöllinen valvonta kuuluu kunnan terveydensuojeluviranomaisen tehtäviin ja on osa suunnitelmallista toimintaa. Terveydensuojeluvalvonta osallistuu koulujen ja päiväkotien sisäilmaryhmien toimintaan ja toimii tärkeänä valvonnan yhteistyökanavana.

Koulujen ja muiden oppilaitosten tarkastukset sovitaan etukäteen ja tarkastukselle pyydetään mukaan vähintään koulun rehtori, kiinteistön omistajan edustaja, työsuojeluvaltuutettu sekä kouluterveydenhoitaja.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto järjestää oppilaitosympäristön terveellisyyden, turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksia Vantaan kaupungilla kahden vuoden välein. Tarkastustiheys poikkeaa ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukaisten säännöllisten tarkastusten valvontatiheydestä, joten terveydensuojelulain mukainen tarkastus tehdään tästä syystä erillisenä tarkastuksena.

9.4 Sosiaalialan laitosten valvonta

Terveydensuojelulain 13 §:n mukaan ilmoituksenvaraisiksi sosiaalihuollon yksiköiksi luetaan hyvinvointialueen, valtion ja yksityisen ylläpitämät jatkuvaa hoitoa antavat sosiaalihuollon toimintayksiköt. Tällaisia yksiköitä ovat tehostetun palveluasumisen yksiköt ja laitoshoitoa antavat sosiaalihuollon yksiköt, lastensuojelulaitokset sekä ensi- ja turvakodit. Kyseiset yksiköt ovat myös säännöllisen valvonnan piirissä. Toimintayksiköiden yhteydessä olevien asiakkaiden (esim. vanhukset) vuokra- tai omistusasunnot eivät kuulu suunnitelmallisen valvonnan piiriin.

9.5 Talousvesi

Talousveden valvonta koskee kaikkea terveydensuojelulain 16 a §:ssä tarkoitettua vettä. Veden valvonnassa sovelletaan Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) asetusta talousveden laadusta ja valvonnasta sekä rakennusten vesilaitteistojen riskienhallinnasta (1352/2015) tai STM:n asetusta pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista (401/2001).

Terveydensuojelulain mukaisten talousvettä toimittavien laitosten suunnitelmallinen tarkastus kohdistuu laitostiloihin, ylä- ja alavesisäiliöihin sekä vedenottamoihin ja niiden lähiympäristöön. Lisäksi tarkastus voi kohdistua edellä mainittujen lisäksi verkostokohteisiin, kuten esimerkiksi paineenkorotusasemiin, ilmakellokaivoihin tai verkostonrakennuskohteisiin. Tarkastuksen yhteydessä myös hyväksytään riskienhallintasuunnitelma. Lisäksi valvonnassa arvioidaan valvontatutkimusohjelman ja näytteenottosuunnitelman toteutumista sekä tarkastetaan veden laadun tutkimustulokset. Kaikilla terveydensuojelulain mukaisilla vesilaitoksilla on voimassa oleva valvontatutkimusohjelma ja häiriötilannesuunnitelma. Apuna valvontatutkimusohjelman laadinnassa käytetään Valviran ohjeistusta. Kohteet/vesilaitokset, jotka toimittavat talousvettä vain omaan käyttöönsä eivät kuulu suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Niiden veden laatua valvotaan joko asetuksen (1352/2015) tai (401/2001) mukaisesti.

Talousvettä toimittavien laitosten omavalvonnan ja talousveden laadun viranomaisvalvonnan on perustuttava veden terveydellisen laatuun vaikuttavien riskien arviointiin ja hallintaan. Päävastuu riskinarvioinnin tekemisestä on vesilaitoksilla. Terveydensuojeluviranomainen osallistuu tekemiseen terveyshaitan arvioinnin asiantuntijana ja hyväksyy riskinarvioinnin. Viiden talousvettä toimittavan laitoksen riskinarviointi on hyväksytty ja niiden valvontatutkimusohjelma on päivitetty huomioiden riskinarvioinnissa esille tulleet seikat. Myös kolmen asetuksen 401/2001 mukaisen talousvettä toimittavan laitoksen riskinarviointi on hyväksytty ja se on huomioitu kyseisten kohteiden näytteenottosuunnitelmassa.

STM:n asetuksen (1352/2015) mukaisten laitosten näytteenottosuunnitelmassa on vesinäytteiden tutkiminen jaettu viranomaisvalvontanäytteisiin ja omavalvontanäytteisiin. Tutkimuslaboratorio toimittaa viranomaisnäytteiden tutkimustulokset analyysisiirtopalveluun, josta ne siirretään ja tallennetaan Vati-järjestelmään.

STM:n asetuksen (401/2001) 1 §:n 1 ja 2 kohdan mukaisen talousveden valvontaan on laadittu kohteille näytteenottosuunnitelmat. Toimijat vastaavat

näytteenottosuunnitelman toteutuksesta, mutta tarvittaessa näytteet voidaan ottaa ja tutkituttaa toimijan kustannuksella.

Vantaan terveydensuojeluviranomaiset antavat talousvesineuvontaa verkostoveden ja talousvesikaivojen osalta. Vesihuoltoverkoston ulkopuolella on Vantaalla noin 5 000 oman talousvesikaivon varassa olevaa kuntalaista. Kiinteistökohtaisten talousvesien suunnitelmallista valvontaa ei ole tarpeen tehdä, koska yksittäiset kotitaloudet vastaavat itse hankkimansa talousveden laadusta. Tarvittavat valvontatoimet ja näytteenotto kohdennetaan terveyshaittaepäilyihin.

Viranomaisnäytteiden arvioitu määrä vuonna 2027 on n. 160 näytettä. Näytteenotosta vastaa joko laboratorio tai veden toimittaja. Toiminnanharjoittajan itsensä tekemien näytteenottojen luotettavuus varmistetaan käymällä läpi näytteenoton periaatteet ja kirjallisella ohjeistuksella.

9.6 Uimarannat

Yleiset uimarannat tarkastetaan vuosittain uimakauden (15.6.–31.8.) aikana. Vuosittaisella tarkastuksella todennetaan lainsäädännön määräysten noudattaminen, toiminnan hygienia ja omavalvonnan toimivuus. Tarkastus kohdistuu mm. uimarannan siisteyteen, oheistiloihin sekä uimarannasta annettaviin tietoihin, ohjeisiin ja kieltomerkintöihin.

Terveydensuojeluviranomainen valvoo säännöllisesti yleisen uimarannan vedenlaatua. Uimaveden valvonnan tavoitteena on ennaltaehkäistä uimavedestä aiheutuvia terveyshaittoja varmistamalla, että uimavesi täyttää lainsäädännön vaatimukset. Valvonnassa varaudutaan uimavesiperäisten epidemioiden selvittämiseen.

Vuosittain yleisistä uimarannoista laaditaan uimarantaluettelo huhtikuun loppuun mennessä. Uimarannoille, joissa kävijämäärä on huomattava (EU-uimarannat), on laadittu uimavesiprofiilit. Vuosittain EU-uimarannoille laaditaan ennen uimakauden alkua uimarannan toiminnanharjoittajan kanssa viranomaisvalvontaa varten seurantakalenteri, josta selviää näytteiden ottoajankohdat. Näytteitä otetaan uimakauden aikana joka toinen viikko, siten että ensimmäinen näyte otetaan ennen uimakauden alkua. Pieniltä yleisiltä uimarannoilta otetaan näytteet samanaikaisesti EU-uimarantojen kanssa viimeistä näytteenottokertaa lukuun ottamatta, jolloin näytteet otetaan vain EU-rannoilta. Arvioitu viranomaisvalvonnan näytemäärä kesäkaudenaikana on 38 näytettä.

EU-uimarantojen laatuluokitukset lasketaan syksyllä neljän edellisen vuoden uimavesinäytteiden tulosten perusteella. Laatuluokitukset päivitetään vuosittain ja uimavesiprofiilien päivitys tapahtuu asetuksen 177/2008 liitteen IV mukaisesti. EU-uimarantojen vesitutkimustulosten raportointi aluehallintovirastolle tapahtuu valtakunnalliseen tietojärjestelmään 30.9. mennessä.

Kuusijärven ja Vetokannaksen uimarannoilla on talviuintipaikat. Talviuintikaudella (1.9.–14.6.) näytteitä otetaan joka toinen kuukausi, yhteensä 8 näytettä.

Uimavesien näytteenotosta vastaa sopimuslaboratorio. Uimavesinäytteiden tutkimustuloksista tiedotetaan internetsivuilla ja uimarannan ilmoitustaululla. Uimakielloista ja varoituksista tiedotetaan lisäksi erikseen erillisillä tiedotteilla.

9.7 Kylpylät, uimahallit ja vastaavat

Uimahalleilla, kylpylällä ja muilla yleiseen käyttöön tarkoitetuilla uima-altailla (esim. hotellien altaat) on valvontatutkimusohjelma ja siihen liittyvä allaskohtainen näytteenottosuunnitelma. Valvontatutkimusohjelmat ja näytteenottosuunnitelmat päivitetään tarvittaessa, mutta vähintään viiden vuoden välein.

Näytteenottotiheys määritellään kohteen kävijämäärän perusteella, mutta terveydensuojeluviranomainen voi vähentää tai lisätä valvontatutkimusnäytteiden määrää saatujen näytetulosten, toiminnanharjoittajan suorittaman käyttötarkkailun tai laitoksen teknisten ominaisuuksien perusteella. Näytteenottojen vähimmäismäärä on neljä kertaa vuodessa. Kävijämäärältään suurimpien uimahallien ja kylpylän näytteenottotiheys on noin 25 kertaa vuodessa. Arvioitu valvontatutkimusnäytteiden määrä on 430 näytettä.

Valvontatutkimusnäytteiden otosta vastaa sopimuslaboratorio. Terveydensuojeluviranomainen varmistaa ulkopuolisten näytteenottajien luotettavuuden ottamalla osan viranomaisnäytteistä itse. Kaikista näytteistä tutkitaan aina mikrobiologinen laatu, pH, klooripitoisuudet ja sameus. Muut analyysit ($KMnO_4$-luku, urea, trihalometaanit ja nitraatti) vaihtelevat eri näytteenottokerroilla.

Terveydensuojeluviranomainen seuraa valvontatutkimusnäytteiden tuloksia. Allasveden laatuvaatimukset on esitetty sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa uimahallien ja kylpylöiden allasvesien laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista (315/2002). Ylimääräisiä näytteenottoja voi aiheutua valvontatutkimuksissa todettujen laatuvaatimuspoikkeamien, asiakasvalitusten

tai käyttötarkkailun yhteydessä todettujen terveyshaittaepäilyjen takia. Näistä epäilyistä laitoksen ylläpitäjän tulee tiedottaa terveydensuojeluviranomaista. Käyttäjille suunnattu allasveden laadusta tiedottaminen tapahtuu pitämällä viimeisimmät valvontatulokset esillä uimahallin ilmoitustaululla.

Uimahallit, kylpylät ja uima-altaat, joissa on vauvauintia, tarkastetaan vuosittain. Tarkastuksilla keskitytään kohteen suorittamaan käyttötarkkailuun ja uima-allastilojen ylläpitoon, joka käsittää tilojen rakenteiden ja kalusteiden kunnon sekä siisteyden. Tarkastusten yhteydessä voidaan ottaa harkinnanvaraisesti pintahygienianäytteitä esimerkiksi epidemiaepäilyissä tai epäiltäessä siivouksen asianmukaisuutta. Terveydensuojeluviranomainen voi tarvittaessa velvoittaa myös toiminnanharjoittajaa ottamaan pintahygienianäytteitä siivouksen laadun varmentamiseksi.

Muut allastilat tarkastetaan pääsääntöisesti huoneistoon (esim. hotelli) suoritettavan tarkastuksen yhteydessä. Mikäli terveydensuojeluviranomainen epäilee valvontatutkimustulosten tai asiakasvalitusten perusteella uima-allasvedestä tai -tiloista aiheutuvan terveyshaittaa, suoritetaan uima-allastiloihin erillinen tarkastus.

9.8 Yleisötilaisuuksien valvonta

Terveydensuojeluviranomainen ohjeistaa ja neuvoo yleisötilaisuuksien järjestäjiä talousveteen, hygieenisiin järjestelyihin ja tupakointiin liittyvissä asioissa. Vantaan terveydensuojelujärjestyksessä on edellytetty, että yleisötilaisuuksien järjestäjä tekee toiminnastaan ilmoituksen, jos tilaisuudessa arvioidaan olevan yhtä aikaa vähintään 500 henkilöä. Terveydensuojeluviranomaiset osallistuvat suurten yleisötilaisuuksien yhteistyöpalavereihin.

Valvonnan tarve arvioidaan riskinarvioinnin perusteella ja valvontaa voidaan tehdä tarkastuksin, näytteenotoin ja mittauksin. Ennakkovalvontana tarkastetaan asiakirjoja ja ennen tapahtumaa alueella tehdään tarvittaessa tarkastus. Suurissa yleisötilaisuuksissa osallistutaan myös viranomaiskatselmuksiin.

Vuoden aikana järjestettäviin uusiin tai vuosittain toistuviin merkittäviin yleisötilaisuuksiin tehdään riskinarvioinnin perusteella tarkastus. Yleisötilaisuuteen liittyvää tilapäistä leirintäaluetta valvotaan riskinarvioinnin perusteella talous- ja käyttöveden, pesutilojen ja käymälöiden osalta.

Terveydensuojelulain mukaisten tarkastusten yhteydessä suoritetaan tarvittaessa muuta ympäristöterveydenhuollon valvontaa. Tarvittaessa

tilaisuuden jälkeen pidetään palautepalaveri, jonka tavoitteena on edelleen kehittää tilaisuuden järjestelyjä.

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukainen valvonta on järjestäjälle maksullista.

9.9 Sairaalat ja vuodeosastolliset terveyskeskukset

Terveydenhuollon toiminta ei lähtökohtaisesti ole terveydensuojelulain nojalla ilmoitusvelvollista. Tästä poikkeuksena ovat sairaalat ja vuodeosastolliset terveyskeskukset, jotka ovat olleet ilmoitusvelvollisia toimipaikkoja 12.1.2023 lukien. Ilmoitus tehdään terveydenhuollon toimipaikoista kuitenkin ainoastaan terveydensuojelulain 19 b §:ssä säänneltyä ensisijaisten tilojen vesilaitteistojen riskienhallinnan valvontaa varten. Muutoin toimipaikoilla ei ole ilmoitusvelvollisuuksia terveydensuojelulain nojalla.

9.10 Valvonnan painopistealueet

Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman teemana on vaikuttava valvonta ja ydintehtävät. Tätä teemaa tukevat terveydensuojelulain valvontaohjelman painopisteet, joita ovat talousvesivalvonnan uudet sisällöt, osaaminen ja paikalliset tarpeet viranomaisvalvonnassa sekä valmius ja varautuminen terveydensuojelussa. Vantaan terveydensuojelu huomioi valtakunnalliset painopisteet omassa toiminnassaan.

Omavalvonnan tukeminen

Terveydensuojelulakiin on kirjattu toiminnanharjoittajan omavalvontavelvoite (TsL 2 §). Toiminnanharjoittajan on tunnistettava toimintansa mahdolliset terveyshaittaa aiheuttavat toiminnot sekä pyrittävä ennalta ehkäisemään ja vähentämään niitä. Omavalvonta on toiminnanharjoittajan itsensä tekemää järjestelmällistä ja jatkuvaa toiminnan seurantaa ja arviointia. Omavalvonta koskee kaikkia toimijoita.

Toiminnanharjoittajien omavalvonnan tueksi on laadittu toimintakohtaisia omavalvontapohjia ja tullaan laatimaan lisää kirjallista ohjeistusta ja neuvontaa. Omavalvontaa tuetaan tarkastuksilla olemalla apuna tunnistamassa riskejä, joista voi aiheutua terveyshaittaa. Toiminnanharjoittajan omavalvonnan toimivuus on merkittävä seikka, kun arvioidaan kohteen riskiperusteista valvontatarvetta, ja siksi nostaminen edelleen valvonnan painopistealueeksi on koettu tärkeäksi paikalliseksi painopistealueeksi.

Yhteistyö ja varautuminen

Yhteistyön ja säännöllisten tapaamisten elvyttäminen koronavuosien jälkeen erilaisten yhteistyötahojen kanssa on erityisen tärkeää, kun pyritään sujuvoittamaan kaupungin sisäisiä prosesseja ja edistämään elinympäristön terveellisyyttä. Lisäksi säännölliset tapaamiset nopeuttavat toimintaa ja prosesseja esimerkiksi häiriötilanteissa ja muissakin normaalissa kanssakäymisessä. Kaupungin ulkopuolelta yhteistyötä tehdään mm. Vantaa-Keravan hyvinvointialueen tartuntatautien ja infektioiden torjuntayksikön sekä sosiaalitoimen kanssa.

Terveydensuojelulla on omat suunnitelmat talous- ja uimavesiin ja säteilytilanteisiin liittyvien häiriötilanteiden varalta. Valmiussuunnitelmaa täydennetään ja laajennetaan koskemaa myös muita tunnistettuja häiriötilanteita, kuten kemikaalionnettomuuksia, korkeita lämpötiloja ja myrskyjä.

Talousvesivalvonnan uudet sisällöt

Terveydensuojeluvalvonnassa ensisijaisten tilojen (esim. tehostetun palveluasumisen yksiköt, monet majoitushuoneistot, yleisölle avoimet kylpylät, yleiset saunat sekä sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastot) vesilaitteistojen riskinarvioinnin tekemiseen ohjeistetaan ja kannustetaan valvontaohjelmakauden aikana kohteiden valvonnassa ohjeistuksen ja neuvonnan välityksellä. Rakennusten vesilaitteistojen riskinarviointi tulee olla tehtynä ensisijaisten tilojen osalta 12.1.2029 mennessä.

Vaikuttava valvonta

Jotta valvontaresursseja osattaisiin kohdentaa terveyshaittojen syntymisen ja ehkäisyn kannalta oikeisiin kohteisiin ja toimintoihin, valvontaa tulisi yhä enemmän kohdistaa riskiperusteisesti eikä valtakunnallisten alustavien valvontatutkimustiheyksien perusteella. Vantaan terveydensuojelussa riskiperusteiseen valvontaan siirtymistä kehitetään valvontasuunnitelmakauden aikana hyödyntäen mm. valvontakohderekisterin (Vatin) paikallisia että valtakunnallisia valvontatietoja. Pyrkimys olisi, että valvonnassa pystyttäisiin luokittelemaan kohteet kohonneen, matalan ja perustason valvontatarpeen kohteiksi. Valvontatarpeen arvioinnissa huomioidaan toimijan toimiva omavalvonta viranomaisvalvontatarvetta vähentävänä tekijänä. Tavoitteena on entistä parempi valvonnan vaikuttavuuden lisääminen, kun valvonnassa pystytään keskittymään terveyshaittojen ehkäisyssä oikeisiin asioihin.

Osaaminen

Valvontahenkilöstön osaamisen ylläpitoon ja kehittämiseen kannustetaan jatkuvasti. Alakohtaista koulutusta tarjotaan kaikille halukkaille ja itsensä vapaaehtoinen kehittäminen ja uuden oppiminen mahdollistetaan, koska terveydensuojelun valvontakenttä on laaja, monialainen ja jatkuvasti muuttuva. Myös tehtävien vaativuus ja toimintaympäristö haastaa viranomaisen osaamista ja kyvykkyyttä valvontatehtävien hoitamisessa, jonka vuoksi viranhaltijan on jatkuvasti ylläpidettävä osaamistaan ja päivitettävä sitä säännöllisesti.

9.11 Valvontahankkeet

Terveydensuojeluvalvonta toteuttaa vuonna 2027 päiväkoti- ja koulukiinteistöjen talousveden lyijypitoisuuden näytteenotto- ja mittaushankkeen. Hankkeen avulla on tarkoitus selvittää päiväkoti- ja koulukiinteistöjen vesilaitteistoista mahdollisesti irtoavaa lyijypitoisuutta vedessä. Päiväkodit ja koulut eivät kuulu ensisijaisiin kohteisiin rakennusten riskienhallinnan osalta eikä lyijyaltistusta talousveden välityksellä ole koettu Suomessa merkittäväksi riskiksi. Lyijypitoisuutta on tutkittu sosiaali- ja terveysministeriön talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista antaman asetuksen (461/2000) mukaan talousveden laadun viranomaisvalvonnassa vuodesta 2000 lähtien. Tutkimuksissa on löydetty vain muutamia laatuvaatimusten poikkeamia lyijyn osalta, ja ne ovat johtuneet kiinteistön putkiston vähäisestä käytöstä. Päiväkoti- ja koulurakennuksissa veden käytössä esiintyy vähäistä käyttöä esim. viikonloppuisin ja lomakausilla. Näytteenotot pyritään toteuttamaan hankkeessa tällaisten ajanjaksojen jälkeen.

9.12 Terveyshaittaepäilyyn perustuva asuntojen ja oleskelutilojen valvonta

Terveydensuojelulain 26 §:n mukaan asunnon ja muun sisätilan sisäilman puhtauden, lämpötilan, kosteuden, melun, ilmanvaihdon, valon, säteilyn ja muiden vastaavien olosuhteiden tulee olla sellaiset, ettei niistä aiheudu asunnossa tai sisätilassa oleskeleville terveyshaittaa. Terveydensuojeluviranomainen voi terveydensuojelulain 27 §:n mukaan velvoittaa terveyshaitan aiheuttajan tai korjauksista vastaavan tahon poistamaan todetun terveyshaitan. Viranomainen voi myös kieltää tai rajoittaa käyttämästä asuntoa tai muuta oleskelutilaa.

Terveydensuojelulakia täydentää sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista (545/2015). Asetuksessa on

muun muassa fysikaalisia, kemiallisia ja biologisia tekijöitä koskevia vaatimuksia ja toimenpiderajoja.

Terveyshaittoja poistavassa valvonnassa neuvotaan ja opastetaan kuntalaisia asumisterveyteen liittyvissä kysymyksissä. Neuvonnan lisäksi asukkaille ja muille tilojen käyttäjille voidaan lähettää asumisterveyteen liittyvää materiaalia. Terveyshaittoja selvittäviä tarkastuksia tehdään asukkaiden kirjallisesta pyynnöstä, kun asunnossa epäillään olevan terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Asunnontarkastuksia voidaan tehdä myös erillisen tarkastusmääräyksen perusteella, jos on perusteltu syy olettaa asunnon aiheuttavan asukkaille tai naapureille terveyshaittaa. Yleensä tarkastusmääräyksen perusteena on siivottoman asunnon aiheuttama vakava terveyshaitta.

Koulujen, päiväkotien tai muiden oleskelutilojen tarkastuspyynnöt otetaan kirjallisesti vastaan koulun rehtorilta, päiväkodin johtajalta, kouluterveydenhuollolta, työterveyshuollolta, työsuojeluvaltuutetulta tai muulta vastaavalta taholta. Lasten vanhempien ottaessa yhteyttä päätetään tapauskohtaisesti asiassa tarvittavat toimenpiteet.

Haittaeläinten torjunnan osalta terveydensuojeluviranomainen antaa neuvontaa ja tekee tarvittaessa tarkastuksia sekä antaa määräyksiä.

9.13 Lausunnot

Terveydensuojeluvalvontaan kuuluu olennaisena osana erilaisten lausuntojen antaminen. Lausuntoja annetaan mm:

- rakennusluvista (terveydensuojelulain 13 § mukaiset kohteet)
- asumisterveyteen liittyvistä asioista
- talousveden laadusta
- vesihuollon kehittämissuunnitelmasta
- vesijohto- tai viemäriverkostoon liittyvistä vapautushakemuksista
- hulevesien johtamisesta
- ympäristöluvista
- sosiaalialan laitosten ja toimintapisteiden lupaa tai rekisteröintiä varten

9.14 Tarkastusten sisältö, tarkastustiheys ja -aika

Terveydensuojeluviranomainen pyrkii ennaltaehkäisemään terveyshaittoja sekä edistämään asuin- ja lähiympäristön terveellisyyttä. Terveydensuojelulain mukaiset valvontakohteet tarkastetaan suunnitelman mukaisesti ja siten, että oleellisimmat terveydensuojelun näkökohdat tulevat tarkastetuiksi.

Terveydensuojelulainsäädäntöä ohjaava keskusvirasto Lupa- ja valvontavirasto (LVV) on laatinut valtakunnallisessa valvontaohjelmassa ohjeet keskimääräisistä tarkastustiheyksistä. Tähän saakka Vantaa on suunnitellut valvontaa pitkälti keskusviraston valvontaohjelman mukaisilla tarkastustiheyksillä huomioiden ensisijaisesti altistuvien ihmisten määrät ja erityisryhmien terveysriskit. Tällä valvontasuunnitelmakaudella on tarkoitus valvonnassa yhä enemmän siirtyä kohdekohtaiseen riskiperusteiseen valvontaan, jonka perusteella valvontakohteen suunnitelman mukaista tarkastustiheyttä voidaan tarvittaessa lisätä tai vähentää. Riskinarviointi perustuu mm. toiminnasta ja tiloista mahdollisesti aiheutuviin terveyshaittoihin sekä toiminnan valvontahistoriaan sekä omavalvonnan toimivuuteen.

Tarkastuksia tehtäessä käytetään apuna valvontayksikön omia ohjeita sekä muun muassa keskusviraston laatimia ohjeita. Tarkastuksista laaditaan tarkastuskertomus, joka lähetetään asianosaisille. Vati-järjestelmän käyttöönoton yhteydessä terveydensuojelussa on ryhdytty käyttämään valtakunnallisia valvontalomakkeita.

Valvontakohdetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika koostuu tarkastukseen valmistautumisesta, tarkastuksen sisällöstä sekä tarkastuskertomuksen laatimisesta. Osassa tapauksissa saattaa haitan selvittäminen viedä useamman työpäivän. Terveydensuojeluvalvonnan tarkastuksia voidaan tehdä perinteisen fyysisen tarkastuksen lisäksi asiakirjatarkastuksena. Tarkastustiheydet ja tarkastuksiin käytettävä aika sekä tarkastuksen sisältö on esitetty liitteessä 1.

Terveyshaittoja poistavaa tarkastustoimintaa tehdään pääosin asukkaiden ja tilojen käyttäjien yhteydenottojen perusteella. Tutkimuspyyntöjen käsittelyssä päiväkotien ja koulujen tutkimuspyynnöt pyritään ottamaan käsittelyyn mahdollisimman nopeasti lasten iän tai suurien käyttäjämäärien johdosta. Terveyshaittaepäilyyn perustuvat asunnontutkimuspyynnöt käsitellään jonotilanteen mukaisesti saapumisjärjestyksessä.

Asuntojen ja muiden oleskelutilojen tarkastustoiminnassa pyritään selvittämään, onko rakennuksessa terveyshaittaa aiheuttavia vaurioita tai olosuhteita asukkaille tai tilojen käyttäjille. Tarkastuksen lisäksi kohteessa voidaan tehdä mittauksia ja/tai ottaa näytteitä. Arvioidessa terveydensuojelulain mukaista terveyshaittaa käytetään apuna sosiaali- ja terveysministeriön asetusta (545/2015) ja asetuksen soveltamisohjeita. Myös säteilylain (859/2018) mukaiset velvoitteet radonpitoisuuksien valvonnasta huomioidaan.

Lainsäädäntö ja ohjeet

Terveydensuojelulaki 763/1994
Terveydensuojeluasetus 1280/1994
Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista 545/2015
Sosiaali- ja terveysministeriön asetus talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista 1352/2015
Sosiaali- ja terveysministeriön asetus pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista 401/2001
Sosiaali- ja terveysministeriön asetus yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta 177/2008
Sosiaali- ja terveysministeriön asetus pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta 354/2008
Sosiaali- ja terveysministeriön asetus uimahallien ja kylpylöiden allasvesien laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista 315/2002
Sosiaali- ja terveysministeriön asetus talousvettä toimittavassa laitoksessa työskentelevältä vaadittavasta laitosteknisestä ja talousvesihygieenisestä osaamisesta ja osaamisen testaamisesta 1351/2006
Sosiaali- ja terveysministeriön asetus uimahallissa, kylpylässä tai vastaavassa laitoksessa työskentelevältä vaadittavasta laitosteknisestä ja allasvesihygieenisestä osaamisesta ja osaamisen testaamisesta 1350/2006
Säteilylaki 859/2018
Valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma vuosille 2025–2028

10. Tupakkalain ja nikotiinikorvausvalmisteiden valvonta

Tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen. Laissa säädetään toimenpiteistä, joilla ehkäistään tupakkatuotteiden käytön aloittamista ja nikotiiniriippuvuuden syntymistä sekä edistetään tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden käytön lopettamista ja suojellaan väestöä altistumiselta niiden savulle.

Tupakkalaissa (549/2016) kunnalle määriteltyjen tehtävien valvonta on osa ympäristöterveydenhuollon valvontaa. Tupakkalain suunnitelmallinen valvonta perustuu Valviran laatimaan valtakunnalliseen tupakkalain valvontaohjelmaan vuosille 2025–2028.

Tupakkalain lisäksi kunnalle tulee tehtäviä myös lääkelaista. Kunta myöntää nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntiluvat kaupoille, kioskeille, huoltoasemille ja ravitsemisliikkeille. Lupa voidaan myöntää sellaisiin myyntipaikkoihin, joissa on tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupa. Myös nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntiin kohdistetaan suunnitelmallista valvontaa lääkelain nojalla annettujen määräysten valvomiseksi.

10.1 Tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyynti

Tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyynti edellyttää myyntipaikka- ja luvanhaltijakohtaista vähittäismyyntilupaa, jota haetaan myyntipaikan sijaintikunnasta. Myös vesipiipputupakan myynti on luvanvaraista.

Uutta vähittäismyyntilupaa haetaan sähköisesti Lupa- ja valvontaviraston tupakkaluparekisterin kautta. Hakemuksessa on ilmoitettava myyntiin aiotut tuoteryhmät, myyntipisteiden lukumäärä ja niiden sijainti sekä tuotteiden sijoittelu myyntipisteessä. Hakemuksen liitteeksi edellytetään tupakkalain alaisten tuotteiden myynnin omavalvontasuunnitelmaa.

Omavalvontasuunnitelmassa on oltava kuvaus siitä, miten luvanhakija aikoo varmistaa vähittäismyyntipakkausten lainmukaisuuden ja tuotteiden valmistajan tai maahantuojan tekemät lakisääteiset tuoteilmoitukset Lupa- ja valvontavirastolle. Vain sellaisia tuotteita saa myydä, joissa edellä mainitut asiat ovat lainsäädännön vaatimusten mukaisia.

Rekisteriin saapunut lupahakemus tarkastetaan, kirjataan ja siitä tehdään viranhaltijapäätös luvan myöntämisestä tai hylkäämisestä. Luvan myöntämisen edellytyksenä on hakijan täysi-ikäisyys ja hyväksyttävän omavalvontasuunnitelman esittäminen. Lupaa ei myönnetä, jos hakemuksessa tarkoitettu toiminta on tupakkalain vastaista tai, jos myyntipaikka ei ole kunnan valvottavissa.

Tupakkalain mukaan lupaa ei saa myöntää myyntipaikkaan, joka sijaitsee päiväkodin tai perhepäivähoidon sisätilassa, päiväkodin ulkoalueella, lastensuojelulain tai mielenterveyslain nojalla hoitoa antavan laitoksen alle 18-vuotiaille tarkoitetussa sisätilassa tai heille tarkoitetulla ulkoalueella. Lupaa ei myöskään myönnetä myyntipaikkaan, joka sijaitsee perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavan oppilaitoksen sisätilassa, oppilasasuntolassa tai tällaisen oppilaitoksen käytössä olevalla ulkoalueella.

Myyntiä ei saa aloittaa ennen kuin lupa on myönnetty ja se on voimassa julkisessa tupakkaluparekisterissä. Viranhaltijapäätös ja myyntipisteessä esillä pidettävä vähittäismyyntilupa lähetetään hakijalle. Myytävät tuoteryhmät kirjataan tupakkaluparekisteriin lupahakemuksessa olleiden tietojen mukaisesti. Ilman ajan tasalla olevia tupakkaluparekisterin tietoja tuotteita ei voi ostaa tukkuliikkeistä. Luvan myöntämisen jälkeen tuotevalikoimassa ja myyntipisteiden lukumäärässä tapahtuvat muutokset pitää ilmoittaa kuntaan tupakkaluparekisterin muutosilmoituslomakkeella.

Lupien ja ilmoitusten käsittelystä peritään ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukainen maksu. Lisäksi peritään vuosittainen valvontamaksu 1.1. tupakkarekisterissä voimassa olevista luvista. Vuosivalvontamaksun suuruus perustuu myyntipaikassa olevien myyntipisteiden lukumäärään ja myytäviin tuoteryhmiin. Valvontamaksu on 500 euroa myyntipistettä kohden. Maksu peritään kaksinkertaisena, jos myynnissä on useamman tuoteryhmän tuotteet.

Tupakkatuotteiden myynti edellyttää vähittäismyyntiluvan lisäksi tupakkatuotteiden jäljitettävyysjärjestelmän mukaisia tunnistekoodeja, jotka perustuvat EU:n tupakkatuotedirektiivin säädöksiin. Luvanhaltija hakee tunnistekoodit sähköisesti sosiaali- ja terveysministeriön nimeämältä tunnisteiden antajalta. Näiden tunnistekoodien ja vähittäismyyntipakkausten yksilöllisten tunnisteiden avulla tupakkatuotteiden liikkeitä voidaan seurata tupakkatuotteiden jäljitettävyysjärjestelmästä koko toimitusketjun ajan aina ensimmäiseen vähittäismyyntipaikkaan saakka.

10.2 Tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden tukkumyynti

Tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden tukkumyynti on ilmoituksenvaraista toimintaa. Ilmoitus tulee tehdä tukkumyyntipaikan sijaintikunnalle ennen myynnin aloittamista. Tukkumyynti-ilmoituksessa on annettava vastaavat tiedot kuin vähittäismyyntilupahakemuksessa. Asiasta ei tehdä erillistä päätöstä. Ilmoittajalle toimitetaan vastaanottokuittaus sekä tehdään asiaa koskevat merkinnät tupakkaluparekisteriin. Myynnin saa aloittaa heti, kun ilmoitus on tehty.

Ilmoituksen käsittelystä peritään ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukainen maksu. Myös tukkumyynnin valvonnasta peritään vuosittainen valvontamaksu.

10.3 Tupakkalain alaisten tuotteiden valvonta ja nikotiinikorvausvalmisteiden valvonta

Kunta valvoo alueellaan tupakkalain alaisten tuotteiden myyntiä. Tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden myynnin valvonnan lisäksi myös muut tupakkalain alaiset tuotteet kuuluvat kunnan valvontaan.

Tupakkalain mukaiset tarkastukset tehdään Lupa- ja valvontaviraston laatiman tupakkalain alaisten tuotteiden myyntipaikan tarkastuslomakkeen mukaisesti. Lomake löytyy Lupa- ja valvontaviraston ympäristöterveydenhuollon ekstranetistä, Vantaan ympäristöterveydenhuollon laatujärjestelmästä sekä Vati-järjestelmästä. Valvonnassa huomioidaan savuttomia nikotiinituotteita koskevat vaatimukset.

Nikotiinikorvausvalmisteiden valvonnassa kiinnitetään huomiota ostotilanteen valvontaan, tuotteiden sijoitteluun ja säilytykseen. Tupakka- ja lääkelakien mukaiset tarkastukset tehdään aina, kun mahdollista muun ympäristöterveydenhuollon valvonnan yhteydessä.

Vesipiipputupakan valvonnassa huomioidaan Valviran 13.9.2022 julkaisema ohje Dnro V/29819/2022 Vesipiiput, vesipiipputupakka sekä poltettavaksi tarkoitetut kasviperäiset tuotteet. Ohje löytyy Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilta.

10.4 Tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonta

Kunta valvoo alueellaan tupakointikieltojen ja -rajoitusten noudattamista. Tilat ja alueet, joissa tupakointi on kielletty, myös sähkösavukkeiden ja poltettavaksi tarkoitettujen kasviperäisten tuotteiden käyttö on kielletty. Tupakointi on kielletty tupakkalain mukaan seuraavissa paikoissa:

- rakennuksen, kulkuneuvon tai muun vastaavan paikan sisätiloissa, jotka ovat yleisön tai työntekijöiden käytettävissä taikka elinkeinotoiminnassa tuotettujen tai julkisten palvelujen tarjoamista varten asiakkaiden käytettävissä
- ulkotiloissa järjestettävien yleisten tilaisuuksien katoksissa tai katsomoissa taikka muissa tilaisuuden seuraamiseen välittömästi tarkoitetuissa tiloissa, joissa osallistujat oleskelevat paikoillaan
- päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten ulkotiloissa
- yleisillä leikkikentillä tai niihin kooltaan, toiminnoiltaan ja käyttöasteeltaan rinnastuvilla muilla leikkikentillä tai -paikoilla
- lastensuojelulain tai mielenterveyslain nojalla hoitoa antavien laitosten ulkoalueilla, jotka on tarkoitettu alle 18-vuotiaille
- yleisellä uimarannalla toukokuun alusta syyskuun loppuun; yleisellä uimarannalla tarkoitetaan uimarantaa, jossa kunnan terveydensuojeluviranomainen odottaa huomattavan määrän ihmisiä uivan ja josta on tehtävä terveydensuojelulain (763/1994) 13 §:n 1 momentin mukainen ilmoitus.

Savutonta tupakkatuotetta ja savutonta nikotiinituotetta ei saa käyttää päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- tai ulkotiloissa eikä yleisillä leikkikentillä tai niihin kooltaan, toiminnoiltaan ja käyttöasteeltaan rinnastuvilla muilla leikkikentillä tai -paikoilla.

10.4.1 Tupakointitilat

Tupakointi voidaan sallia sisätilassa erillisessä tupakointitilassa, joka on hyväksytty tupakointiin rakentamislain nojalla. Tupakointitilaa ei saa olla tilassa, joka on pääasiassa alle 18-vuotiaiden käytössä. Tupakan savu ei saa levitä alueelle, jossa tupakointi on kielletty.

Tupakkalain säädökset tupakoinnista ja tupakan savusta koskevat myös poltetavaksi tarkoitetun kasviperäisen tuotteen polttamista ja sähkösavukkeen käyttöä sekä niistä muodostuvia savuja, höyryjä ja hiukkasia. Näin ollen esimerkiksi vesipiipputupakan ja poltettavaksi tarkoitettujen kasviperäisten

tuotteiden polttaminen vesipiippukahvilan sisätiloissa vaatii erillisen tupakointitilan.

Ravintoloiden tupakointitilojen tulee olla kohtuullisen kokoisia suhteessa liikehuoneiston kokoon ja asiakaspaikkojen määrään. Tupakointitilasta on laadittava omavalvontasuunnitelma ja niissä ei saa tarjoilla tai nauttia ruokaa tai juomia.

Pelkästään alkoholijuomia anniskelevat ravintolat eivät ole säännöllisen elintarvikevalvonnan piirissä. Osassa näistä on kuitenkin tupakkatuotteiden vähittäismyyntiä ja lisäksi osassa on myös tupakointitila, jotka tarkastetaan aina ravintolan toiminnan aloittamisen yhteydessä. Tupakan vähittäismyynnin tarkastus tehdään toiminnan aloittamisen jälkeen joka neljäs vuosi. Tupakointitila tarkastetaan toiminnan aloittamisen jälkeen vain tarvittaessa sellaisissa ravintoloissa, joihin ei kohdistu muuta tupakkalain mukaista valvontaa.

Tupakointitilojen osalta tarkastettavia asioita ovat esimerkiksi tupakointikieltoa osoittavien opasteiden sijoittelu, tupakointikieltojen ja -rajoitusten noudattaminen, omavalvontavelvoitteen toteutuminen sekä tupakointitilan ja -laitteiston huolto ja toimivuus. Tarkastuksissa käytetään Lupa- ja valvontaviraston laatimaa tupakointikieltojen ja -rajoitusten tarkastuslomaketta, joka on saatavilla Lupa- ja valvontaviraston tupakkaekstranetistä, Vantaan ympäristöterveydenhuollon laatujärjestelmästä sekä Vati-järjestelmästä.

10.4.2 Tupakointikiellot asuntoyhteisössä

Tupakkalain mukaan asuntoyhteisön yhteisissä ja yleisissä sisätiloissa ei saa tupakoida. Asuntoyhteisö saa itse kieltää tupakoinnin asuntoyhteisön hallitsemissa yhteisissä ulkotiloissa.

Tupakkalaki antaa taloyhtiöille mahdollisuuden hakea kunnalta tupakointikiellon määräämistä asuntoyhteisön rakennuksen huoneistoihin kuuluville parvekkeille, huoneistojen käytössä oleviin ulkotiloihin ja huoneistojen sisätiloihin. Kunnan on määrättävä tupakointikielto hakemuksessa tarkoitettuihin tiloihin, jos tiloista voi niiden rakenteiden ja muiden olosuhteiden vuoksi muutoin kuin poikkeuksellisesti kulkeutua tupakansavua toiselle parvekkeelle, toiseen huoneistoon kuuluvan ulkotilan oleskelualueelle tai toisen huoneiston sisätiloihin.

Tupakointikieltoa koskeva hakemus voi kohdistua yhteen tai useampaan parvekkeeseen tai tilaan ja tilat on yksilöitävä hakemuksessa. Tupakointikielto saadaan määrätä asuinhuoneiston asuintilaan vain, jos savun kulkeutumista ei ole mahdollista rakenteiden korjaamisella tai muuttamisella kohtuudella

ehkäistä. Asuintilan haltijalle tulee ennen kiellon määräämistä varata mahdollisuus estää savun kulkeutuminen omilla toimenpiteillään.

Tupakointikieltojen määrääminen asuinyhteisöön on ollut mahdollista 1.1.2017 alkaen. Savun kulkeutumisen mahdollisuus riittää kiellon määräämiseen eikä terveyshaittaa tarvitse osoittaa, toisin kuin terveydensuojelulain mukaisessa menettelyssä. Terveydensuojelulain soveltaminen on kuitenkin edelleen mahdollista yksittäistapauksissa. Asuntoihin ja muihin oleskelutiloihin tulevan tupakansavun haittoihin puututaan vain kirjallisen vireille tulon kautta. Viimeisten viiden vuoden aikana tupakointikieltohakemuksia on saapunut noin 15 kappaletta vuodessa.

Hallitus on tehnyt esityksen eduskunnalle tupakkalain muuttamisesta, joka on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2027 alusta. Lakiesityksessä tupakoinnin kieltämistä asuntoyhteisön omalla päätöksellä helpotettaisiin. Esityksen myötä kunta ei enää määräisi tupakkalain nojalla tupakointikieltoja asuntoyhteisöihin, eikä kunnalla olisi osuutta myöskään tupakkalain 79 §:n nojalla päätettyjen tupakointikieltojen valvonnassa. Toteutuessaan ehdotetut muutokset vapauttaisivat valvontaresurssia muuhun valvontaan.

10.5 Tupakkalain valvonnan painopisteet

Tupakkalain valvonnan painopisteiden avulla resursseja kohdennetaan suunnitelmallisesti ja riskiperusteisesti sekä huomioidaan mahdollisista lainsäädäntömuutoksista aiheutuvat uudet valvontatarpeet. Valvira on määritellyt painopisteet tupakkalain valtakunnallisessa valvontaohjelmassa vuosille 2025–2028. Painopisteiden valinnassa on huomioitu ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman teema vaikuttava valvonta ja ydintehtävät. Painopisteet ovat:

- Savuttomat nikotiinituotteet tuotevalvonnan näkökulmasta
- Laittoman kaupan ehkäisy ja jäljitettävyyttä koskevan tiedon hyödyntäminen valvonnassa
- Etämyynti
- Markkinointi
- Ehkäisevä päihdetyö

Painopisteiden sisältö on kuvattu Valviran valtakunnallisessa tupakkalain valvontasuunnitelmassa. Vantaan painopistealueet mukailevat valtakunnallisia painopisteitä.

10.6 Valvonnan riskiperusteisuus ja suunnitelmalliset tarkastukset

Tupakkalaki edellyttää valvonnan riskiperusteisuutta, jonka vuoksi valvontasuunnitelmaan kuuluu valvontakohteiden riskinarviointi. Vantaalla riskinarviointi perustuu kohteiden valvontahistoriaan ja toiminnan laajuuteen. Tarkastuksia kohdennetaan sellaiseen toimintaan, jossa tuotteiden myyntivolyymit ovat suuria, harjoitetaan tupakkatuotteiden tukkumyyntiä, toimitaan erikoisliikkeenä tai aiemmilla tarkastuksilla on toistuvasti havaittu puutteita. Tupakkavalvontaan käytettävissä olevien resurssien vuoksi tupakkalain mukaiset suunnitelmalliset tarkastukset tehdään pääsääntöisesti elintarvikevalvonnan tarkastusten yhteydessä, jolloin tarkastustiheydet mukailevat elintarvikevalvonnan tarkastustiheyttä.

Kerran vuodessa tarkastetaan sellaiset myyntipaikat, joissa elintarvikelain mukainen tarkastus tehdään kerran vuodessa tai useammin. Tästä poikkeavat Lidl Suomi Ky:n myymälät, joissa tarkastustiheys joka toinen vuosi on valvontahistorian perusteella riittävä. Myös tukkumyyntitoiminta ja tupakkatuotteita myyvät erikoisliikkeet tarkastetaan kerran vuodessa.

Vastaavasti joka toinen vuosi tarkastetaan sellaiset tupakkatuotteiden myyntipaikat, joissa elintarvikevalvonnan tarkastustiheys on joka toinen vuosi. Tästä poikkeuksena ovat HOK-Elanto Liiketoiminta Oy:n Alepa-myymälät, joissa tupakkalain mukainen tarkastus tehdään joka neljäs vuosi. Tarkastustiheys perustuu kohteiden riskinarviointiin ja valvontahistorian havaintoihin.

Joka kolmas vuosi tarkastetaan sellaiset tupakkatuotteiden myyntipaikat, joissa elintarvikevalvonnan tarkastustiheys on joka kolmas vuosi. Ravintoloiden, henkilöstöravintoloiden ja pubien tupakan myynti tarkastetaan joka neljäs vuosi.

Tupakkalain valvontaa kohdistetaan myös sellaisiin toimijoihin, joilla on määräajan voimassa oleva tupakkatuotteiden, nikotiininesteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden vähittäismyyntilupa. Näistä alle kaksi viikkoa toimivat tarkastetaan joka toinen vuosi, jos toimintaa ei ole tarkastettu muissa valvontayksiköissä ja yli kaksi viikkoa toimivat tarkastetaan aina heidän toimiessaan Vantaalla.

Lääkelain mukaisten tarkastusten tarkastustiheys noudattaa tupakkalain mukaista tarkastustiheyttä. Tupakka- ja lääkelain mukaiset kohdekohtaiset tarkastustiheydet on kirjattu Vati-järjestelmään kunkin valvontakohteen tietoihin. Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikkoja on Vantaalla 159 ja tukkumyyntitoimijoita 7. Nikotiinivalmisteiden myyntipaikkoja on Vantaalla 109.

Tupakka- ja lääkelakien mukaiseen valvontaan on Vantaalla arvioitu kuluvan yhteensä 1,2 htv. Tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikkojen valvonnassa vuoden 2027 tarkastustarve on 47 tarkastusta ja vastaavasti tukkumyynnin tarkastustarve on 7 tarkastusta. Nikotiinivalmisteiden myyntipaikkojen tarkastustarve on 31 tarkastusta. Liitteessä 3 on esitetty tupakka- ja lääkelain valvonnan suunnitelmalliset tarkastukset vuodelle 2027.

Tarkastusten toteutumista seurataan neljännesvuosittain tiimissä yhdessä läpikäytävillä tarkastusten toteumaraporteilla. Raporteista nähdään sen hetkinen tarkastustilanne ja niiden perusteella tarkastuksia kohdennetaan niihin toimintatyyppeihin, joissa ei vielä olla tarkastustavoitteessa. Myös tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntilupien sekä nikotiinikorvausvalmisteiden päätöskäsittelyn läpimenoaikoja seurataan neljännesvuosittain.

Osa tupakkalain valvontaan käytettävästä työajasta kuluu myyntilupahakemusten käsittelyyn, valvontamaksujen käsittelyyn ja laskutukseen, neuvontaan, valitusten käsittelyyn, valvontaa tukevaan työhön, hallinnollisiin töihin, suunnitteluun sekä rekisterien ja seurannan kehittämiseen.

Lainsäädäntö ja ohjeet

- Tupakkalaki (549/2016)
- Laki tupakkalain muuttamisesta (251/2025)
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus (593/2016) tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyynnistä
- Lääkelaki (395/1987) § 54 a - 54 e
- Valtakunnallinen tupakkalain valvontaohjelma vuosille 2025–2028

11. Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvonnan tarkoitus on suojata kuluttajaa elintarvikkeiden aiheuttamilta terveyshaitoilta. Valvonnan tarkoitus on myös edistää elintarvikealan yritysten toimintaedellytyksiä.

Nykyinen elintarvikelaki (297/2021) on tullut voimaan 21.4.2021. Laissa painotetaan riskiperusteisuuden syventämistä, toimijoiden neuvonnan ja koulutuksen korostamista, virtuaalitoiminnan saamista valvonnan piiriin sekä valvonnan kohdistamista toimintaan, ei niinkään huoneistoihin. Lain myötä tulivat käyttöön elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu ja vuosittain perittävä valvonnan perusmaksu.

11.1 Valvontaviranomaisen tehtävät

Elintarvikevalvonnan tavoitteena on varmistaa, että:

- elintarvikkeet ovat turvallisia
- elintarvikkeet tai niistä annettavat tiedot eivät johda kuluttajaa harhaan
- toiminta, tuotteet sekä tuotteista annettavat tiedot täyttävät elintarvikelainsäädännön vaatimukset.

Elintarvikealan yritykset vastaavat omavalvonnallaan, että niiden toiminta ja elintarvikkeet täyttävät lainsäädännön vaatimukset. Elintarvikevalvontaviranomaiset arvioivat yrityksen omavalvonnan toimivuutta ja riittävyyttä.

Elintarvikevalvontaa tehdään elintarvikkeiden kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa. Valvonnan on oltava säännöllistä, riskeihin perustuvaa ja tarkoituksenmukaisella tiheydellä toistuvaa.

11.2 Kohteiden riskiluokitus ja tarkastustiheys

Elintarvikevalvontaa tehdään riskinarvioinnin perusteella ja tarkastustiheys määräytyy pääosin Ruokaviraston elintarvikehuoneiston ja kontaktimateriaalitoiminnan riskiluokituksesta ja elintarvikelainsäädännön mukaisen valvontatarpeen määrittämisestä antaman ohjeen (Ruokavirasto 1028/04.02.00.01/2022/5) mukaisesti. Jos on poikettu Ruokaviraston tarkastustiheyssuosituksesta, asia on perusteltu Vatissa.

Ilmoitetut elintarvikehuoneistot, joihin ei tehdä suunnitelmallisia tarkastuksia, kuuluvat riskiluokkaan 0. Ilmoitettavat elintarvikehuoneistot sijoittuvat

riskiluokkiin 1–6 ja hyväksyttävät elintarvikehuoneistot riskiluokkiin 3–10. Ohjeessa on annettu myös riskiluokan perusteella ohjeellinen yhteen tarkastukseen käytettävä aika.

Uudet toimijat tarkastetaan aina viimeistään 6 kk:n kuluessa toiminnan alkamisesta, samoin kohteet, joissa ilmoitetaan toiminnan olennaisesta muuttumisesta. Tarkastusten määrää ja tarkastusten kohdentumista on seurattu vähintään neljästi vuodessa.

Suunnitelmassa otetaan huomioon myös seurantatarkastusten määrä. Näiden osalta Oiva-järjestelmästä on saatu tietoa jo riittävän pitkältä ajalta, jotta pystytään arvioimaan Korjattavaa- tai Huono-arvosanan saavien kohteiden määrää ja siten seurantatarkastusten tarvetta.

11.3 Tarkastusten sisältö

Elintarvikevalvontaa toteutetaan muun muassa elintarvikealan toimijoihin kohdistuvilla tarkastuksilla. Tarkastukset tehdään yleensä ennalta ilmoittamatta. Joissakin tapauksissa voi olla tarkoituksenmukaista sopia tarkastuksesta etukäteen, jotta esimerkiksi vastuuhenkilöiden on mahdollista olla mukana tarkastuksessa. Tarkastuksista laaditaan aina kirjallinen tarkastuskertomus, jossa yksilöidään tarkastuksessa tehdyt havainnot.

Tarkastus voi kattaa valvontakohteen koko toiminnan tai kohdistua vain johonkin toiminnan osa-alueeseen. Tarkastuskäyntiin voi sisältyä myös mittauksia ja näytteenottoa.

Valvonta voi kohdistua myös pelkästään asiakirjoihin ja tapahtua tällöin joko etätarkastuksena tai perinteisenä tarkastuksena toimijan tai viranomaisen tiloissa. Asiakirjatarkastuksia ovat mm. elintarvikehuoneistoilmoituksen käsittely, omavalvonnan tarkastaminen, kuljetuksiin, vientiin ja tuontiin liittyvien asiakirjojen tarkastaminen tai takaisinvetoilmoitusten tarkastaminen.

Tarkastukseen katsotaan kuuluvaksi varsinaisen kohteessa tehdyn tarkastuksen lisäksi tarkastukseen valmistautuminen sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Tarkastukseen valmistautuminen sisältää mm. kohdetietoihin ja valvontahistoriaan tutustumisen.

Rekisteröity elintarviketoiminta tarkastetaan riskinarvioinnin perusteella viimeistään 6 kuukauden kuluessa toiminnan aloittamisesta. Jos ilmoituksen perusteella epäillään, että toimintaan liittyy riskejä ja toiminta ei ole ilmoituksen perusteella mahdollista, voidaan ensimmäinen tarkastus tehdä jo ennen toiminnan aloittamista. Hyväksytyt elintarvikehuoneistot eli laitokset

tarkastetaan aina ennen toiminnan aloittamista. Ensimmäisellä tarkastuksella kiinnitetään huomiota erityisesti tilojen ja laitteiden soveltuvuuteen sekä omavalvontaan.

Ensimmäisen tarkastuksen jälkeen elintarviketoimintaa tarkastetaan suunnitelmallisilla tarkastuksilla valvontasuunnitelman mukaisella tiheydellä. Suunnitelmalliset tarkastukset ovat yleensä Oiva-tarkastuksia, jotka tehdään Ruokaviraston laatimien Oiva-arviointiohjeiden mukaisesti. Kaikkia ohjeessa listattuja asioita ei tarkasteta jokaisessa valvontakohteessa, vaan tarkastuksen tarkka sisältö määräytyy kohteessa harjoitettavan toiminnan mukaan. Tarkastuksella arvioidaan kohteen toimintaan sovellettavissa olevia Oiva-asiarivejä. Ruokaviraston ohjeen mukaan kaikki sovellettavissa olevat asiarivit arvioidaan vähintään kerran kolmessa vuodessa.

Oivassa arvioidaan neliportaisella asteikolla (Oivallinen, Hyvä, Korjattavaa, Huono) yrityksen elintarviketurvallisuutta, kuten elintarvikehygieniaa ja tuoteturvallisuutta. Jos tarkastuksissa havaitaan epäkohtia (Oiva-arvosanaksi tulee joko Korjattavaa tai Huono), kohteeseen tehdään uusintatarkastus epäkohdan korjaamiseksi annetun määräajan jälkeen. Uusintatarkastuksen tarkoituksena on varmistaa, että asiat on korjattu. Uusintatarkastus voi olla tilanteen mukaan joko tarkastuskäynti tai asiakirjatarkastus. Mikäli epäkohtia ei ole korjattu määräaikaan mennessä tai tilanteen vakavuuden edellyttäessä, voidaan ryhtyä elintarvikelain 297/2021 mukaisiin hallinnollisiin pakkokeinoihin tai 64 § mukaisiin kiireellisiin toimiin.

Suunnitelmallisten tarkastusten lisäksi elintarvikealan toimintaa valvotaan valvontasuunnitelman ulkopuolisilla tarkastuksilla. Näitä ovat mm. sairastumis- ja haittailmoitusten (ruokamyrkytysepäilyt) perusteella tehdyt tarkastukset sekä toisen viranomaisen valvontapyynnön takia tehtävät tarkastukset. Valvontasuunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia voidaan kohdistaa myös rekisteröimättömään elintarviketoimintaan.

11.4 Valvontakohteet

Elintarvikehuoneistoista tarjoilupaikat ovat suurin säännöllisesti valvottavien kohteiden ryhmä. Tarjoilupaikkojen kohdetoimintoja on Vantaalla Vatin mukaan 949 kappaletta (11/2026). Elintarvikkeiden vähittäis- ja tukkumyynnin kohdetoimintoja on yhteensä 364 kpl, joista 59 kpl on tukkumyyntitoimintoja.

Riskiluokitusohjeen mukaan kaikkein vähäriskisin toiminta (0-luokka, esim. pubikohteet) kirjataan ilmoituksen perusteella valvontakohdejärjestelmään ja niihin tehdään aloittamisen jälkeen tarkastus. Tämän jälkeen kohteissa käydään vain valitusten tai muiden tämäntapaisten syiden perusteella.

Vantaalla järjestetään vuosittain useita tapahtumia, kuten markkinoita ja festivaaleja, joissa on elintarvikkeiden myyntiä ja tarjoilua liikkuvista elintarvikehuoneistoista. Tapahtumien osalta resursseja pyritään suuntaamaan ennaltaehkäisevään toimintaan, kuten viranomaiskatselmuksiin tai ennen tapahtumaa annettavaan ohjaukseen ja neuvontaan. Vantaan tapahtumissa Oiva-tarkastuksia tehdään sekä vantaalaisille että ulkopaikkakuntalaisille elintarvikealan toimijoille riskiluokituksen mukaisesti.

Vantaalla on monipuolista elintarviketuotantoa ja Suomen oloissa huomattavan kokoisia elintarviketuotantolaitoksia ja –varastoja. Liha-, kala- ja maitoalan laitosten tarkastustiheydet perustuvat pääosin Ruokaviraston riskiluokitusohjeeseen. Jotkut liha-alanlaitokset ovat kuitenkin niin suuria ja toiminta monipuolista, että yhdellä tarkastuskerralla pystytään tarkastamaan vain osa laitoksen toiminnoista. Tästä syystä yksittäisten kohteiden suunnitelmallisten tarkastusten määrä on suurempi kuin riskiluokitusohjeessa. Myös aiempi valvontahistoria ja paikallinen riskinarviointi voi olla tarkastusmäärän perusteena. Hyväksytyn elintarvikehuoneiston valvontatiheyttä voi nostaa myös mahdolliset kolmannen maan vientihyväksynnän vaatimat lisätarkastukset. Uusintatarkastuksia on jouduttu tekemään harvoin ja useamman kerran vuodessa tarkastettavissa kohteissa epäkohtien korjaantuminen on yleensä tarkastettu erillisen uusintatarkastuksen sijaan seuraavan suunnitelmallisen tarkastuksen yhteydessä.

Alkutuotannon elintarvikevalvontaan on Ruokaviraston ohje 242/04.02.00.01/2023. Ohjeessa on määritelty alkutuotantopaikkojen tarkastustiheyksiä ja riskinarviointia. Ruokaviraston uusissa ohjeissa on lisätty määritelmiä mm. paikallisiin vähittäisliikkeisiin toimittaminen, pienimuotoinen toiminta, sellaisenaan syötävät kasvilajit, lehtivihannekset ja luonnon (keräily) tuotteet. Vantaalla sijaitsee elinkeinorakenteellisesti suhteellisesti vähän alkutuotantoa.

Itujen tuottaminen poikkeaa muusta alkutuotannosta, sillä se on elintarvikeviranomaisen hyväksyntää vaativaa alkutuotantoa. Vantaalla on tällä hetkellä 1 kpl itujen alkutuotantotoimintaa.

Valvontarekisterissä on Vantaalla toimivien alkutuotantopaikoilla yleisempänä toimintatyyppinä peltoviljely. Vantaalla on vain muutamia alkutuotannon toimija, joilla on sellaisenaan syötävien kasvisten tuotantoa.

Liitteessä 2 on esitetty elintarviketoiminnan eri toimintatyyppien lukumäärät (kohdetoiminnat) Ruokaviraston riskiluokitusohjeen mukaiset riskiluokat ja niiden perusteella kohdetyyppiin suunnitellut tarkastusmäärät 2027 ja tarkastukseen käytettävä aika.

11.5 Vientivalvonta

Elintarvikkeiden vientiä EU-alueen ulkopuolisiin ns. kolmansiin maihin on valvottava lähtömaassa vastaanottajamaan vaatimalla tavalla. EU-alueelle liha-, kala-, maito- ja munatuotteet saa viedä vapaasti Ruokaviraston antaman laitos- tai varastonumeron perusteella. Samoin yhdistelmäelintarvikkeet ja ei-eläinperäiset elintarvikkeet kuuluvat EU:n alueella vapaan liikkuvuuden piiriin.

Vantaalla valmistetuista elintarvikkeista tai Vantaalla sijaitsevista varastoista lähtevistä elintarvikkeista tehdään vientitodistus, jos elintarvike-erä toimitetaan EU:n ulkopuolelle. Virkaeläinlääkäri valvoo, että elintarvike-erä täyttää vastaanottajamaan sekä Ruokaviraston ohjeen (Viralliset todistuksen elintarvikkeiden, rehujen, elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden viennistä 4441/04.02.00.01/2021/5) vaatimukset ja myöntää todistuksen vientiä varten. Vientierille tehdään riskinarviointiin perustuen myös lastaustarkastuksia.

Elintarvikevienti on tärkeää useille Vantaalla sijaitseville yrityksille. Elintarvikkeiden vientivolyymi on huippuvuosista vähentynyt, mutta vientierille asetetut vaatimukset ovat lisääntyneet. Viranomaisvalvonta tai viranomaisen resurssien puute ei saa olla esteenä viennin toteutumisella. Viranomaistoiminnan on oltava kaikissa olosuhteissa riittävää, joustavasti toteutettua ja myös viennin elpymiseen on varauduttava.

11.6 Eläinperäisten elintarvikkeiden maahantuonti sisämarkkinoilta

Elintarvikkeiden tuonti ja vienti EU-maiden välillä on periaatteessa vapaata. Tästä poikkeuksena on eläinperäisten elintarvikkeiden tuonnin valvonta, johon sisältyy erityislainsäädäntöä. Ruokavirasto määrää tiettyjä Euroopan unionin jäsenvaltioista Suomeen tuotuja eläinperäisiä elintarvikkeita koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta. Ilmoitusvelvollisuus koskee seuraavia elintarvikkeita:

- eläinperäisten elintarvikkeiden hygienia-asetuksen 8 artiklassa luetellut salmonellaerityistakuutuotteet:
    - raaka naudan ja sian liha, mukaan lukien jauheliha, kotieläiminä pidettyjen kanojen, kalkkunoiden, helmikanojen, ankkojen ja hanhien liha, mukaan lukien jauheliha sekä raa'at kananmunat
- muu eläimistä saatu raaka liha
- kaikista eläinlajeista peräisin olevat raakalihavalmisteet
- lämpökäsittelemätön maito
- lämpökäsittelemättömästä maidosta valmistetut juustot.

Suomella on lisäksi hyvän salmonellatilanteen vuoksi raa'an lihan ja kanamunien osalta erityistakuut, jonka perusteella Suomeen tuotavaan raakaan lihaan ja kananmuniin kohdistuu ylimääräisiä asiakirja- ja näytevaatimuksia salmonellan osalta.

Eläinperäisten elintarvikkeiden sisämarkkinatuonnin valvonta toteutetaan osana yleistä elintarvikevalvontaa OIVA-tarkastusten yhteydessä. Valvonnassa painotetaan ja kehitetään myös kuntarajat ylittävää viranomaisyhteistyötä. Liitteessä 2 sisämarkkinatuontikohdetoiminta sisältyy elintarvikkeiden maahantuontikohdassa esitettyihin tietoihin.

11.7 Takaisinvedot

Ruokavirasto lähettää kiireelliset, terveydelle vaarallisten ja määräysten vastaisten elintarvikkeiden takaisinvetoilmoitukset kuntiin valvontapyyntöinä. Tuotevirhe on voitu havaita joko Suomessa tai muualla Euroopassa, jolloin ilmoitus takaisinvedon tarpeesta tulee usein RASFF-järjestelmän (Rapid Alert System for Food and Feed) kautta.

Jos tuotteen ilmoitetaan olleen maahantuotu, valmistettu, varastoitu, myynnissä tai tarjolla Vantaalla, ollaan yhteydessä asianomaiseen elintarviketoimijaan ja varmistetaan, että ilmoitusta koskevien elintarvikkeiden tai elintarvike kontaktimateriaalien takaisinveto ja hävittäminen tulee asianmukaisesti tehdyksi. Joissakin tapauksissa viranomainen tekee elintarvike-erästä hylkäys- ja hävittämispäätöksen.

11.8 Pakkausmerkinnät

Elintarvikkeista annettavilla tiedoilla ilmoitetaan kuluttajalle oikeat ja riittävät elintarviketiedot sekä suojataan kuluttajaa terveysvaaroilta ja taloudellisilta tappioilta. Elintarviketiedot eivät saa johtaa kuluttajaa harhaan. Niiden pitää olla totuudenmukaiset ja riittävät ja Vantaalla tiedot pitää antaa sekä suomen että ruotsin kielillä. Kuluttajavalituksista ja elintarvike-erien takaisinvedoista merkittävä osa liittyy pakkausmerkintöihin.

Kaikkia elintarvikkeita koskevien elintarviketietojen antamisesta kuluttajalle on säädetty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1169/2011 (elintarviketietoasetus). Elintarviketietoasetuksessa on useita tarkennuksia pakkausmerkintöihin, joista oleellisemmat liittyvät pakkausmerkintöjen luettavuuteen, pakollisiin lisätietoihin, elintarvikkeen nimeen, ainesosaluetteloon, allergioita ja intoleransseja aiheuttaviin aineisiin, vähimmäissäilyvyysaikaan sekä ravintoarvomerkintöihin. Lisäksi erillisillä asetuksilla säädetään mm.

alkuperämaahan, voimakassuolaisuuteen ja lihapitoisuuteen liittyvistä merkinnöistä.

Pakatun elintarvikkeen eränumerosta ja kielivaatimuksista säädetään kansallisesti, maa- ja metsätalousministeriön asetuksella MMMa 834/2014 ja voimakassuolaisuuden ilmoittamisesta MMMa 1010/2014. MMMa 1010/2014 on muutettu siten, että vaatimus ilmoittaa voimakassuolaiseksi koskee 4 §:n kohdassa mainittujen juustojen, makkaroiden, lihaleikkeleiden ja kalavalmisteiden lisäksi vastaavalla tavalla käytettäviä kasvipohjaisia valmisteita. Merkintävaatimukseen liittyvät suolapitoisuusrajat ovat ennallaan. Asetuksella MMMa 299/2025 säädetyt muutokset ovat tulleet voimaan 1.6.2026.

Elintarviketietojen antamisesta pakkaamattomista elintarvikkeista on säädetty MMMa 834/2024 ja se koskee sekä vähittäismyyntipaikkoja että tarjoilupaikkoja.

11.9 Kontaktimateriaalit

Kontaktimateriaaleilla tarkoitetaan materiaaleja ja tarvikkeita, jotka ovat joko suoraan tai välillisesti kosketuksessa elintarvikkeen kanssa. Kontaktimateriaaleja ovat esimerkiksi elintarvikkeiden pakkausmateriaalit, keittiövälineet, elintarviketeollisuuden laitteet ja kertakäyttökäsineet. Materiaaleista ja tarvikkeista ei saa siirtyä elintarvikkeeseen ainesosia, jotka voivat vaarantaa terveyttä tai aiheuttaa elintarvikkeeseen muutoksia tai ominaisuuksien heikentymistä.

Kontaktimateriaaleja valmistavien, maahantuovien ja markkinoille saattavien toimijoiden pitää ilmoittaa toiminnastaan sijaintikuntansa elintarvikevalvontaviranomaiselle. Kontaktimateriaalien säädöstenmukaisuutta valvotaan muun elintarvikevalvonnan yhteydessä elintarvikkeita valmistavissa laitoksissa ja myös muissa elintarvikkeiden valmistus- ja myyntipaikoissa. Vantaalla on lisäksi toimijoita, joilla ei ole muita elintarvikkeisiin liittyviä toimintoja kuin kontaktimateriaalit. Nämä toimijat on saapuneiden ilmoitusten mukaisesti lisätty valvontakohderekisteriin, Vatiin. Kontaktimateriaalialan valvontakohteiden valmistajat, maahantuojat ja tukkumyyjät on luokiteltu Vatissa toimintansa perusteella uusiin toimintatyyppeihin. Elintarvikkeiden valmistus- ja myyntipaikoissa sekä kontaktimateriaalitoimijoiden kohteissa kontaktimateriaalitoimintatyyppien suunnitelmallinen valvonta jatkuu liitteen 2 riskiluokituksen mukaisesti vuonna 2027.

11.10 Ravintolisät

Ravintolisillä tarkoitetaan elintarvikkeita, joiden tarkoituksena on täydentää tavanomaista ruokavaliota ja joilla on yhden tai useamman ravintoaineen

kanssa ravitsemuksellinen tai fysiologinen vaikutus. Koostumuksensa puolesta ne ovat kuitenkin elintarvikkeita, joita säätelee elintarvikelaki.

Ravintolisien valvonnassa keskitytään koostumuksen (mm. ainesosien ja niiden määrän sallittavuus), merkintöjen (ravintolisäasetuksen mukaiset merkinnät) sekä ravintolisäilmoitusten valvontaan. Ravintolisien vaatimustenmukaisuus voidaan todentaa pakkausmerkintä-, resepti- ja asiakirjatarkastuksin sekä tarvittaessa analyysi- tai omavalvontatodistuksin. Ravintolisien markkinoinnissa käytetyt väitteet kuuluvat myös valvonnan piiriin. Vantaalla on ravintolisien maahantuontia, valmistuttamista, varastointia, tukku- ja vähittäismyyntiä.

11.11 Näytteenotto

Valvontaviranomainen selvittää ja arvio näytteenotolla toimijan omavalvontajärjestelmän toimivuutta, elintarvikehuoneiston hygieenistä tasoa sekä elintarvikkeiden laatua, turvallisuutta ja määräystenmukaisuutta. Viranomaisnäytteet otetaan riskinarvioinnin perusteella. Näytteiden ottaminen ja tutkiminen ovat tärkeitä, kun epäillään elintarvikevälitteistä epidemiaa. Yksittäisten ruokamyrkytysepäilyjen ja kuluttajavalitusten kohdalla näytteenoton tarpeellisuutta harkitaan tapauskohtaisesti. Elintarvikenäytteiden lisäksi otetaan pintapuhtausnäytteitä. Viranomaisvalvontaa ovat myös kunnan omat näytteenottoprojektit ja viranomaisnäytteinä otettavat salmonella erityistakuu -näytteet (EY1688/2005), joita otetaan asetuksen piiriin kuuluvilta kohteilta (kansallinen salmonellavalvontaohjelma). Omavalvonnan toimivuuden arvioimiseksi otettavien näytteiden näytteenotto ja näytteiden tutkiminen ovat toimijoille maksullista.

Näytteenottoa tehdään myös Ruokaviraston näytteenottopyyntöjen perusteella. Näytteenottopyynnöt liittyvät pääasiassa Ruokaviraston valtakunnallisiin valvonnan painopisteisiin, hankkeisiin sekä valvonta- ja seurantaohjelmiin. Ruokaviraston valvontaohjelmia ovat muun muassa eläinlääkejäämien. elintarvikkeiden torjunta-ainejäämien ja vierasaineiden valvontaohjelmat, mitkä perustuvat EU-säädöksiin.

11.11.2 Näytteenotto ruokamyrkytysepäilyissä ja valituksissa

Ruokamyrkytysepäilyjen ja -epidemioiden sekä kuluttajavalitusten perusteella otetaan näytteitä, mutta niiden määrää on ennakkoon mahdoton arvioida tarkasti. Vuosittain elintarvikevalvonnan tietoon tulee 250–300 ruokamyrkytysepäilyä ja valitusta elintarvikkeisiin liittyen. Tapaukset selvitetään viipymättä ja ruokamyrkytysepäily- ja epidemianäytteiden tutkimuksista sovitaan yhteistyössä laboratorion kanssa. Näytteeksi voidaan ottaa sekä valmiita elintarvikkeita, raaka-aineita tai puhtausnäytteitä pinnoilta. Valitus- ja

ruokamyrkytystapauksissa tarkastus, näytteenotto ja näytteiden tutkiminen on toimijalle maksutonta.

Valitusten takia on yleensä vuosittain tutkittu muutamia näytettä. Ruokamyrkytysnäytteissä vuosittainen vaihtelu on ollut hyvin suurta ja vaihdellut 5–50 tutkitun näytteen välillä. Ruokamyrkytyksissä tutkitaan tavallisesti useita näytteitä tapausta kohden, kun aiheuttajasta on harvoin varmuutta. Aina ilmoitus ruokamyrkytysepäilystä ei johda näytteenottoon. Näin on esimerkiksi silloin, jos sairastuneita on vain yksi, vaikka epäiltyä ruoka olisi nauttinut lukuisa joukko ihmisiä tai jos kyseessä on yhteen perheeseen rajoittunut epidemia ja tartunnan epäillään levinneen henkilöstä toiseen, eikä elintarvikkeiden välityksellä. Epidemiaselvityksistä on kerrottu tarkemmin valvontasuunnitelman yleisessä osassa kohdassa, jossa on erityistilanteisiin varautumisesta.

11.12 Projektit

11.12.1 Näytteenottoprojektit

Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen voi projekteissa olla tapauksen mukaan toimijalle maksullista tai ilmaista. Jos näytetulos on heikko, toimijaa neuvotaan, jonka jälkeen otetaan uusintanäytteet toimijan kustannuksella.

Näytteenoton yhteydessä voidaan suorittaa myös tiettyyn toimintaan kohdistuvaa valvontaa. Näytteenottoprojekteja voidaan suunnitella myös yhdessä Helsingin, Hyvinkään ja Espoon kaupunkien sekä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kanssa ja jos yhteisiä projekteja tehdään, laatii vetovastuussa oleva valvontayksikkö tästä raportin.

Mahdollisuuksien mukaan osallistutaan lisäksi Ruokaviraston tai muun ulkopuolisen tahon organisoimiin kartoituksiin suorittamalla pyydettyä näytteenottoa. Näistä alueellisista, valtakunnallisista tai kansainvälisistäkin seurantatutkimuksista saadaan usein tieto vasta toimintavuoden aikana.

Taulukossa 3 on esitetty vuoden 2027 projektit. Tämän lisäksi vuonna 2027 aikaisempien vuosien projektien tuloksia tullaan käymään läpi ja nämä tulokset huomioidaan vuoden 2028 valvonnan painopisteitä sekä projekteja suunniteltaessa.

Taulukko 3. Projektinäytteenotto vuonna 2027

Projekti	Valvontakohde	Analyysi	Näytemäärä	Kustannukset
Salaattiprojekti	Valmistajat, tukut	Mikrobiologiset	20 kpl	toimija
Ituprojekti	Valmistajat, tukut, vähittäismyymälät	Mikrobiologiset	20 kpl	viranomainen

Projektikohtaisesti laaditaan projekti- ja analyysisuunnitelmat sekä tarvittaessa ohjeet ja lomakkeet elintarvikenäytteenottoon ja olosuhde- tai prosessivalvontaan näytteenoton yhteydessä. Projektinäytteet tutkitaan laboratoriossa, jonka kanssa valvontayksiköllä on palvelusopimus.

Analyysit elintarvikevalvonnan näytteenottoprojekteissa 2027:

Salaattiprojekti:

- Aistinvarainen arviointi
- *Yersinia enterocolitica*
- *Listeria monocytogenes*

Ituprojekti:

- Aistinvarainen arviointi
- Salmonella
- *Listeria monocytogenes*
- STEC

11.12.2 Valvontaprojektit

Näytteenottoa sisältävien projektien lisäksi voidaan toteuttaa pelkästään tarkastuksen sisältäviä projekteja. Projektitarkastukset voidaan suorittaa erillisinä tarkastuskäynteinä tai ne voidaan yhdistää suunnitelmallisen valvonnan tarkastukseen.

Ruokavirasto on julkaissut uuden 3/2026 ohjeen "Elintarvikealan toimijoiden omavalvontajärjestelmät ja niiden valvonta" ja yhtenä Ruokaviraston vuoden 2027 painopistealueena on HACCP-järjestelmän kouluttautuminen. Tämän

painopistealueen pohjalta tehdään hyväksyttyihin elintarvikehuoneistoihin erillinen HACCP-valvontaprojekti.

11.13 Valvonnan painopistealueet

Ruokavirasto laatii valtakunnalliset elintarvikevalvonnan painopistealueet jokaiselle valvontasuunnitelmakaudelle. Painopisteet on kuvattu tarkemmin Ruokaviraston laatimassa elintarvikeketjun monivuotisessa kansallisessa valvontasuunnitelmassa. Vuoden 2027 valtakunnalliset painopistealueet on lueteltu alla.

- Elintarvikevalvonnan HACCP-osaamisen lisääminen (osallistutaan Ruokaviraston järjestämiin koulutuksiin)
- Valvojan työkalupakki tuotevalvonnasta (osallistutaan Ruokaviraston työpajoihin).

Valtakunnallisten painopistealueiden lisäksi Vantaan elintarvikevalvonta laatii vuosittain omat elintarvikevalvonnan painopistealueet. Painopisteiden valinnassa huomioidaan valvontaohjelmakauden teemat vaikuttava valvonta ja ydintehtävät. Painopisteet valitaan mm. edellisen valvontavuoden tulosten perusteella. Lisäksi panostetaan henkilöstön osaamisen jatkuvaan kehittämiseen. Vuoden 2027 Vantaan omat painopistealueet ovat seuraavat:

- Ympäristöterveyden kohteet kartalle
- Elintarvikevalvonnan verkkosivujen päivitys.

Lainsäädäntö

- Yleinen elintarvikeasetus (EY) N:o 178/2002
- Yleinen elintarvikehygienia-asetus (EY) N:o 852/2004
- Eläimistä saatavia elintarvikkeita koskeva hygienia-asetus (EY) N:o 853/2004
- Komission asetus (EY) N:o 1688/2005 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 täytäntöönpanemisesta Suomeen ja Ruotsiin tarkoitetuilta tietyn lihan ja munien lähetyksiltä vaadittavien salmonellaa koskevien erityistakuiden osalta
- Mikrobikriteeriasetus (EY) N:o 2073/2005
- Ravitsemus- ja terveysväiteasetus (EY) N:o 1924/2006
- Entsyymiasetus (EY) N:o 1332/2008
- Lisäaineasetus (EY) N:o 1333/2008
- Aromiasetus (EY) N:o 1334/2008
- Elintarviketietoasetus (EU) N:o 1169/2011

- Asetus (EU) N:o 609/2013 imeväisille ja pikkulapsille tarkoitetuista ruoista, erityisiin lääkinnällisiin tarkoituksiin tarkoitetuista elintarvikkeista ja painonhallintaan tarkoitetuista ruokavalionkorvikkeista
- Virallista valvontaa koskeva asetus (EU) 2017/625
- Ravintolisädirektiivi 2002/46/EY
- Elintarvikelaki 297/2021
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista materiaaleista ja tarvikkeista (1935/2004)
- Komission asetus elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvien materiaalien ja tarvikkeiden hyvistä tuotantotavoista (2023/2006)
- Komission asetus elintarvikkeiden kanssa kosketukseen joutuvista muovisista materiaaleista ja tarvikkeista (10/2011)
- Valtioneuvoston asetus elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämistä 1365/2011
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus ravintolisistä 78/2010
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus pakasteista 818/2012
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarviketietojen antamisesta kuluttajille 834/2014
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarvikevalvonnasta 315/2021
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus zoonooseista 316/2021
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarvikehygieniasta 318/2021
- Ruokaviraston määräys elintarvikevalvonnan valvontatiedosta 11/2026
- Eläinlääkejäämien valvontaohjelma (EU 2022/1644 ja EU 2022/1646)
- Elintarvikkeiden torjunta-ainejäämien valvontaohjelma (EY N:o 396/2005 ja EU 2021/601)
- Elintarvikkeiden vierasaineiden valvontaohjelma (EU 2022/931 ja EU 2022/932)

12. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta

12.1 Taustaa

Eläinlääkintähuoltolain 285/2023 6 §:n mukaan eläinlääkäripalvelujen järjestäjän on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista. Suunnitelman tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksesta sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä. Palvelun mitoitusta suunniteltaessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalveluiden tuottajien kunnan alueella tarjoamat palvelut.

Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen ohjelma (Ruokavirasto laatii) ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa. Ruokavirasto ohjaa kunnan suunnitelman laatimista sekä valvoo ja arvioi sen toteutumista.

Ruokaviraston ja Aluehallintoviraston yhdistymisen myötä on kuntiin siirretty lisää tehtäviä hoidettavaksi. Näitä ovat mm. paljon työllistävä lemmikkien tuonti- ja vientineuvonta ja sähköisen Traces -järjestelmän valvonta elävien eläinten tuonnin osalta.

12.2 Tehtävänjako kaupungineläinlääkärien välillä

- 1. kaupungineläinlääkäri: esihenkilötehtävät, kiireelliset eläintauti- ja eläinsuojelutehtävät tarvittaessa.
- 2. kaupungineläinlääkäri: elintarvike- ja terveysvalvonta, kotieläinten terveyden- ja sairaanhoito, sivutuote-, kiireelliset eläintauti- ja eläinsuojelutehtävät tarvittaessa.
- 3. kaupungineläinlääkäri: elintarvike- ja terveysvalvonta, kotieläinten terveyden- ja sairaanhoito, sivutuotevalvonta, vastaanottotoimintaan liittyvät esihenkilötehtävät, kiireelliset eläintauti- ja eläinsuojelutehtävät tarvittaessa.
- 4. kaupungineläinlääkäri: elintarvike- ja terveysvalvonta, sivutuote-, kiireelliset eläintauti- ja eläinsuojelutehtävät tarvittaessa.
- Valvontaeläinlääkärit: eläintauti- ja eläinsuojeluvalvonta, sivutuotevalvonta, eläinten tunnistus- ja rekisteröintivalvonta.

Henkilökunnan pätevyys varmistetaan virkavalinnan yhteydessä pyytämällä nähtäviksi tarpeelliset alkuperäiset tutkintotodistukset.

12.3 Täydennyskoulutussuunnitelma

Eläinlääkärien täydennyskoulutussuunnitelma on kuvattu ympäristöterveydenhuollon yhteisestä valvontasuunnitelmassa.

12.4 Tietojärjestelmäkuvaus

Vantaan kaupungin eläinlääkintähuollon viranomaistehtävät kirjataan vuoden 2026 loppuun asti Digian Tarkastaja-järjestelmään, joka on kuvattu ympäristöterveydenhuollon yhteisessä valvontasuunnitelmassa. Viranomaistehtäviä varten on kehitetty vuoden 2026 aikana toimintaystävällisempää ohjelmaa TeraKuu Oy:n kanssa ja ELMO -järjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2027 alusta alkaen.

Kaupungin pieneläinvastaanotolla on käytössä sähköinen potilasohjelmisto KliniQ.

Lisäksi eläinlääkintähuollossa käytetään valtakunnallisia rekistereitä, kuten EPR, ELTE, VTJ ja eläinlajikohtaiset rekisterit kuten esim. koirarekisteri. Eläinten ja eläinperäisten tuotteiden sisämarkkinakaupassa ja joiltain osin kolmasmaavienneissä käytetään EU-komission ylläpitämää TRACES NT -järjestelmää.

Asiakirjojen lähettäminen Ruokavirastoon jatkuu formula -järjestelmässä.

12.5 Viestintä

Ympäristöterveydenhuollon viestintä on kuvattu tiiviisti tämän suunnitelman luvussa 5.6. ja erityistilanteet luvussa 7.

Merkittävistä eläintauteihin liittyvistä tapahtumista tiedottavat valtion viranomaiset.

12.6 Painopistealueet

Uusi eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) tuli voimaan 1.1.2026 alkaen.

Eläinlääkintähuollon valtakunnallisen painopisteen mukaan, kunnat varmistavat uuden eläinlääkintähuoltolain vaatimusten toteutumisen eläinlääkäripalvelujen järjestämisessä.

Vantaan kaupungin ns. palvelutasopäätös on tehty Vantaan kaupunginympäristölautakunnassa 16.9.2025 § 10. Lakimuutoksen aiheuttamat maksumuutokset on päätetty kaupunginvaltuustossa 20.10.2025 § 14.

Käytännössä painopisteen toimenpiteet on tehty vuonna 2025. Jäljelle jää uusien kunnan perimien maksujen laskuttaminen asiakkailta.

Vuoden 2027 painopisteenä on kunnan eläinlääkäripalveluiden ja valvonnan järjestämisvelvoitteiden toteuttaminen kustannustehokkaasti.

Laki eläinten hyvinvoinnista astui voimaan vuoden 2024 alusta. Maa- ja metsätalousministeriön eläinlajikohtaisten asetusten uudistaminen on käynnissä. Näistä ensimmäisenä on astunut voimaan uusi hevosasetus vuoden 2026 alusta. Uudistuvien asetusten myötä lainsäädännön toimeenpano, ohjeistus ja koulutus edellyttää vielä tulevina vuosina Ruokaviraston ja kuntien panostusta.

Laajamittaisen koiratoiminnan ilmoitusvelvollisuuden ja rekisteröinnin valvonnan painopisteeksi on nostettu ammattimainen ja laajamittainen toiminta ja kasvattajien laiminlyönnit rekisteröinnissä.

12.7 Eläinten terveydenhoito

12.7.1 Klinikkamaksut

1.1.2026 voimaan tuleva eläinlääkintähuoltolaki aiheutti muutoksia vastaanoton klinikkamaksuihin. Kaupunginvaltuuston päätös 2.1.2026 voimaan tulleista klinikkamaksuista tehtiin 20.10.2025.

Eläinlääkintähuoltolain 9 §:n mukaan Vantaan järjestämisvastuuseen kuuluvista palveluista perittävät hinnat (sis. alv 25,5 %):

- Ajanvaraus alle 15 min 14 €
- Ajanvaraus 30–45 min 24 €
- Ajanvaraus 60 min 40 €
- Ajanvaraus yli 75 min 60 €
- Kiireellinen päivystysaikainen potilas alle 45 min 24 €
- Kiireellinen päivystysaikainen potilas yli 44 min 40 €

Eläinlääkintähuoltolain markkinaperusteisesti hinnoiteltujen toimenpiteiden Vantaan perimät hinnat (sis. alv 25,5 %):

- eläintenhoitajan palvelut 63 €/tunti
- eläinlääkärin palvelut 88 €/tunti

12.7.2 Eläintenpitopaikat

Eläintenpitopaikka- ja eläinmääräarviot on esitetty kohdassa 12.13.

12.7.3 Eläinlääkintäpalvelut virka-aikana

Vantaan kaupungin Ympäristökeskus huolehtii alueellaan virka-aikana järjestämisvastuun piirissä olevista palveluista. Vantaa tarjoaa myös järjestämisvastuun ulkopuolisia palveluita. Kiireettömät suureläinkäynnit sekä kiireellinen suureläinten eläinlääkäriapu hankitaan Porvoon kanssa tehtävällä yhteistyöllä.

Vantaan kaupungin palveluksessa olevista virkaeläinlääkäreistä kaksi osallistuu potilastyöhön. Vastaanotolla on arkisin virka-aikana vakituinen eläintenhoitaja.

Kaupungineläinlääkärin vastaanotolla vuodessa potilaskäyntejä on noin 6000. Potilasmäärät vuosina 2020–2026 on esitetty taulukossa 4. Vastaanotto on valmistunut vuonna 2001 ja se sijaitsee noin 7 km päässä ympäristöterveydenhuollon toimistosta. Vastaanotolla on kaksi erillistä tutkimushuonetta, toimenpidehuone esim. hammaskivenpoistoon, leikkaussali, laboratorio, röntgenkuvaukseen varatut tilat, välinehuolto, toimisto, pakastehuone, siivousvälinevarasto sekä kaksi heräämishuonetta potilaille. Asiakkaille vastaanotolla on odotustila sekä WC ja henkilökunnalle sosiaalitilat pukuhuone, suihku, wc ja taukotilat. Taukotilassa on mahdollisuus yöpyä ja laittaa ruokaa. Lisäksi on varastotilaa lääkkeille ja tarvikkeille.

Taulukko 4. Potilasmäärä vuosina 2022–2027

Vuosi	Potilaita
2026-2027 (arvio)	6500
2025	6530
2024	6743
2023	6174
2022	5954

Arkiaamupäivinä klo 8.30–11.00 eläintenhoitaja huolehtii puhelimeen vastaamisesta, neuvoo asiakkaita sekä varaa aikoja. Ajanvarauksia voi tehdä myös nettiajanvarauksessa perustoimenpiteisiin ympärivuorokauden. Iltaisin puhelimessa palvellaan päivystyspotilaita.

Aamupäivisin hoidetaan erittäin kiireelliset potilaat, jos kaupungineläinlääkäri on paikalla toimipisteessä. Jos kaupungineläinlääkäri ei muulta valvontatyöltään ehdi paikalle, potilas ohjataan yksityisille eläinlääkäriasemille.

Vastaanoton virka-aikaiset potilaat hoidetaan pääsääntöisesti ajanvarauksella klo 12–16. Kaupungineläinlääkärit huolehtivat perustason terveyden- ja

sairaudenhoidosta (esim. rokotukset, terveystarkastukset, perussisätautipotilaat, kissojen ja koirien kastraatiot, sterilisaatiot, kasvainten poistot). Iltapäivisin klo 12–16 kiireelliset potilaat hoidetaan mahdollisuuksien mukaan tai ne ohjataan yksityisille eläinlääkäriasemille.

Vastaanotolla käy siivooja arkiaamuisin. Eläintenhoitaja huolehtii eläinlääkintään käytettävien laitteiden ylläpidosta ja puhtaanapidosta.

12.7.4 Eläinlääkintäpalvelut päivystysaikana

Virka-ajan ulkopuolella Vantaa huolehtii pieneläinten kiireellisen eläinlääkärinavun tarjoamisesta. Muiden kuin pieneläinten kiireellisestä hoidosta on sopimus Porvoon kaupungin kanssa. Vastavuoroisesti Vantaan kaupunki hoitaa päivystysaikaiset Porvoon alueen (Askola, Lapinjärvi, Loviisa, Pornainen, Porvoo ja Sipoo) pieneläimet.

Vantaan kaupungin pieneläinpäivystys on virallisesti arkisin klo 17–07 ja viikonloppuisin perjantaista klo 17 maanantaiaamuun klo 07. Viime vuodet arkiillan potilas-/päivystystyö on aloitettu jo klo 15–17. Päivystyksestä huolehtivat useimmiten ulkopuoliset sopimuseläinlääkärit, kahdella potilastyötä tekevällä kaupungineläinlääkärillä on kuitenkin päivystysvelvollisuus. Päivystysaikana eläintenhoitaja on paikalla arkisin klo 17–22, lauantaisin klo 12–19 ja sunnuntaisin sekä pyhinä klo 12–19.

Päivystyseläinlääkärien ringissä on kymmenkunta eläinlääkäriä. Päivystävien eläinlääkärien ammatinharjoitusoikeus tarkastetaan Ruokaviraston eläinlääkärirekisteristä. Päivystyshoitajien ringissä on vaihteleva määrä hoitajia, yleensä noin 10 kappaletta. Vuorot jaetaan etukäteen 4 kuukauden jaksoissa.

Autotallia ei ole, mutta eläinlääkäri toimii vain vastaanotolla hoitaen pieneläimiä, joten autossa ei tarvitse säilyttää lääkkeitä ja hoitotarvikkeita hyötyeläinten ja hevosten hoidon varalta.

12.7.5 Yksityinen eläinlääkintäpalvelujen tarjonta

Uudenmaan ympäristöterveydenhuollot valvontayksiköt, Helsinkiä lukuun ottamatta, tekivät kevään ja kesän 2025 aikana kartoituksen yksityisestä eläinlääkäripalveluiden tarjonnasta.

Kaupungin oman vastaanoton lisäksi Vantaan alueella toimii toistakymmentä pieneläinlääkäriä tai vastaanottoa. Kaksi eläinlääkäriasemaa päivystää ympärivuorokautisesti ja muut yksityiset ovat avoinna arkisin klo 8–20 välillä, osa asemista on avoinna lauantaisin. Yksityiset eläinlääkäriasemat tarjoavat osa varsin korkeatasoista palvelua, tarjoten lähes kaikki tarvittavat tutkimus- ja

hoitomahdollisuudet. Vantaalaiset pieneläinten omistajat käyttävät paljon myös lähialueen, etenkin Helsingin ja Espoon yksityisten eläinlääkäriasemien palveluja. Osalla on käytössä osan päivää päivystys ilman ajanvarausta. Kaksi yksityistä pieneläinvastaanottoa on avoinna ympärivuorokauden kiireellisiä tapauksia ja oman ketjunsa jatkohoidettavia potilaita varten.

12.7.6 Tuotantoeläinten terveydenhuolto

Vantaan kaupungin eläinlääkäreillä ei ole terveydenhuoltosopimuksia vantaalaisten tuotantotilojen kanssa. Vantaan kaupungin alueella sijaitseva nautatila on solminut terveydenhuoltosopimuksen Helsingin yliopiston Saaren klinikan kanssa.

Terveydenhuoltosopimus asioissa asiakkaita ohjataan ottamaan yhteyttä Porvoon suureläinpraktikoihin, joilta tarvittaessa saa terveydenhuoltopalvelua.

12.8 Eläinten terveyden valvonta

12.8.1 Eläintautivalmius

Äkillisessä tautipurkauksessa Ruokaviraston ohjauksessa tarvittaviin toimenpiteisiin ryhtyy ensisijaisesti valvontaeläinlääkärit ja tarvittaessa sijaisena toimivat 2. tai 3. kaupungineläinlääkäri. Praktiikka hoidetaan poikkeusolosuhteissa normaaliin tapaan. Jos tarpeen, kiireettömät ajanvaraukset perutaan.

12.8.2 Eläintautitapaus

Jos epäillään tarttuvaa eläintautia, ryhtyvät valvontaeläinlääkärit tarvittaessa yhdessä muiden kaupungineläinlääkäreiden kanssa lainsäädännön edellyttämiin kiireellisiin toimenpiteisiin (näytteenotto, rajoittavat määräykset). Epidemiologinen selvitys sekä toimenpiteet taudin saneeraamiseksi ovat kiireettömämpiä tehtäviä ja tarvittaessa näihin toimenpiteisiin osallistuvat kaikki eläinlääkärit. Pääasiassa toimenpiteistä vastaavat valvontaeläinlääkärit 2. tai 3. kaupungineläinlääkärin avustaessa tarvittaessa.

Mahdolliset uusintatarkastukset ja uudet näytteenotot pyrkii valvontaeläinlääkäri hoitamaan loppuun 2. tai 3. kaupungineläinlääkärin avustaessa tarpeen mukaan.

12.8.3 Eläinten ja ihmisten välillä tarttuvat taudit

Koska Vantaan kaupungin eläimistä merkittävä osa on pienikokoisia seura- ja harrastuseläimiä, aiheuttaa raivotautiepäily todennäköisimmin toimenpiteitä. Tavallisimmassa tapauksessa ihmistä puree ulkomailta tuotu koira. Puremasta ilmoittaa terveydenhuolto tai henkilö, jota on purtu. Jos eläimen omistajasta on riittävät tiedot, selvitetään eläimen kliininen kunto ja rokotushistoria mahdollisimman nopeasti. Jos epäillään kliinistä raivotautia, lopetetaan eläin ja lähetetään se Ruokavirastoon tutkittavaksi raivotaudin varalta.

Vantaan tuotantoeläintiloilla todettu tai epäilty *Salmonella*, EHEC tai pernarutto -löydös aiheuttaa myös toimenpiteiden aloittamisen. Lintuinfluenssaan liittyvä siipikarjan ulkonapitokiellon valvonta työllistää vuosittain jonkin verran.

Eläintautilaista ja sen nojalla annetuista säädöksistä löytyy yksityiskohtaiset ohjeet eri eläintautitapauksissa aloitettaville toimenpiteille. Lisäksi eläintautitapauksessa ohjausta saadaan Ruokavirastosta.

12.8.4 Valmiussuunnitelmien laadinta ja ylläpito

Toimenpiteet on kuvattu Vantaan ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelmassa. Ohjeiden päivitystä jatketaan vuosittain.

12.8.5 Valmiuskoulutus

Vantaan kaupungineläinlääkärit eivät toimi valmiuseläinlääkäreinä.

12.8.6 Ilmoitusmenettelyt eläinlääkintä- ja terveydenhuoltoon

Ilmoitusmenettelyt tehdään Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 325/2021 muista torjuttavista, valvottavista ja muista ilmoitettavista eläintaudeista, eläintautien ilmoittamisesta sekä mikrobikantojen toimittamisesta mukaisesti. Hoidetuista potilaista koostetaan myös kuukausi-ilmoitukset, jotka toimitetaan Ruokavirastoon. Samassa lomakkeessa ilmoitetaan kuukausittain ilmoitettavat eläintaudit.

12.8.7 Terveysvalvontaohjelmat, kirjanpito

Vantaan nautatiloilta pyydetään tarvittaessa selvityksiä kotiteurastettujen nautojen BSE-näytteenotosta. Kotiteurastuksia koskevia ilmoituksia ei ole tullut, tarvittaessa ne arkistoidaan.

Terveysvalvontaohjelmia koskevat tiedot on arkistoitu mappeihin. Tiloilla tehdyt käynnit ja näytteenotot on merkitty Tarkastaja-ohjelmaan ja jatkossa ne merkitään tarvittaessa Tarkastaja-ohjelman korvaavaan Elmo- järjestelmään. Tällä hetkellä Vantaalla ei ole tiloja terveysvalvontaohjelmissa.

12.8.8 Eläintautikartoitukset

Eläintautikartoituksiin liittyviä näytteenottopyyntöjä muilta viranomaisilta tulee satunnaisesti. Näytteet ottavat ensisijaisesti valvontaeläinlääkärit, tarvittaessa 2. tai 3. kaupungineläinlääkäri avustavat.

12.8.9 Vesiviljely

Vantaalla ei ole tiedossa toimivia vesiviljelylaitoksia.

12.8.10 Kyyhkyslakat

Vantaalla sijaitsee muutamia kyyhkyslakkoja. Harrastelintujen pitopaikat on hyvä olla tiedossa mahdollisten tautitapausten selvittämisen nopeuttamiseksi.

12.8.11 Muu tautivalvonta ja näytteenotto

Ruokaviraston pyynnöstä tehtävästä näytteenotosta vastaavat pääasiassa valvontaeläinlääkärit, tarvittaessa 2. tai 3. kaupungineläinlääkäri avustavat. Tulokset välitetään oikealle taholle ja alkuperäiset tulokset arkistoidaan sähköisesti. Näytteenotot on merkitty Tarkastaja-ohjelmaan ja vuoden 2027 alusta alkaen merkinnät tehdään ELMO -järjestelmään.

Vantaalaisilta tuotantoeläintiloilta voi lähteä eläimiä satunnaisesti erilaisiin eläinnäyttelyihin sekä esimerkiksi keinosiemennysasemalle. Tapauksiin liittyy ylimääräisiä eläintautinäytteitä.

Näytteenotossa toimitaan näytteenottopyynnön mukana tulleen ohjeistuksen mukaan.

Vantaalla toimii muutamia mehiläistarhaajia. Esikotelomädän leviämisen ehkäisemiseen liittyviin toimenpiteisiin ryhdytään tarvittaessa ja toimenpiteitä jatketaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

12.8.12 Keinollinen lisääntyminen

Vantaalla ei ole valvonnan piiriin kuuluvia nautojen, sikojen tai hevosten keinolliseen lisääntymiseen liittyviä kohteita.

12.8.13 Sivutuotevalvonta

Valvontaeläinlääkärit valvovat Vantaan alueella toimivia sivutuotelaitoksia ja tekevät niihin valtakunnallisen valvontasuunnitelman mukaiset tarkastuskäynnit sekä rekisteröi tai hyväksyy ne uudet toimijat, jotka kuuluvat kunnan tehtäviin. Lisäksi valvontaeläinlääkäri myöntää tutkimuskäyttöön tulevien sivutuotteiden luvat. Ruokavirasto toimii sivutuotevalvonnan valtakunnallisena ja alueellisena ohjaajana sekä suorittaa osaltaan valvontaa.

Elintarvikevalvonnan kohteissa sivutuotevalvonnasta vastaa elintarvikesäädöksiä valvova viranhaltija.

Sivutuotteiden hävitystapoja seurataan valvontakohteissa tehtävien muiden käyntien yhteydessä.

Jos lainsäädännön vastaisia menettelyitä tavataan, toimitaan sivutuotelainsäädännön sisältävien hallinnollisten pakkokeinojen mukaisesti.

12.8.14 Tuonti- ja vientivalvonta

Eläinten vientivalvontaa ja näihin liittyviä todistuksia myöntävät pääasiassa valvontaeläinlääkärit ja sijaisena tarvittaessa toimivat 2. ja 3. kaupungineläinlääkäri. Hevosten vientitarkastukset tehdään talleilla ja todistukset kirjoitetaan sähköisessä TracesNT – järjestelmässä. Pieneläinten vientitarkastukset tehdään pääsääntöisesti vastaanotolla, mutta kohdemaan vaatiessa kuljetuslaatikon sinetöintiä viranomaisen toimesta, tehdään tarkastus lentokentällä. Helsinki-Vantaan lentokentältä lähtee runsaasti eläimiä sekä toisiin jäsenvaltioihin että kolmansiin maihin ja vientierien aikatauluista ja kohdemaan vaatimuksista johtuen tehdään tarvittaessa tarkastuksia myös muista kunnista lähtöisin oleville lemmikeille.

Eläinperäisten tuotteiden (ei elintarvikkeiden) tuontia ja vientiä valvotaan tarvittaessa. Vantaalla toimivien turkisnahka-alan toimijoiden vientitodistukset työllistävät edelleen ympäristöterveydenhuoltoa. Vientitodistukset myöntävät pääasiassa valvontaeläinlääkärit, muut kaupungineläinlääkärit avustavat tarpeen mukaan. Valvontaeläinlääkärit hoitavat myös vientitodistuksiin liittyvien varastojen säännöllisen valvonnan.

Tuontivalvontaa ja siihen liittyvää näytteenottoa tapahtuu satunnaisesti. Pääasiassa näitä tehtäviä hoitaa valvontaeläinlääkärit.

Kolmasmaatuontiin liittyviä yhteydenottoja tulee satunnaisesti Helsinki-Vantaan lentokentän tullista. Tullille annetaan pääasiallisesti puhelinneuvontaa. Tulli

tekee päätöksen asiaan liittyen, virka-apuna Tullille tarjotaan tarvittaessa eläinten lopetuksia lentokentän tiloissa virka-aikaan.

Laittomasti maahantuoduille eläimille tehdään tarkastuksia. Sekä EU-alueelta että kolmansista maista laittomasti maahantuotujen eläinten osalta toimivaltainen viranomainen on Ruokavirasto. Valvontaeläinlääkärit tai tarvittaessa sijaisena toimiva 2. tai 3. kaupungineläinlääkäri tekee virka-apuna eläinten ja niiden asiakirjojen tarkastuksen. Laittomaan maahantuontiin liittyvät tehtävät ovat viimeaikaisten lainsäädännön ja keskusviraston ohjeistuksen myötä muuttuneet ja sekä niihin liittyvä selvitystyö että tarkastusten määrä ovat lisääntyneet.

12.9 Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Vuosittain tehdään noin 400 eläinsuojelukäyntiä/-tarkastusta ja tämän lisäksi 30-50 päätöstä, mitkä eivät ole edellyttäneet tarkastusta. Tehtyjen tarkastusten määrät ovat lisääntyivät huomattavasti sen jälkeen, kun Vantaa sai toisen valvontaeläinlääkärin viran vuoden 2022 aikana. Päätöksiä ilman tarkastusta tehdään esim. Löytöeläintalolle tuoduista huonokuntoisista eläimistä, jotka täytyy lopettaa eläinsuojelullisista syistä. Lisäksi päätöksiä ilman tarkastusta tehdään hylätyistä ja villiintyneistä eläimistä. Eläinsuojelulain mukaiset tarkastuskäynnit ja päätökset on esitetty taulukossa 5.

Taulukko 5. Eläinsuojelutarkastukset, -käynnit ja -päätökset 2022–2028

Vuosi	Tarkastus, käynti / päätös lkm
2027 / 2028 (ennuste/vuosi)	380 / 40
2026 (arvio 3.11.2026)	375 / 45
2025	386 / 38
2024	450 / 54
2023	463 / 42
2022	409/ 24

Pääasiallisesti eläinsuojelutarkastuksia tehdään valitusten perusteella. Selkeästi suurin osa valituksista kohdistuu koirien ja kissojen pitoon. Hevosista on tehty lisääntyvissä määrin eläinsuojeluilmoituksia. Ilmoituksissa painottuu lisääntynyt julkinen keskustelu niiden kohtelusta (erityisesti varusteet ja raipan käyttö) sekä terveydentilasta (kipuilmeen tulkinta).

Eläinsuojeluvalvonnasta vastaavat valvontaeläinlääkärit. Valvontaeläinlääkärit tekevät kaikki ilmoituksen varaisten toimijoiden (eläinkaupat, laajamittainen seura- ja harrastuseläintenpito) tarkastukset ja epäilyyn perustuvat tarkastukset. Valvontaeläinlääkäreiden poissa ollessa kiireellisiä eläinsuojelutarkastuksia tekevät ensisijaisesti 2. ja 3. kaupungineläinlääkäri.

Valvontaeläinlääkärit eivät osallistu potilastyöhön, joten jääviysongelmia tarkastuksilla ei synny.

12.9.1 Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus

Pääasiassa valitukseen perustuvat eläinsuojelutarkastukset tehdään ennalta ilmoittamatta. Jos eläimen omistajaa on mahdotonta tavoittaa tai jos asian selvittelyyn tarvitaan nimenomaan omistajan läsnäoloa (pahoinpitelyepäily, riittävästä liikunnasta huolehtiminen), voidaan hänelle jättää kirjallinen yhteydenottopyyntö. Valvontaeläinlääkärit tekevät tarkastukset pääsääntöisesti parityönä. Tarvittaessa valvontaeläinlääkärin työparina on kaupungineläinlääkäri tai terveystarkastaja. Eläinlääketieteen opiskelijat pääsevät osallistumaan tarkastuksille opiskeluun liittyvän harjoittelun myötä ja tarvittaessa tarkastuksilla voidaan ottaa mukaan asiantuntijoita avustaviin tehtäviin.

Jos säädöksiä on rikottu, kuullaan omistajaa suullisesti tarkastushetkellä tai jos omistaja ei ole viivytyksettä tavattavissa ja päätös edellyttää kuulemista, suoritetaan omistajan suullinen tai kirjallinen kuuleminen jälkikäteen. Kuulemisen jälkeen asia ratkaistaan ja päätös toimitetaan asianosaisille tiedoksi.

Kiireellisiä toimia vaativissa tilanteissa ei kuuleminen ole tarpeen, jos omistaja ei ole välittömästi tavoitettavissa. Jos mahdollista, pyritään näissäkin tilanteissa tarjoamaan omistajalle kuulemismahdollisuus puhelimitse.

12.9.2 Ilmoituksenvaraisten ja laajamittaisen toiminnan tarkastus

Ilmoituksenvaraiset toimijat Vantaalla ovat talleja, eläinkauppoja, kenneleitä ja eläinhoitoloita ja niitä on yhteensä 25 kpl. Talleille on tehty vuosina 2023 ja 2024 suunnitelmalliset vuosittaiset eläinsuojelutarkastukset. Vuodesta 2025 alkaen tarkastukset tehdään riskiarvion perusteella pääsääntöisesti 3 vuoden välein. Tarkastukset tehdään yleensä ennalta sovittuna ajankohtana.

Ilmoituksenvaraisten kohteiden määrät on listattu resurssitarveliitteessä.

Jos tarkastuksen yhteydessä havaitaan lainsäädännön vastaisuuksia, kuullaan yrityksen edustajaa annettavasta määräyksestä ja määräajasta tarkastuksen yhteydessä. Määräysten noudattaminen valvotaan uusintatarkastuksella.

12.9.3 Epäkohtailmoitukset tukivalvontaan

Jos tuotantotiloihin kohdistuvilla tarkastuksilla havaitaan EU:n maataloustukiin vaikuttavia puutteita, ilmoitetaan havainnot Ruokavirastoon viipymättä. Ilmoituksen mukana toimitetaan kopio tarkastuspöytäkirjasta.

12.9.4 Määräysten seuranta

Lain eläinten hyvinvoinnista nojalla annettujen määräysten noudattamista valvotaan uusintatarkastusten sekä asiakirjojen avulla. Esimerkiksi siivottavaksi määrätyt eläintenpitotilat tarkastetaan uudelleen määräajan kuluttua. Eläinlääkärikäyntejä koskeva määräys kontrolloidaan pyytämällä määräaikaan mennessä todistusta eläinlääkärikäynnistä. Eläinten kovakouraisen kohtelun kieltävien määräysten jälkivalvonta on haasteellista, koska uusintatarkastuksella ei voida havaita merkkejä määräyksen noudattamisesta tai noudattamatta jättämisestä. Jos samasta tapauksesta saadaan uusia eläinsuojeluilmoituksia, välitetään tiedot poliisille. Edellä mainittu koskee myös liikuntatarpeen tyydyttämistä koskevia määräyksiä.

Jos määräystä tai kieltoa ei ole noudatettu, voidaan ne uusia. Kun uusintatarkastuksella todetaan, että annettua määräystä tai kieltoa ei ole noudatettu, on tarkastus maksullinen. Maksullisten uusintatarkastusten laskutus on aloitettu vuoden 2025 aikana ja ne ovat työllistäneet jonkin verran. Noudattamatta jätetystä määräyksestä tai kiellosta voi seurata joissain tapauksissa tarve olla yhteydessä Ruokavirastoon uhkasakon valmistelemiseksi.

12.9.5 Yhteistyötahot

Eläinsuojeluasioissa yhteistyötä tehdään viikoittain Viikin Löytöeläintalon kanssa. Löytöeläintalolla järjestetään tilapäistä hoitoa kiireellisille eläinsuojelutapauksille.

Poliisin kanssa tehdään yhteistyötä esitutkintaan liittyen yhteisillä tarkastuksilla, sekä poliisin löytöeläintalolle tuomien eläinten jatkokäsittelyyn liittyen. Tarkastuspöytäkirjat, joissa todetaan eläinsuojelusäädöksiä rikotun, toimitetaan poliisille säännöllisin väliajoin. Erityisen törkeistä tapauksista laaditaan erilliset esitutkintapyynnöt. Todistajan ominaisuudessa eläinlääkärit osallistuvat poliisin kuulusteluihin esitutkintavaiheessa sekä syyttäjän kutsumana todistajana oikeudessa.

Ruokavirastoon lähetetään tarkastuspöytäkirjojen kopiot. Lisäksi Ruokavirastosta saadaan neuvontaa sekä apua pitkäaikaisten eläinsuojeluongelmien käsittelyssä.

12.10 Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta

Vantaalla koirarekisterin suunnitelmallinen valvonta tehdään eläinsuojelutarkastusten yhteydessä. Koska etukäteen rekisteröinnin tarkastaminen ei aina onnistu käytännön syistä, tarkastetaan koirarekisteri yhdenvertaisuuden nimissä aina vasta käynnin jälkeen. Eläinsuojelutarkastuskäynnillä voidaan tarpeen mukaan antaa koiran haltijalle suullinen kehotus tarkistaa koiran rekisteröinti tai rekisteröidä koira välittömästi.

Jos rekisteröinti ei ole kunnossa valvontaeläinlääkärin tarkistaessa asiaa käynnin jälkeen, voidaan haltijalle lähettää valvonnasta 50 € valvontamaksu. Tämän jälkeen eläimen haltijaa kuullaan vireillä olevasta hallintopäätöksestä, jolla annetaan määräys rekisteröidä koira. Kuulemisajan jälkeen lähetetään päätös määräyksineen ja määräyksen noudattamista valvotaan maksullisilla uusintatarkastuksilla, kunnes koira on rekisteröity lainsäädännön vaatimusten mukaan. Mikäli asiaa ei korjata määräyksistä huolimatta voidaan asiassa edetä uhkasakkomenettelyyn.

12.11 Eläinten lääkinnän valvonta

Lääkitsemisen valvontaan liittyvät tehtävät Vantaalla ovat Ruokaviraston määräämät tallien lääkekirjanpidon tarkastukset suunnitelmallisten tallitarkastusten yhteydessä, sekä satunnaiset vierasainevalvontaan liittyvät näytteenottopyynnöt. Toinen hyvin harvinainen mahdollisuus on meijerissä tai teurastamossa havaittu lääkejäämä, joka johtaa tilan lääkekirjanpidon tarkastukseen.

Vantaalaiset tuotantotilat eivät ole solmineet terveydenhuoltopalvelusopimuksia kaupungineläinlääkäreiden kanssa.

12.11 Laatu

Kaupungineläinlääkärin vastaanoton toiminnasta kerätään palautetta jatkuvatoimisella asiakastyytyväisyyskyselyllä.

12.11.1 Valitusten käsittely

Eläinlääkintätyöhön liittyvien valitusten käsittelyn hoitaa 1. kaupungineläinlääkäri.

Eläinlääkintähuoltoon liittyviä valituksia tulee pääosin eläinsuojelutarkastusten suorittamisesta sekä saatuun kliiniseen eläinlääkäripalveluun liittyen. Valitukset

ohjataan 1. kaupungineläinlääkärille, joka selvittää asian asianomaisten kannat ja vastaa valittajalle.

Jos kyseessä on potilaan hoitoon liittyvä valitus, eikä asiakas tyydy 1. kaupungineläinlääkärin päätökseen, ohjataan asiakasta ottamaan yhteyttä eläinlääkintävahinkojen arviolautakuntaan. Joissakin valitustapauksissa voidaan asiakasta neuvoa olemaan yhteydessä Ruokavirastoon.

Kunta korvaa vahingonkorvauslain mukaisesti mahdolliset työntekijän virheestä tai laiminlyönnistä aiheutuneet vahingot.

12.12 Raportointi

Eläinlääkintähuollon käytön määrä raportoidaan vuosittain kaupunkiympäristölautakunnan lupajaostolle määräysten mukaisesti.

Vastaanottokäynnit erotellaan päivystyskäynteihin ja virka-aikana käyneisiin potilaisiin. Eläinten terveydenhoitoon liittyvien sairaskäyntien määrä tuotantoeläintiloilla saadaan tarvittaessa Porvoon kaupungilta. Porvoon alueelle raportoidaan kuukausittain alueelta päivystysaikana Vantaalle tulleiden potilaiden määrä.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan liittyvien tarkastusten, käyntien ja päätösten määrät lasketaan eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan käytössä olevasta ohjelmasta.

Eläinlääkintähuoltoon liittyvät tarkastuspöytäkirjat sekä muut asiakirjat toimitetaan määräaikojen puitteissa muille viranomaisille. Yhteistyötahoja ovat mm. Ruokavirasto ja poliisi.

12.13 Eläinlääkintähuollon resurssitarvekartoitus

Eläinlääkäripalvelut

Tuotantotilat	kpl
Nautatilat:	
Lypsykarjatilat	1
Lihanautatilat	0
Emolehmätilat	0
Sikatilat:	
Lihasikalat	0
Emakkosikalat	0
Lammastilat	2
Vuohitilat	0
Hevostilat	32
Siipikarjatilat:	0

Tuotantotilat	kpl
Munintakanalat	1
Broilerkasvattamot	0
Kalkkunakasvattamot	0
Siitoskasvattamot	0
Muut siipikarjayksiköt	1
Vesiviljelylaitokset	0
Ruokakalalaitokset	0
Poikastuotantolaitokset	0
Luonnonravintolammikot	0
Muut laitokset	1
Turkistarhat	0
Tarhatun riistan toimintayksiköt	0
Mehiläistarhat	51
Muut tuotantoeläinyksiköt	0

Terveydenhuoltosopimusten määrä	Kpl
Naudat	
Tilat, joilla on terveydenhuoltosopimus	1
Tilat, jolla on terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0
Terveydenhuoltosopimuksen omaavien tilojen prosenttiosuus kaikista nautatiloista	100
Siat	
Tilat, joilla on terveydenhuoltosopimus	0
Tilat, jolla on terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0
Terveydenhuoltosopimuksen omaavien tilojen prosenttiosuus kaikista sikatiloista	0 %
Siipikarja	
Tilat, joilla on terveydenhuoltosopimus	0
Tilat, jolla on terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0
Terveydenhuoltosopimuksen omaavien tilojen prosenttiosuus kaikista siipikarjatiloista	0 %

Tuotantoeläinten määrä	Kpl
Naudat	90
Siat	0
Lampaat	123
Vuohet	0
Hevoset	n. 380
Siipikarja	80
Turkiseläimet	0
Tarhattu riista	0
Porot	0
Muut tuotantoeläimet	0

Väestömäärä	Kpl
Lemmikkieläinten määrä (arvio 1/8 asukasta)	31 500
Alueen pinta-ala km^2	238

Yksityinen palveluntarjonta	Htv
Hyötyeläinpraktiikassa	arvio 3
Muussa praktiikassa	arvio 25

Valvonta

Eläinten terveyden valvonta
Resurssitarpeeseen huomioidaan myös tuotantotilojen määrä, tuotantoeläinten määrä, väestömäärä ja alueen pinta-ala -kohdat.

Terveysvalvontaohjelmiin kuuluvat tilat	Kpl
Maedi-Visna	0
Scrapie	0
Broilereiden ja kalkkunoiden salmonellavalvontaohjelma	0
Kanojen salmonellavalvontaohjelma	2
Peuratarhojen terveysvalvontaohjelma	0
Vesiviljelyeläinten terveysvalvontakohteet	0

Sivutuotevalvonta	Kpl
Haaskat	0
Haaskan pitäjäksi ilmoittautuneet toimijat	0
Ilmoitetut haaskat/v	0
Sivutuotealan laitokset (ks. valvontaohjelma)	7
Hautaamisilmoitukset/v	0

Eläinten hyvinvoinnin valvonta
Resurssitarpeeseen huomioidaan myös tuotantotilojen määrä, tuotantoeläinten määrä, väestömäärä ja alueen pinta-ala -kohdat.

Ilmoituksenvaraiset kohteet	Kpl
Kennelit	5
Hevostallit	15
Riistanhoidolliset tarhat	0
Lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat	1
Eläinkaupat	2
Eläinhoitolat	2
Muut	

Eläinlääkintähuollon henkilöresurssit

Eläinlääkärit	Htv
Eläinten terveyden valvonta	0,4
Eläinten hyvinvoinnin valvonta	1,8
Tuotantoeläinten terveydenhuolto	0
Muut eläinlääkäripalvelut	0,6
Elintarvikevalvonta*	1,9
Eläinlääkintähuollon hallintotehtävät	0,2
Muut tehtävät	0,3
Eläinlääkäriresurssit yhteensä	5,20
Muut kuin eläinlääkärit	**Htv**
Eläinhoitajat/avustajat	1
Välinehuolto, siivous ym.	0,3
Sihteeri-/toimistopalvelut	0,1
Eläinlääkintähuollon hallintotehtävät	0
Muut tehtävät	0
Muut kuin eläinlääkäriresurssit yhteensä	1,40

1 Htv = 220 htp

* Elintarvikevalvonta sisältää:

- maidontuotantotilojen tuotantohygieeniset tarkastukset
- teurastamoiden ja leikkaamojen valvonta ja lihantarkastus
- riistanlihan tarkastus
- munapakkaamojen valvonta
- muut elintarvikevalvontaan liittyvät tehtävät

Liite 1. Terveydensuojelulain valvontasuunnitelma 2025–2028

Toimintatyyppi	Kohdetoi-mintojen lkm (VATI:sta) Päivitetty 30.10.2026	Valtakunnallinen valvontaohjelma 2025–2028: alustava tarkastustiheys/v	Suunnitellut tarkastukset 2025	Suunnitellut tarkastukset 2026	Suunnitellut tarkastukset 2027	*Todellinen tarkastus-määrätarve vuodelle 2027 (tilanne 30.10.2026, ei sis. vuodelta 2026 jääviä tarkastuksia)*	Suunnitellut tarkastukset 2028	Suunni-tellut tarkastukset yhteensä 2025–2028	Kohteiden riskinarvion perusteella tarkastuksia lisätty tai vähennetty
Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (1352/2015)	6	1 (oma vedentuotanto) 0,5 (vain jakelua)	4	4	5	5	3	16	-
Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (401/2001)	3	0,5 (oma vedentuotanto) 0,3 (vain jakelua)	0	2	1	1	1	4	-
Vedenottamo, iso asetus	1	1	1	1	1	1	1	4	-
Elintarvikehuoneiston käyttämä talousvesi	5	0	0	0	0	0	0	0	-
Talousveden käyttö osana julkista tai kaupallista toimintaa	16	0	0	0	0	0	0	0	-
Yleiset altaat	12	1	7	7	7	8	7	28	Yksittäiset uima-altaat (esim. hotellien altaat) tarkastetaan kohdetarkastuk-sen yhteydessä tai

Toimintatyyppi	Kohdetoi-mintojen lkm (VATI:sta) Päivitetty 30.10.2026	Valtakunnallinen valvontaohjelma 2025–2028: alustava tarkastustiheys/v	Suunnitellut tarkastukset 2025	Suunnitellut tarkastukset 2026	Suunnitellut tarkastukset 2027	*Todellinen tarkastus-määrätarve vuodelle 2027 (tilanne 30.10.2026, ei sis. vuodelta 2026 jääviä tarkastuksia)*	Suunnitellut tarkastukset 2028	Suunni-tellut tarkastukset yhteensä 2025–2028	Kohteiden riskinarvion perusteella tarkastuksia lisätty tai vähennetty
									riskiperusteisesti.
Yleiset uimarannat, EU	2	1	2	2	2	2	2	8	-
Pienet yleiset uimarannat	4	1	4	4	4	4	4	16	-
Peruskoulu	58	0,3	18	20	20	28	18	76	-
Lukio	8	0,3	2	2	4	3	2	10	-
Korkeakoulu	2	0,3	1	1	0	2	1	3	-
Ammattioppilaitos	10	0,3	4	2	4	2	4	14	-
Muut koulut ja oppilaitokset	1	0,3	0	1	0	1	0	1	-
Päiväkodit, ryhmäperhepäiväkodit	183	0,3	60	60	61	73	62	243	-
Leikkitoiminta ja muu päivätoiminta	7	0,25	0	2	1	4	2	5	-
Lastenkodit, koulukodit ja nuorisokodit	14	0,3	4	4	6	5	4	18	-
Muut lastensuojeluyksiköt (mm. perhekuntoutusyksiköt)	6	0,3	1	2	3	3	1	7	-

Toimintatyyppi	Kohdetoi-mintojen lkm (VATI:sta) Päivitetty 30.10.2026	Valtakunnallinen valvontaohjelma 2025–2028: alustava tarkastustiheys/v	Suunnitellut tarkastukset 2025	Suunnitellut tarkastukset 2026	Suunnitellut tarkastukset 2027	*Todellinen tarkastus-määrätarve vuodelle 2027 (tilanne 30.10.2026, ei sis. vuodelta 2026 jääviä tarkastuksia)*	Suunnitellut tarkastukset 2028	Suunni-tellut tarkastukset yhteensä 2025–2028	Kohteiden riskinarvion perusteella tarkastuksia lisätty tai vähennetty
Vanhusten tehostetun asumisen yksiköt	24	0,3	8	6	10	16	8	32	-
Muut yksiköt (mielenterveys- ja päihdekuntoutujat: tehostettu palveluasuminen)	3	0,3	0	0	3	1	0	3	-
Muut yksiköt	4	0,3	0	2	3	2	0	5	-
Kehitysvammalaitos, muu kehitysvammaisten yksikkö (tehostettu palveluasuminen)	27	0,3	8	8	11	12	8	35	-
Ensi- ja turvakodit, perhekuntoutusyksiköt	1	0,3	1	0	0	0	1	2	-
Lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, iltapäiväkerhot ja sisäleikkipuistot	55	0,25	14	12	13	34	15	54	-
Hotellit	17	0,2	10	2	0	2	0	12	-
Hostellit, kuten retkeilymajat, retkeilyhotellit, kesähotellit,	8	0,2	5	1	1	1	1	8	-

Toimintatyyppi	Kohdetoi-mintojen lkm (VATI:sta) Päivitetty 30.10.2026	Valtakunnallinen valvontaohjelma 2025–2028: alustava tarkastustiheys/v	Suunnitellut tarkastukset 2025	Suunnitellut tarkastukset 2026	Suunnitellut tarkastukset 2027	*Todellinen tarkastus-määrätarve vuodelle 2027 (tilanne 30.10.2026, ei sis. vuodelta 2026 jääviä tarkastuksia)*	Suunnitellut tarkastukset 2028	Suunni-tellut tarkastukset yhteensä 2025–2028	Kohteiden riskinarvion perusteella tarkastuksia lisätty tai vähennetty
huoneistohotellit, matkustajakoti									
Asuntolat, yömajat, pakolaisten vastaanottokeskukset	2	Vastaanottokes-kukset 0,2 (2); muut 0	0	0	2	2	0	2	-
Aamiaismajoitus sekä majoitus maatilamatkailun yhteydessä	2	0	0	0	0	0	0	0	-
Muu majoitustoiminta	12	0	0	0	0	0	0	0	-
Saunat	1	0,5	1	0	1	0	0	2	-
Yleinen liikuntatila	79	0,2	15	15	15	42	15	60	-
Kosmetologiset huoneistot ja laitokset	135	0,25	33	32	35	71	35	135	Kotirauhan piirissä olevat kohteet asiakirjatarkas-tetaan.
Tatuointi ja lävistys	14	0,25	2	1	5	5	6	14	-
Solarium	5	0,2	0	0	2	3	3	5	-

Toimintatyyppi	Kohdetoi-mintojen lkm (VATI:sta) Päivitetty 30.10.2026	Valtakunnallinen valvontaohjelma 2025–2028: alustava tarkastustiheys/v	Suunnitellut tarkastukset 2025	Suunnitellut tarkastukset 2026	Suunnitellut tarkastukset 2027	*Todellinen tarkastus-määrätarve vuodelle 2027 (tilanne 30.10.2026, ei sis. vuodelta 2026 jääviä tarkastuksia)*	Suunnitellut tarkastukset 2028	Suunni-tellut tarkastukset yhteensä 2025–2028	Kohteiden riskinarvion perusteella tarkastuksia lisätty tai vähennetty
Muu ihon käsittely tai hoito	9	0,25	2	0	3	6	4	9	-
YHTEENSÄ	**736**	**-**	**207**	**193**	**222**	*339*	**209**	**831**	**-**

Toimintatyyppi	Tarkastus-aika h	Tarkastuksen sisältö	Huomioitavaa	Suunni-teltu näytteiden määrä 2025	Suunni-teltu näytteiden määrä 2026	Suunni-teltu näytteiden määrä 2027	Suunni-teltu näytteiden määrä 2028	Arvio suunnitelman mukaisten tarkastusten resurssitar-peesta (h) vuonna 2027
Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (1352/2015)	8	Vedenjakelualueen perustiedot, riskinarviointi ja -hallinta, omavalvonta, varautumissuunnitelma, valvontatutkimusohjelma, raakaveden hankinta, verkosto	Laitoksista kahdella oma tuotantoa, neljällä vain jakelua	136	136	136	136	32
Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (401/2001)	5	Vedenjakelualueen perustiedot, riskinarviointi ja -hallinta, omavalvonta, varautumissuunnitelma, valvontatutkimusohjelma, raakaveden hankinta, verkosto	-	2	2	2	2	10
Vedenottamo, iso asetus	5	Vedenottamon perustiedot, pohjavesikaivojen rakenteiden kunto ja toimintaympäristö, vedenkäsittelylaitoksen tilat, desinfiointivalmius, vesitornit	-	0	0	0	0	5
Elintarvikehuoneiston käyttämä talousvesi	-	-	-	6	4	4	4	0
Talousveden käyttö osana julkista tai kaupallista toimintaa	-	-	-	16	16	16	16	0
Yleiset altaat	5–10	Kohteen perustiedot, valvontatutkimusohjelman sisältö, omavalvonta, henkilökunnan pätevyys, puku-, pesu- ja wc-tilat, allastilat, oheistilat, siivous ja siivoustilat	Uimahalleja/kylpyl öitä yhteensä kuusi, pieniä altaita seitsemän.	430	430	430	430	49

Toimintatyyppi	Tarkastus-aika h	Tarkastuksen sisältö	Huomioitavaa	Suunni-teltu näytteiden määrä 2025	Suunni-teltu näytteiden määrä 2026	Suunni-teltu näytteiden määrä 2027	Suunni-teltu näytteiden määrä 2028	Arvio suunnitelman mukaisten tarkastusten resurssitar-peesta (h) vuonna 2027
Yleiset uimarannat, EU	6	Uimarannan perustiedot (kohdetiedot, uimavesiprofiili, uimaveden laatu, uimarannan toimintaympäristö, varautuminen), rannan siisteys, kunto, jätehuolto, haittaeläimet, käymälä-, peseytymis- ja pukeutumistilat sekä sauna, tiedottaminen	-	22	22	22	22	12
Pienet yleiset uimarannat	4	Uimarannan perustiedot (kohdetiedot, uimavesiprofiili, uimaveden laatu, uimarannan toimintaympäristö, varautuminen), rannan siisteys, kunto, jätehuolto, haittaeläimet, käymälä-, peseytymis- ja pukeutumistilat sekä sauna, tiedottaminen	-	24	24	24	24	16

Toimintatyyppi	Tarkastus-aika h	Tarkastuksen sisältö	Huomioitavaa	Suunni-teltu näytteiden määrä 2025	Suunni-teltu näytteiden määrä 2026	Suunni-teltu näytteiden määrä 2027	Suunni-teltu näytteiden määrä 2028	Arvio suunnitelman mukaisten tarkastusten resurssitar-peesta (h) vuonna 2027
Peruskoulu	5–9	Kohteen perustiedot, omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ, tilojen soveltuvuus ja käytettävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, wc-tilat, toiminnan hygieenisyys, puhtaanapito, vaate-/tekstiilihuolto, varasto-/säilytystilat, jätehuolto ja vahinkoeläimet, talousvesi- ja käyttövesi ja ulkoalueet	-	0	0	0	0	140
Lukio	5–9	Kohteen perustiedot, omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ, tilojen soveltuvuus ja käytettävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, wc-tilat, toiminnan hygieenisyys, puhtaanapito, vaate-/tekstiilihuolto, varasto-/säilytystilat, jätehuolto ja vahinkoeläimet, talousvesi- ja käyttövesi ja ulkoalueet	-	0	0	0	0	28
Korkeakoulu	9	Kohteen perustiedot, omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ, tilojen soveltuvuus ja käytettävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, wc-tilat, toiminnan hygieenisyys,	-	0	0	0	0	0

Toimintatyyppi	Tarkastus-aika h	Tarkastuksen sisältö	Huomioitavaa	Suunni-teltu näytteiden määrä 2025	Suunni-teltu näytteiden määrä 2026	Suunni-teltu näytteiden määrä 2027	Suunni-teltu näytteiden määrä 2028	Arvio suunnitelman mukaisten tarkastusten resurssitar-peesta (h) vuonna 2027
		puhtaanapito, vaate-/tekstiilihuolto, varasto-/säilytystilat, jätehuolto ja vahinkoeläimet, talousvesi- ja käyttövesi ja ulkoalueet						
Ammattioppilaitos	9	Kohteen perustiedot, omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ, tilojen soveltuvuus ja käytettävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, wc-tilat, toiminnan hygieenisyys, puhtaanapito, vaate-/tekstiilihuolto, varasto-/säilytystilat, jätehuolto ja vahinkoeläimet, talousvesi- ja käyttövesi ja ulkoalueet	-	0	0	0	0	36
Muut koulut ja oppilaitokset	5–9	Kohteen perustiedot, omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ, tilojen soveltuvuus ja käytettävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, wc-tilat, toiminnan hygieenisyys, puhtaanapito, vaate-/tekstiilihuolto, varasto-/säilytystilat, jätehuolto ja vahinkoeläimet, talousvesi- ja käyttövesi ja ulkoalueet	-	0	0	0	0	0

Toimintatyyppi	Tarkastus-aika h	Tarkastuksen sisältö	Huomioitavaa	Suunni-teltu näytteiden määrä 2025	Suunni-teltu näytteiden määrä 2026	Suunni-teltu näytteiden määrä 2027	Suunni-teltu näytteiden määrä 2028	Arvio suunnitelman mukaisten tarkastusten resurssitar-peesta (h) vuonna 2027
Päiväkodit, ryhmäperhepäiväkodit	5–9	Kohteen perustiedot, omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ, tilojen soveltuvuus ja käytettävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, wc-tilat, toiminnan hygieenisyys, puhtaanapito, vaate-/tekstiilihuolto, varasto-/säilytystilat, jätehuolto ja vahinkoeläimet, talousvesi- ja käyttövesi ja ulkoalueet	-	0	0	0	0	427
Leikkitoiminta ja muu päivätoiminta	4–5,5	Kohteen perustiedot, omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ, tilojen soveltuvuus ja käytettävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, wc-tilat, toiminnan hygieenisyys, puhtaanapito, vaate-/tekstiilihuolto, varasto-/säilytystilat, jätehuolto ja vahinkoeläimet, talousvesi- ja käyttövesi ja ulkoalueet	-	0	0	0	0	5

Toimintatyyppi	Tarkastus-aika h	Tarkastuksen sisältö	Huomioitavaa	Suunni-teltu näytteiden määrä 2025	Suunni-teltu näytteiden määrä 2026	Suunni-teltu näytteiden määrä 2027	Suunni-teltu näytteiden määrä 2028	Arvio suunnitelman mukaisten tarkastusten resurssitar-peesta (h) vuonna 2027
Lastenkodit, koulukodit ja nuorisokodit	5–9,5	Kohteen perustiedot, omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ, tilojen soveltuvuus ja käytettävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, wc-tilat, toiminnan hygieenisyys, puhtaanapito, vaate-/tekstiilihuolto, varasto-/säilytystilat, jätehuolto ja vahinkoeläimet, talousvesi- ja käyttövesi ja ulkoalueet	-	0	0	0	0	45
Muut lastensuojeluyksiköt (mm. perhekuntoutusyksiköt)	5–9,5	Kohteen perustiedot, omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ, tilojen soveltuvuus ja käytettävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, wc-tilat, toiminnan hygieenisyys, puhtaanapito, vaate-/tekstiilihuolto, varasto-/säilytystilat, jätehuolto ja vahinkoeläimet, talousvesi- ja käyttövesi ja ulkoalueet	-	0	0	0	0	22,5

Toimintatyyppi	Tarkastus-aika h	Tarkastuksen sisältö	Huomioitavaa	Suunni-teltu näytteiden määrä 2025	Suunni-teltu näytteiden määrä 2026	Suunni-teltu näytteiden määrä 2027	Suunni-teltu näytteiden määrä 2028	Arvio suunnitelman mukaisten tarkastusten resurssitar-peesta (h) vuonna 2027
Vanhusten tehostetun asumisen yksiköt	5–9,5	Kohteen perustiedot, omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ, tilojen soveltuvuus ja käytettävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, wc-tilat, toiminnan hygieenisyys, puhtaanapito, vaate-/tekstiilihuolto, varasto-/säilytystilat, jätehuolto ja vahinkoeläimet, talousvesi- ja käyttövesi ja ulkoalueet	-	0	0	0	0	75
Muut yksiköt (mielenterveys- ja päihdekuntoutujat: tehostettu palveluasuminen)	5–9,5	Kohteen perustiedot, omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ, tilojen soveltuvuus ja käytettävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, wc-tilat, toiminnan hygieenisyys, puhtaanapito, vaate-/tekstiilihuolto, varasto-/säilytystilat, jätehuolto ja vahinkoeläimet, talousvesi- ja käyttövesi ja ulkoalueet	-	0	0	0	0	22,5

Toimintatyyppi	Tarkastus-aika h	Tarkastuksen sisältö	Huomioitavaa	Suunni-teltu näytteiden määrä 2025	Suunni-teltu näytteiden määrä 2026	Suunni-teltu näytteiden määrä 2027	Suunni-teltu näytteiden määrä 2028	Arvio suunnitelman mukaisten tarkastusten resurssitar-peesta (h) vuonna 2027
Muut yksiköt	5–9,5	Kohteen perustiedot, omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ, tilojen soveltuvuus ja käytettävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, wc-tilat, toiminnan hygieenisyys, puhtaanapito, vaate-/tekstiilihuolto, varasto-/säilytystilat, jätehuolto ja vahinkoeläimet, talousvesi- ja käyttövesi ja ulkoalueet	-	0	0	0	0	22,5
Kehitysvammalaitos, muu kehitysvammaisten yksikkö (tehostettu palveluasuminen)	5–9,5	Kohteen perustiedot, omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ, tilojen soveltuvuus ja käytettävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, wc-tilat, toiminnan hygieenisyys, puhtaanapito, vaate-/tekstiilihuolto, varasto-/säilytystilat, jätehuolto ja vahinkoeläimet, talousvesi- ja käyttövesi ja ulkoalueet	-	0	0	0	0	82,5

Toimintatyyppi	Tarkastus-aika h	Tarkastuksen sisältö	Huomioitavaa	Suunni-teltu näytteiden määrä 2025	Suunni-teltu näytteiden määrä 2026	Suunni-teltu näytteiden määrä 2027	Suunni-teltu näytteiden määrä 2028	Arvio suunnitelman mukaisten tarkastusten resurssitar-peesta (h) vuonna 2027
Ensi- ja turvakodit, perhekuntoutusyksiköt	5–9,5	Kohteen perustiedot, omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ, tilojen soveltuvuus ja käytettävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, wc-tilat, toiminnan hygieenisyys, puhtaanapito, vaate-/tekstiilihuolto, varasto-/säilytystilat, jätehuolto ja vahinkoeläimet, talousvesi- ja käyttövesi ja ulkoalueet	-	0	0	0	0	0
Lasten ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, iltapäiväkerhot ja sisäleikkipuistot	4–5,5	Kohteen perustiedot, omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ, tilojen soveltuvuus ja käytettävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, wc-tilat, toiminnan hygieenisyys, puhtaanapito, vaate-/tekstiilihuolto, varasto-/säilytystilat, jätehuolto ja vahinkoeläimet, talousvesi- ja käyttövesi ja ulkoalueet	-	0	0	0	0	62

Toimintatyyppi	Tarkastus-aika h	Tarkastuksen sisältö	Huomioitavaa	Suunni-teltu näytteiden määrä 2025	Suunni-teltu näytteiden määrä 2026	Suunni-teltu näytteiden määrä 2027	Suunni-teltu näytteiden määrä 2028	Arvio suunnitelman mukaisten tarkastusten resurssitar-peesta (h) vuonna 2027
Hotellit	5,5–8	Kohteen perustiedot, omavalvonta, tilojen ja kalusteiden kunto ja riittävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus, toiminnan hygieenisyys, siivous ja siivoustilat, talousvesi ja käyttövesi, jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet, toiminnan haitat ympäristöön	-	0	0	0	0	0
Hostellit, kuten retkeilymajat, retkeilyhotellit, kesähotellit, huoneistohotellit, matkustajakoti	5,5–8	Kohteen perustiedot, omavalvonta, tilojen ja kalusteiden kunto ja riittävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus, toiminnan hygieenisyys, siivous ja siivoustilat, talousvesi ja käyttövesi, jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet, toiminnan haitat ympäristöön	-	0	0	0	0	7

Toimintatyyppi	Tarkastus-aika h	Tarkastuksen sisältö	Huomioitavaa	Suunni-teltu näytteiden määrä 2025	Suunni-teltu näytteiden määrä 2026	Suunni-teltu näytteiden määrä 2027	Suunni-teltu näytteiden määrä 2028	Arvio suunnitelman mukaisten tarkastusten resurssitar-peesta (h) vuonna 2027
Asuntolat, yömajat, pakolaisten vastaanottokeskukset	5,5–8	Kohteen perustiedot, omavalvonta, tilojen ja kalusteiden kunto ja riittävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus, toiminnan hygieenisyys, siivous ja siivoustilat, talousvesi ja käyttövesi, jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet, toiminnan haitat ympäristöön	-	0	0	0	0	13,5
Aamiaismajoitus sekä majoitus maatilamatkailun yhteydessä	-	Kohteen perustiedot, omavalvonta, tilojen ja kalusteiden kunto ja riittävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus, toiminnan hygieenisyys, siivous ja siivoustilat, talousvesi ja käyttövesi, jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet, toiminnan haitat ympäristöön	-	0	0	0	0	0

Toimintatyyppi	Tarkastus-aika h	Tarkastuksen sisältö	Huomioitavaa	Suunni-teltu näytteiden määrä 2025	Suunni-teltu näytteiden määrä 2026	Suunni-teltu näytteiden määrä 2027	Suunni-teltu näytteiden määrä 2028	Arvio suunnitelman mukaisten tarkastusten resurssitar-peesta (h) vuonna 2027
Muu majoitustoiminta	-	Kohteen perustiedot, omavalvonta, tilojen ja kalusteiden kunto ja riittävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus, toiminnan hygieenisyys, siivous ja siivoustilat, talousvesi ja käyttövesi, jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet, toiminnan haitat ympäristöön	-	0	0	0	0	0
Saunat	5–6,5	Kohteen perustiedot, omavalvonta, tilojen ja kalusteiden kunto ja riittävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus, toiminnan hygieenisyys, siivous ja siivoustilat, talousvesi ja käyttövesi, jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet, toiminnan haitat ympäristöön	-	0	0	0	0	6

Toimintatyyppi	Tarkastus-aika h	Tarkastuksen sisältö	Huomioitavaa	Suunni-teltu näytteiden määrä 2025	Suunni-teltu näytteiden määrä 2026	Suunni-teltu näytteiden määrä 2027	Suunni-teltu näytteiden määrä 2028	Arvio suunnitelman mukaisten tarkastusten resurssitar-peesta (h) vuonna 2027
Yleinen liikuntatila	5–6,5	Kohteen perustiedot, omavalvonta, tilojen ja kalusteiden kunto ja riittävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus, toiminnan hygieenisyys, siivous ja siivoustilat, talousvesi ja käyttövesi, jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet, toiminnan haitat ympäristöön	-	0	0	0	0	86
Kosmetologiset huoneistot ja laitokset	5,5–6,5	Kohteen perustiedot, omavalvonta, tilojen ja kalusteiden kunto ja riittävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus, toiminnan hygieenisyys, siivous ja siivoustilat, talousvesi ja käyttövesi, jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet, toiminnan haitat ympäristöön	-	0	0	0	0	210

Toimintatyyppi	Tarkastus-aika h	Tarkastuksen sisältö	Huomioitavaa	Suunni-teltu näytteiden määrä 2025	Suunni-teltu näytteiden määrä 2026	Suunni-teltu näytteiden määrä 2027	Suunni-teltu näytteiden määrä 2028	Arvio suunnitelman mukaisten tarkastusten resurssitar-peesta (h) vuonna 2027
Tatuointi ja lävistys	5,5–6,5	Kohteen perustiedot, omavalvonta, tilojen ja kalusteiden kunto ja riittävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus, toiminnan hygieenisyys, siivous ja siivoustilat, talousvesi ja käyttövesi, jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet, toiminnan haitat ympäristöön	-	0	0	0	0	30
Solarium	5,5–6,5	Kohteen perustiedot, omavalvonta, tilojen ja kalusteiden kunto ja riittävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus, toiminnan hygieenisyys, siivous ja siivoustilat, talousvesi ja käyttövesi, jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet, toiminnan haitat ympäristöön	-	0	0	0	0	12

Toimintatyyppi	Tarkastus-aika h	Tarkastuksen sisältö	Huomioitavaa	Suunni-teltu näytteiden määrä 2025	Suunni-teltu näytteiden määrä 2026	Suunni-teltu näytteiden määrä 2027	Suunni-teltu näytteiden määrä 2028	Arvio suunnitelman mukaisten tarkastusten resurssitar-peesta (h) vuonna 2027
Muu ihon käsittely tai hoito	5,5–6,5	Kohteen perustiedot, omavalvonta, tilojen ja kalusteiden kunto ja riittävyys, tilojen terveydelliset olosuhteet, tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus, toiminnan hygieenisyys, siivous ja siivoustilat, talousvesi ja käyttövesi, jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet, toiminnan haitat ympäristöön	-	0	0	0	0	18
YHTEENSÄ	**-**	**-**	**-**	**636**	**634**	**634**	**634**	**1474,5**

Liite 2. Elintarvikelain valvontasuunnitelma 2027

Rekisteröitävä elintarviketoiminta

Toimintatyyppi *) Vantaan alueella ei kohdetoimintoja	Kohdetoiminta (lkm, VATI 10/2026)	Riskiluokka suluissa Ruokaviraston ohjeellinen	Tarkastustiheys (lkm/v) suluissa Ruokaviraston suositus	Tarkastuksen kesto (arvio, h)	Suunnitelmalliset tarkastukset 2027 (lkm)	*Todellinen tarkastusmäärätarve vuodelle 2027 (tilanne 30.10.2026, ei sis. vuodelta 2026 jääviä tarkastuksia*	Seurantatarkastukset (arvio, lkm)
Alkutuotanto	46				1	1	0
Hunajantuotanto	15		tarvittaessa	1–2	0	0	0
Lihantuotanto	1		tarvittaessa	1–2	0	0	0
Maidontuotanto	1		tarvittaessa	1–2	0	0	0
Munantuotanto	1		tarvittaessa	1–2	0	0	0
Peltoviljely	24		tarvittaessa	1–2	0	0	0
Puutarhaviljely, Avomaa	3	0–1	0,33	1–2	1	1	0
Puutarhaviljely, Kasvihuone	0		0,2	1–2	0	0	0
Kalastus*	0	(0–1)	(tarvittaessa-0,33)	1–2	0	0	0
Sienimöt*	1		(tarvittaessa)	1–2	0	0	0
Siitosmunatuotanto*	0		(tarvittaessa)	1–2	0	0	0
Vesiviljely*	0	(0–1)	(0,2–0,33)	1–2	0	0	0
Elintarvikkeiden valmistus	19				18	21	0
Juomien valmistus	2	1–2	0,33–0,5	4	1	2	0
Makeisten valmistus	3	1–3	0,5–1	4	3	4	0
Muu valmistus	5	1–4	0,33–0,5	4	3	4	0
Yhdistelmätuotteiden valmistus	9	2–4	0,5–3	4	11	11	0
Pitkälle jalostettujen eläinperäisten tuotteiden valmistus*	0	(1–5)	(0,33–3)	4	0	0	0

Toimintatyyppi *) Vantaan alueella ei kohdetoimintoja	Kohdetoiminta (lkm, VATI 10/2026)	Riskiluokka suluissa Ruokaviraston ohjeellinen	Tarkastustiheys (lkm/v) suluissa Ruokaviraston suositus	Tarkastuksen kesto (arvio, h)	Suunnitelmalliset tarkastukset 2027 (lkm)	*Todellinen tarkastusmäärätarve vuodelle 2027 (tilanne 30.10.2026, ei sis. vuodelta 2026 jääviä tarkastuksia*	Seurantatarkastukset (arvio, lkm)
Elintarvikekontaktimateriaalitoiminta	51				21	37	0
Elintarvikekontaktimateriaalien tukkukauppa	20	1–3	0,33–1	3–4	8	16	0
Elintarvikekontaktimateriaalien maahantuonti	24	1–3	0,33–1	3–4	8	16	0
Elintarvikekontaktimateriaalien valmistus tai jatkojalostus	7	2–3	0,5–1	3–4	5	5	0
Elintarvikkeiden kuljetukset	64				24	75	0
Elintarvikkeiden kuljetus	20	1–2	0,33–0,5	3	5	44	0
Elintarvikkeiden kuljetus jäähdytettynä	24	1–2	0,33–0,5	3	10	16	0
Elintarvikkeiden kuljetus lämpimänä	3	1–2	0,33–0,5	3	3	3	0
Elintarvikkeiden pakastekuljetus	17	1–2	0,33–0,5	3	6	12	0
Elintarvikkeiden myynti	364				156	187	27
Elintarvikkeiden tukkumyynti	59	1–3	0,33–2	4-5	16	22	2
Elintarvikkeiden vähittäismyynti	305	1–5	0,33–2	4–5	140	165	25
Kuluttajan tuotteiden käsittely, eläinperäiset elintarvikkeet*	0	(2)	(0,5)	1–3	0	0	0
Elintarvikkeiden tarjoilu	949				468	723	66
Grilli- tai pikaruokatoiminta	81	1–3	0,33–2	4	40	58	5
Kahvilatoiminta	104	1–2	0,33–2	3,5	30	53	5
Pitopalvelu	15	1–2	0,33–1	4	7	8	1
Pubitoiminta	54	0	0–0,33	2	0	1	2
Ravintolatoiminta	360	2–4	0,5–2	4	234	305	45
Suurkeittiö, keskuskeittiötoiminta	49	2–5	0,5–2	4–5	66	71	2

Toimintatyyppi *) Vantaan alueella ei kohdetoimintoja	Kohdetoiminta (lkm, VATI 10/2026)	Riskiluokka suluissa Ruokaviraston ohjeellinen	Tarkastustiheys (lkm/v) suluissa Ruokaviraston suositus	Tarkastuksen kesto (arvio, h)	Suunnitelmalliset tarkastukset 2027 (lkm)	*Todellinen tarkastusmäärätarve vuodelle 2027 (tilanne 30.10.2026, ei sis. vuodelta 2026 jääviä tarkastuksia*	Seurantatarkastukset (arvio, lkm)
Suurkeittiö, laitoskeittiö (koulut, sairaalat ym.)	100	2–4	0,33–2	4–5	44	84	4
Tarjoilukeittiötoiminta (vähäistä välipalojen ym. ruoanvalmistusta)	213	1–3	0,33–1	3,5	47	143	2
Elintarvikkeiden varastointi ja pakastamien, pakkaaminen	74				14	32	1
Elintarvikkeiden pakastaminen	5	1	0,33	4	0	0	0
Elintarvikkeiden pakkaaminen	5	1–3	0,33–1	4	0	0	0
Muu elintarvikkeiden varastointi	64	1–3	0,33–1	4-5	14	32	1
Vienti ja tuonti	127				43	63	13
Elintarvikkeiden maahantuonti	114	1–5	0,33–3	4	42	62	12
Elintarvikkeiden maastavienti	13	1	0,33	4	1	1	1
Vilja- ja kasvisala	37				26	31	1
Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus	4	2–5	2–3	4-5	5	10	0
Leipomotuotteiden valmistus, ei helposti pilaantuvia	21	1−5	0,33−3	4	17	17	0
Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia	8	2−3	0,5−1	4−5	3	3	0
Pakkaamotoiminta ja kauppakunnostus	4	1−2	0,33−0,5	4	1	1	0
Muiden viljatuotteiden valmistus*	0	(2−5)	(0,5−3)	4	0	0	0
Myllytoiminta*	0	(1−5)	(0,33−3)	1−5	0	0	0
Vain ruoka-aputoimintaa	21						
Elintarvikkeiden luovutus ruoka-avussa	8	0	0	2−3	0	0	0

Toimintatyyppi *) Vantaan alueella ei kohdetoimintoja	Kohdetoiminta (lkm, VATI 10/2026)	Riskiluokka suluissa Ruokaviraston ohjeellinen	Tarkastustiheys (lkm/v) suluissa Ruokaviraston suositus	Tarkastuksen kesto (arvio, h)	Suunnitelmalliset tarkastukset 2027 (lkm)	*Todellinen tarkastusmäärätarve vuodelle 2027 (tilanne 30.10.2026, ei sis. vuodelta 2026 jääviä tarkastuksia*	Seurantatarkastukset (arvio, lkm)
Elintarvikkeiden tarjoilu ruoka-avussa	11	0	0	2–3	0	0	0
Elintarvikkeiden varastointi ruoka-avussa	2	0	0	2–3	0	0	0
YHTEENSÄ	**1731**	**-**	**-**	**-**	**771**	**1170**	**108**

Hyväksyttävä elintarviketoiminta

Toimintatyyppi *) Vantaan alueella ei kohdetoimintoja	Kohdetoiminta (lkm, VATI 10/2026)	Riskiluokka suluissa Ruokaviraston ohjeellinen	Tarkastustiheys (lkm/v) suluissa Ruokaviraston suositus	Tarkastuksen kesto (arvio, h)	Suunnitelmalliset tarkastukset 2027 (lkm)	*Todellinen tarkastus-määrätarve vuodelle 2027 (tilanne 30.10.2026, ei sis. vuodelta 2026 jääviä tarkastuksia*	Seurantatar-kastukset (arvio, lkm)
Kala-ala	4				10	10	0
Kalajalosteiden valmistus	2	4–7	2–6	5–6	5	5	0
Tuoreiden kalastustuotteiden käsittely	2	3–6	1–4	5–6	5	5	0
Liha-ala	13				72	72	0
Jauhelihan valmistus	4	3–7	1–10	5–6	18	18	0
Leikkaamo	3	3–7	1–12	5–6	15	15	0
Lihavalmisteiden valmistus (kypsä)	4	4–9	2–10	5–6	34	34	0
Raakalihavalmisteiden valmistus	2	6	4	5–6	5	5	0
Mekaaninen lihan erottaminen*	0	(3–8)	(1–8)	5–6	0	0	0
Muu lihan valmistus*	0	(3–7)	(1–6)	5–6	0	0	0
Pakkaaminen*	0	(3–8)	(1–8)	5–6	0	0	0
Pienteurastus*	0	-	-	5–6	0	0	0
Teurastus*	0	-	-	5–6	0	0	0
Maitoala	2				8	8	**0**
Juuston valmistus	3	4–6	2–4	5–6	8	8	0
Jäätelön valmistus	0	4	2	5–6	0	0	0
Jauheiden valmistus*	0	(4–7)	(2–6)	5–6	0	0	0
Maitonesteiden valmistus*	0	(4–7)	(2–6)	5–6	0	0	0
Voin ja rasvaseosten valmistus*	0	(4–7)	(2–6)	5–6	0	0	0

Toimintatyyppi *) Vantaan alueella ei kohdetoimintoja	Kohdetoiminta (lkm, VATI 10/2026)	Riskiluokka suluissa Ruokaviraston ohjeellinen	Tarkastustiheys (lkm/v) suluissa Ruokaviraston suositus	Tarkastuksen kesto (arvio, h)	Suunnitelmalliset tarkastukset 2027 (lkm)	*Todellinen tarkastus-määrätarve vuodelle 2027 (tilanne 30.10.2026, ei sis. vuodelta 2026 jääviä tarkastuksia*	Seurantatar-kastukset (arvio, lkm)
Muna-ala	0				0	0	0
Munapakkaamo*	0	(3–4)	(1–4)	5–6	0	0	0
Munatuotteiden valmistus*	0	(3–6)	(1–4)	5–6	0	0	0
Alkutuotanto	1				1	1	0
Itujen tuotanto	1	(2–3)	(0,5–1)	4-6	1	1	0
Elintarvikkeiden varastointi	18				37	37	1
Eläinperäisten elintarvikkeiden varastointi	18	3–6	1–4	5–6	37	37	1
YHTEENSÄ	**38**				**128**	**128**	**1**

Rekisteröitävä ja hyväksyttävä elintarviketoiminta yhteensä

Toimintatyyppi *) Vantaan alueella ei kohdetoimintoja	Kohdetoiminta (lkm, VATI 10/2026)	Riskiluokka suluissa Ruokaviraston ohjeellinen	Tarkastustiheys (lkm/v) suluissa Ruokaviraston suositus	Tarkastuksen kesto (arvio, h) suluissa Ruokaviraston ohjeellinen	Suunnitel-malliset tarkastukset 2027 (lkm)	*Todellinen tarkastus-määrätarve vuodelle 2027 (tilanne 30.10.2026, ei sis. vuodelta 2026 jääviä tarkastuksia*	Seurantatar-kastukset (arvio, lkm)
Rekisteröitävä elintarviketoiminta	1731	-	-	-	771	1170	108
Hyväksyttävä elintarviketoiminta	38	-	-	-	128	128	1
YHTEENSÄ	**1769**				**899**	**1298**	**109**

Liite 3. Tupakkalain ja lääkelain valvontasuunnitelma 2027

Toimintatyyppi	Kohdetoiminta (lkm, VATI 10/2026)	Tarkastustiheys (lkm/v) *	Tarkastuksen kesto (arvio, h)	Suunnitelmalliset tarkastukset 2027 (lkm)
Tupakkalain mukainen suunnitelmallinen valvonta	166	-	-	54
Tupakointikiellot ja -rajoitukset	-	-	-	-
Tupakkatuotteiden myynti	-	-	-	-
Vähittäismyynti	159	1–0,25	1–2	47
Tukkumyynti	7	1	1–2	7
Muu tupakkatuotteiden luovutus (Vantaalla ei kohdetoimintoja)	0	-	-	0
Lääkelain mukainen suunnitelmallinen valvonta	109	1–0,25	-	31
Nikotiinikorvaustuotteiden vähittäismyynti	109	1–0,25	1–2	31
YHTEENSÄ	**275**	**-**	**-**	**85**

*) Vantaan suunniteltu tarkastustiheys

